

Jaarverslag 2014

CDA en gelieerde Organen en Organisaties op landelijk niveau

Inhoudsopgave

I.	Sector Politiek & Bestuur	4
1.	Binnenland.....	4
1.1.	Partijbestuur	4
1.2.	Dagelijks Bestuur	5
1.3.	Toetsingscommissie	6
1.4.	Royementscommissie.....	6
1.5.	Commissie van Beroep.....	7
1.6.	Commissie Integriteit	7
1.7.	Financiële Commissie.....	8
1.8.	Fonds Wetenschappelijk Instituut	8
1.9.	Professor Steenkampfonds.....	8
1.10.	Onderzoekscommissie.....	9
2.	Werkgroepen en activiteiten.....	10
2.1.	Partijcongressen	10
2.2.	CDA Senioren (voorheen Landelijk Ouderen Platform)	10
2.3.	Basisgroep Sociale Zekerheid	13
2.4.	CDA Kleurrijk	16
2.5.	CDA Stedennetwerk	18
2.6.	Vorbereidingen verkiezingen leden Eerste Kamer	19
2.7.	Gesprekken met maatschappelijke organisaties	19
2.8.	Debatpartij	20
2.9.	Werkgroep Tegengaan & voorkomen van Armoede	22
2.10.	Werkgroep Herziening statuten & huishoudelijk reglement CDA.....	22
3.	Buitenland.....	23
3.1.	Commissie Buitenland	23
3.2.	Bilaterale en Internationale Contacten	23
3.3.	Activiteiten Europese Volks Partij.....	24
3.4.	Eduardo Frei Stichting	24
II.	Sector Communicatie.....	41
1.	Strategische communicatie en marketing.....	42
2.	Evenementen	42
3.	Ledenwerving	45
4.	Publieksvoorlichting	45
5.	Persvoorlichting	46
6.	Redactie	46
7.	Internet	47

8	Huisstijl, bestelsysteem en webwinkel	49
III.	Sector HRM/Steenkampinstituut	53
IV.	Sector Financiën en Interne Organisatie	67
1.	Facilitair	67
2.	Systeembeheer.....	67
3.	Ledendesk	68
4.	Financiële administratie	69
V.	Wetenschappelijk Instituut voor het CDA	70
VI.	Bestuurdersvereniging	93
VII.	CDAV	101
VIII.	CDJA	127

In dit jaarverslag zijn opgenomen de activiteiten van het CDA op landelijk niveau.

I. Sector Politiek & Bestuur

1. Binnenland

1.1. Partijbestuur

Het Partijbestuur bestaat uit de leden van het Dagelijks Bestuur, de voorzitters van alle provinciale afdelingen, de voorzitters van CDJA en CDAV en vijf vrijgekozen leden. Adviseurs van het Partijbestuur zijn de voorzitters van de CDA-fracties in de Eerste en Tweede Kamer en van de delegatie in het Europees Parlement, de directeur van het Wetenschappelijk Instituut, de voorzitter van de Bestuurdersvereniging en de voorzitter van de CDA-senioren.

De leden en adviseurs van het Partijbestuur waren in 2014:

DAGELIJKS BESTUUR

Mw. G.R. (Ruth) Peetoom (voorzitter)
P.L.B.A. (Pieter) van Geel (eerste vicevoorzitter)
Mw. R.A. (Rixt) Meines-Westra (tweede vicevoorzitter)
R.E.N. (Rutger) Ploum (secretaris)
H.P.J. (Bart) van Meijl RB (penningmeester)
Mw. A.M.J. (Anita) Rasenberg (lid DB)
J.C.G.M. (John) Berends (lid DB)

VRIJGEKOZEN LEDEN PARTIJBESTUUR

A.E. (Alwin) de Jong (Grote Steden)
A.J. Th. (Arjan) Kaaks (Bedrijfsleven/ondernemers, tot 8 november 2014)
T.P. (Theo) Koekoek (Bedrijfsleven/ondernemers, van 8 november 2014)
Mw. J. (Janny) Bakker-Klein (Sociale Zaken, van 8 november 2014)
D.P.M. (Denis) Maessen

VOORZITTERS PROVINCIALE AFDELINGEN

Mw. A.M. (Annemarie) Knottnerus-van der Veen (Groningen)
Dhr. G.J. (Bert) Kuiper (Friesland)
Dhr. M. (Martijn) Reinders (Drenthe)
H. Th.M. (Hein) Pieper (Overijssel)
P.C. (Peter) Drenth (Gelderland)
W.G. (Wim) Faber (Flevoland – interim)
J.C.J. (Jelle) Beemsterboer & T. (Theo) Van Eijk (Noord-Holland)
P. H.B. (Peter) Pennekamp (Zuid-Holland)
V. (Victor) A.J. Slenter (Zeeland)
W.A.F.M. (Wil) van der Kruijs (Noord-Brabant)
K.M.L. (Karel) Leunissen (Limburg)

CDJA/CDAV

J.H. (Julius) Terpstra (CDJA)

Mw. J. (Josine) Westerbeek-Huitink (CDAV)

ADVISERENDE LEDEN (niet-stemhebbend)

L.C. (Elco) Brinkman (voorzitter Eerste Kamerfractie)

S. (Sybrand) van Haersma Buma (voorzitter Tweede Kamerfractie)

Mw E.M.R. (Esther) de Lange (voorzitter Eurodelegatie)

R.H.J.M. (Raymond) Gradus (directeur Wetenschappelijk Instituut)

A.T.B. (Ank) Bijleveld (voorzitter Bestuurdersvereniging)

K. (Kaya) Turan Kocak (voorzitter CDA Kleurrijk)

De taken van het Partijbestuur zijn onder meer:

- het leiding geven aan alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen de partij;
- de zorg voor de handhaving van de statuten en reglementen;
- de bespreking van het politieke beleid van de fracties in de Eerste en Tweede Kamer en van de CDA-delegatie in de EVP-fractie;
- de voorbereiding en organisatie van de verkiezing van de leden van de Eerste en Tweede Kamer en het Europees Parlement;
- het opstellen van concept- of model-programma's ten behoeve van verkiezingen van vertegenwoordigende lichamen;
- de zorg voor het beheer van geldmiddelen en eigendommen van het CDA;
- de voorbereiding van de besluitvorming van Partijcongressen.

Het partijbestuur is in 2014 8 keer bij elkaar geweest, waarvan twee 'heidagen'. Belangrijke punten van aandacht voor het partijbestuur in 2014 waren:

- Een herijking van het opleidingsaanbod met zorg voor een divers palet van voldoende toegeruste CDA'ers op lokaal, provinciaal en landelijk niveau en focus op politieke ambtsdragers.
- Het behandelen van diverse inhoudelijke voorstellen van de visie- en metagroepen (o..a zorg, duurzame ontwikkeling en werk & economie) en het naar aanleiding daarvan stimuleren van gesprek met de leden via Dialoog.NU.
- De uitrol van het in 2013 opgestelde strategische marketing- en communicatieplan getiteld 'De brede volkspartij'.
- Het realiseren van eerste aanzet voor een in 2015 voorziene herziening/modernisering van de statuten en reglementen.
- Het ontwikkelen van een strategisch plan gericht op duurzame partijfinanciën.
- De eerste stappen in een zelfevaluatie van het partijbestuur.

1.2. *Dagelijks Bestuur*

Het Dagelijks Bestuur heeft de dagelijkse leiding over alle politieke en organisatorische activiteiten van en binnen de partij. Het kan in spoedeisende gevallen namens het Partijbestuur beslissingen nemen, en bereidt de besluitvorming van het Partijbestuur voor. Verder is het Dagelijks Bestuur onder meer verantwoordelijk voor het personeelsbeleid van het CDA-bureau.

Het dagelijks bestuur bestond in 2014 uit de volgende leden:

Mw. G.R. (Ruth) Peetoom (voorzitter)
P.L.B.A. (Pieter) van Geel (eerste vicevoorzitter)
Mw. R.A. (Rixt) Meines-Westra (tweede vicevoorzitter)
R.E.N. (Rutger) Ploum (secretaris)
H.P.J. (Bart) van Meijl RB (penningmeester)
Mw. A.M.J. (Anita) Rasenberg (lid DB)
J.C.G.M. (John) Berends (lid DB)

1.3. Toetsingscommissie

De Toetsingscommissie adviseert het Partijbestuur ter zake van de toetsing van de hoofd- en nevenfuncties van kandidaat-parlementariërs en de toetsing van (voorgenomen) cumulaties van functies (de zogenoemde dubbelmandaten).

De basis hiervoor wordt gevonden in art. 114 van de Statuten dat luidt als volgt:

“Uitgesloten is de cumulatie van politieke functies, partijfuncties en/of maatschappelijke functies die het aanzien van het politieke ambt of van de partij schaadt, doordat de cumulatie tot een belangenvermenging leidt die de integriteit van de politieke besluitvorming aantast of tot een zodanige belasting van de betrokken persoon leidt, dat in redelijkheid geen behoorlijke vervulling van de politieke functie en/of partijfunctie is te verwachten.”

Het Partijbestuur neemt uiteindelijk, gehoord hebbende het advies van de Toetsingscommissie, een definitieve beslissing. De Toetsingscommissie heeft zich in 2014 uitgelaten over de cumulatie van functies van de kandidaten voor het Europees Parlement.

De Toetsingscommissie bestaat uit:

mr. M.L.A. van Rij (voorzitter)
mw. mr. L.B.F.M. Hellwig
mw. mr. J.G.J. Kamp
mw. H.J. Nap-Borger
mr. J.J.L. Pastoor.

Het secretariaat werd in 2014 gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.4. Royementscommissie

De Royementscommissie is belast met de beslissing over de inbehandelingneming van een voordracht tot ontzetting uit het lidmaatschap van het CDA, oordeelsvorming ter zake van die voordracht en kennisgeving van haar uitspraak ter fiattering aan het Partijbestuur. In 2014 zijn er geen voordrachten tot ontzetting uit het lidmaatschap ingediend.

De Royementscommissie bestaat uit:

mw. mr. P.C. Lodders-Elfferich (voorzitter)
mr. W.M.M. van Fessem
mw. mr. P.E.M.S. Lokin-Sassen
H. Visser
mr. ing. P. van der Zaag.

Het secretariaat werd in 2014 gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.5. Commissie van Beroep

De Commissie van Beroep beslist op ingestelde beroepen tegen beslissingen van partijorganen en/of verbanden, waartegen krachtens Statuten of reglementen beroep kan worden ingesteld. In 2014 zijn er bij de Commissie van Beroep geen beroepszaken ingesteld.

De Commissie van Beroep bestaat uit:

drs. W.J. Deetman (voorzitter)
mr. F.J.M. Houben
mw. G.W. van Montfrans-Hartman
mr. W.F.C. Stevens
mw. mr. M.A.C. Prins (griffier)

Het secretariaat werd in 2014 gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.6. Commissie Integriteit

Begin 2011 heeft de commissie Maij-Weggen haar bevindingen gepresenteerd in de brochure: "*Een betrouwbaar politicus. Grondhouding voor volksvertegenwoordigers en bestuurders namens het CDA*". De commissie is met een tweetal aanbevelingen gekomen die werden overgenomen door het partijbestuur: het instellen van een (i) landelijke integriteitscommissie en (ii) regionale vertrouwenspersonen. In de partijbestuursvergadering van 4 oktober 2013 is de integriteitscommissie ingesteld. De commissie is in 2014 niet rondom een integriteitskwestie bijeen geweest.

De commissie is als volgt samengesteld:

Mw. Mr. P. C. (Tineke) Lodders-Elfferich (voorzitter);
Drs. A.B.A.M. (Anton) Ederveen;
Dr. Geart Benedictus;
Mw. I. P. (Irene) Michiels van Kessenich-Hoogendam;
Mr. Dr. J.E. (Janne Elisabeth) Nijman;
J. (Jan) ten Hoopen;
E. (Eric) Bleumink.

Het ambtelijk secretariaat van de commissie werd in 2014 gevoerd door mr. M.J. Schüssler.

1.7. Financiële Commissie

De Financiële Commissie is volgens de statuten belast met het jaarlijks onderzoek van de balans en de rekening van baten en lasten van de partij, van de bijzondere organen en van de bijzondere organisaties en brengt daarvan verslag uit aan het Partijcongres. De commissie adviseert het Partijbestuur over financiële aangelegenheden. De Commissie kwam in 2014 bijeen ter bespreking van de jaarrekening 2013 en de begroting 2015.

In het najaar van 2014 is voorgesteld om de Financiële Commissie om te bouwen tot een Auditcommissie. Vooruit lopend op een statutenwijziging, zal in 2015 de Auditcommissie ingericht en toegerust worden, ter vervanging van de Financiële Commissie.

De samenstelling van de Commissie was in 2014 als volgt:

mr. W.C. (Wim) Zwanenburg, voorzitter
vacature
drs. M.B. (Martijn) De Haas
H.P.J. (Bart) van Meijl RB, adviseur (penningmeester dagelijks bestuur)
mr. H.M.C. (Hilde) Westera, adviseur (directeur partijbureau)
M.P.R. (Marco) Kampmeijer, adviseur (controller partijbureau)

Het secretariaat wordt gevoerd door M.P.R. Kampmeijer.

1.8. Fonds Wetenschappelijk Instituut

Het Fonds Wetenschappelijk Instituut heeft als doelstelling het verlenen van financiële steun aan het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA voor het verrichten van haar activiteiten, waardoor de politieke overtuiging van het CDA kan doorwerken in het politieke werk van de partij. Het bestuur van het fonds vergaderde in 2014 tweemaal, eenmaal in het voorjaar over de jaarrekening 2013 van het fonds en van het WI en eenmaal in het najaar over de begrotingen en de jaarplannen voor 2015.

De samenstelling van het bestuur was in 2014 als volgt:

Mr. H.M. Krans (voorzitter, tot 1 oktober 2014)
Drs. G. Goedhart (lid, tot 1 oktober 2014, voorzitter vanaf 1 oktober 2014)
Mr. P.C.M. Mullink (penningmeester)
Drs. B. Beumer (tot 1 oktober 2014)
Ir. J.A.G. Verheijen
Prof. Dr. R. H.J.M. Gradus (adviseur, directeur Wetenschappelijk Instituut)
Dhr. R. Fraanje (adviseur, medewerker Wetenschappelijk Instituut)
Mw. G. Dolsma (adviseur, penningmeester Wetenschappelijk Instituut)
H.P.J. van Meijl RB (adviseur, partijpenningmeester)
Mw. mr. H.M.C. Westera (adviseur, directeur partijbureau)

1.9. Professor Steenkampfonds

Het Steenkampfonds heeft als doelstelling ondersteuning te verlenen aan scholings- en vormingsactiviteiten. Op grond van die doelstelling levert het fonds een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden van het Steenkampinstituut.

Het fondsbestuur vergaderde in 2014 eenmaal voor de bespreking van de jaarrekening 2013 en eenmaal in het najaar voor de begroting en jaarplan 2015.

In 2014 was de samenstelling van het fondsbestuur (niet zijnde het bestuur in de zin van de KvK inschrijving) als volgt:

Ir. R. Willems, voorzitter
mw. M.M. Nelisse RC, secretaris en penningmeester
G. de Jong
J. ten Hoopen
drs. J.S.J. Hillen
Mw. mr. Y.E.M.A. Timmerman-Buck
H.P.J. van Meijl RB, adviseur (partijpenningmeester dagelijks bestuur)
mw. drs. B.H.M. Gardeniers, adviseur (senior stafmedewerker Steenkampinstituut)

1.10. Onderzoekscommissie

De Onderzoekscommissie heeft zich in 2014 gebogen over de verwerking van de stembiljetten voor de Europese verkiezingen en bestond uit de volgende personen:

Drs. M.M. van 't Veld
Mr. C.J.M. Commissaris

2. Werkgroepen en activiteiten

2.1. Partijcongressen

Zie hoofdstuk II sector communicatie onder paragraaf 1.1.

2.2. CDA Senioren (voorheen Landelijk Ouderen Platform)

CDA Senioren is de Seniorenorganisatie gelieerd aan het CDA en is lokaal, provinciaal en landelijk actief. CDA Senioren houdt zich vooral bezig met de lokale en de landelijke politiek. Dit alles gebaseerd op de Uitgangspunten van het CDA : Gerechtigheid, Solidariteit, Rentmeesterschap en Gespreide Verantwoordelijkheid. CDA Senioren wil de positie van senioren in onze samenleving en in de politiek versterken, zeker daar waar senioren ongelijk worden behandeld ten opzichte van de andere generaties. CDA S wil daarom een belangrijke speler zijn in de maatschappelijke en politieke arena. Goed politiek bedrijven kan niet zonder deskundige, positief ingestelde senioren, die willen samenwerken met de Tweede Kamerfractie, met het Partijbestuur en de bijzondere organisaties binnen het CDA. In de maatschappelijke arena wil CDA S ook deelnemen aan overleggroepen met de overheid. Senioren zijn een belangrijke en omvangrijke groep, die een grote betekenis hebben in het zelf participeren of anderen helpen te participeren in onze samenleving.

De organisatie CDA Senioren behartigt de belangen van senioren, door het CDA en leden van de Eerste en Tweede Kamer van gevraagd en ongevraagd advies te voorzien op het gebied van seniorenbeleid. CDA Senioren heeft een informatiefunctie ten opzichte van de landelijke organisatie van het CDA, van de CDA Senioren organisaties in de provinciale en lokale afdelingen, de landelijke, provinciale en gemeentelijke fracties. Tevens bieden wij een podium waar senioren hun mening en ideeën kunnen geven over wat er onder hen leeft (bevordering “bottom up”).

Visienota

In januari 2014 is de Visienota “Kansen zien en keuzes maken” besproken en vastgesteld in de AB-vergadering van CDA Senioren.

24 Januari 2014 heeft CDA Senioren haar visienota “Kansen zien en keuzes maken” aangeboden aan de CDA partijvoorzitter, mevrouw Ruth Peetoom. De visienota is met de heer Gijp van Soest en mevrouw Marianne van der Sanden-Holthuizen besproken in het Partijbestuur op 12 mei 2014.

Daarna is de Visienota besproken in de Provinciale Afdelingen van het CDA.

Algemene Bestuursvergadering

De CDA Senioren zijn in 2014 vier maal bijeen geweest. De CDA Senioren vergaderen op het CDA-Partijbureau, het platform bestaat uit maximaal twee afgevaardigden per provincie en maximaal een afgevaardigde namens elk van de 5 grote steden. De Seniorenbonden hebben een vertegenwoordiger als adviseur in het Algemeen Bestuur. Ook enkele personen vanuit de Eerste en de Tweede Kamer, het Europees Parlement hebben een “standing invitation” voor het Algemeen Bestuur.

CDA Seniorenberaad

Twee leden van de CDA-senioren, (voorzitter – secretaris) zijn afgevaardigd naar het CDA Seniorenberaad (voorheen het Mosterdoverleg). In dit overleg hebben vertegenwoordigers van de Seniorenorganisaties zitting. Het overleg wordt georganiseerd door een Tweede Kamerlid van het CDA. CDA Senioren hebben voorgesteld om het organiseren van de bijeenkomsten (en eventueel het voorzitterschap) op zich te nemen, zodat de Tweede Kamerleden zich volledig kunnen concentreren op de thema's die aan de orde komen. Het CDA Seniorenberaad is in 2014 niet bijeen geweest.

Europese Senioren Unie

Ook op Europees niveau is CDA Senioren actief. Een lid van CDA Senioren is afgevaardigd als toehoorder naar de Europese Senioren Unie (ESU). Er wordt gestreefd naar een volledig lidmaatschap van de ESU. De ESU heeft de demografische uitdagingen van de vergrijzing goed in beeld.

CDA vertegenwoordigers van het Europees Parlement hebben een standing invitation in het AB van CDA Senioren.

Nieuwe leden CDA Senioren

Door bezuinigingen bij de CDA partij vertrekt de ambtelijke beleidsmedewerkster, mevrouw Van der Griendt. Op de website en in CorDAad wordt een oproep geplaatst voor een ondersteuner van het secretariaat van CDA Senioren. In september 2014 reageert de heer John Boertjes op een oproep van het DB van CDA Senioren. Hij wordt aangesteld als ambtelijk ondersteuner van het secretariaat van CDA S.

In november 2014 treedt mevrouw Monique Vogelaar af als voorzitter van CDA Senioren Rotterdam. Zij wordt voorzitter CDA Senioren van de provinciale afdeling Zuid Holland. Het voorzitterschap van CDA Senioren Rotterdam wordt een duo voorzitterschap en wordt ingevuld door mevr. Jouke Bosma en de heer Kees van der Meer.

Vertrekkende leden

In oktober 2013 wilden we afscheid nemen van: Mevrouw Willemina Vroegindewey, afgevaardigde namens CDA Senioren Friesland, de heer Han van der Goes, afgevaardigde namens CDA Senioren Zuid Holland, de heer Tieme Meints, afgevaardigde namens CDA Senioren Drenthe, Mevrouw Lita D'Arnault, adviseur namens de Migranten, Mevrouw Hetty Visser-Hendriks, afgevaardigde namens CDA Senioren Overijssel, Mevrouw Marlies Verbree-Eikelenbos, afgevaardigde namens CDA Senioren Gelderland.

Eind 2013 geeft de heer Jaap Ketel aan zich terug te trekken als AB lid voor CDA Senioren. Ook hij is geen afgevaardigde meer van CDA Senioren Utrecht.

Door omstandigheden werd het afscheid nemen uitgesteld naar de AB-vergadering van januari 2014.

Dagelijks Bestuur

De samenstelling van het DB ziet er tot januari 2015 als volgt uit : de heer G. van Soest, voorzitter, de heer J. Beumer, vice-voorzitter, mevrouw Drs. M.G.J. van der Sanden-Holthuisen, secretaris, de heer Albert Rodenboog. In december 2014 geeft de heer Albert Rodenboog te kennen, dat hij per 1 januari 2015 wil stoppen als bestuurslid. In de AB vergadering van april 2015 nemen wij afscheid

van hem. Vanaf september 2014 wordt het DB ondersteund door de ambtelijk secretaris, de heer John Boertjes. De zittingsduur van de leden van het DB is maximaal drie maal drie jaar.

Commissies

De CDA Senioren kennen sinds 2009 een aantal commissies waarin verschillende leden van de CDA Senioren zitting hebben. Op dit moment zijn de volgende commissies actief:

- Commissie Wonen, Zorg en Welzijn;
- en de Commissie Communicatie.

De Commissie Inkomen en Pensioenen staat in 2014 op non actief, i.v.m. het ontbreken van een voorzitter en voldoende commissieleden.

Door het instellen van deze commissies kunnen de CDA Senioren adequaat reageren op beleidsinhoudelijke actualiteiten rondom actuele thema's.

Tot onze spijt heeft de Commissie Wonen, Zorg en Welzijn in 2014 geen producten afgeleverd, behoudens een notitie van mevr. Van Lin.

De Commissie Communicatie is in februari 2014 vol enthousiasme van start gegaan. Er is een banner en een folder voor CDA Senioren ontworpen. Men heeft de redactie gevoerd voor het ledenblad CorDAad. Vanaf 1 januari 2015 zal het ledenblad CorDAad voortaan worden opgemaakt door de commissie Communicatie. Men staat met een stand op CDA congressen en organiseert samen met het CDA partijbureau de 50+ beurs.

Adviesfunctie CDA Senioren in het Partijbestuur van het CDA

Sinds september 2013 had CDA Senioren een adviesfunctie in het Partijbestuur verworven.

Vanaf november 2014 is de voorzitter van CDA Senioren (landelijk), de heer Gijp van Soest benoemd in de vacature voor het vrijgekozen lid "Senioren" in het Partijbestuur. CDA Senioren wil graag binnen de vernieuwde CDA netwerk partij mee draaien, maar dan wel door meer na te denken over de inhoud en het krijgen van invloed, dan over de machtsposities binnen de partij.

Thema's vergaderingen 2014

De CDA Senioren vergaderen in het CDA Partijbureau te Den Haag.

Woensdag 22 januari 2014

De heer Hein Pieper, voorzitter CDA Afdeling Overijssel en Dijkgraaf Waterschap Rijn en IJssel informeert ons over het thema "het Rijnlands Denken en Doen". Er is veel belangstelling voor de Christelijke invalshoek van het Rijnlands Denken en Doen.

Woensdag 9 april 2014

Europarlementariër, de heer Lambert van Nistelrooij, komt ons die ochtend vertellen over Europa. De lijstaanvoerder, mevr. Esther de Lange kon geen tijd vrij maken.

De heer Lambert van Nistelrooij gaat in op de vraag : Hoe krijg je Europa beter positief voor het voetlicht. De nationale staat is geringer geworden. Waarom vindt het CDA Europa noodzakelijk? Omdat samen werken beter is voor elke lidstaat. Mevrouw Lenny Geluk geeft aan dat Senioren binnen de EVP steeds meer een plek hebben gekregen. "Age Europe" De ESU kent 21 aangesloten organisaties, Nederland is geen lid i.v.m. de kosten, geen officieel lid maar wel toebehoort.

Woensdag 2 juli 2014

Mevr. Hilde Westera houdt een uiteenzetting over de partijvernieuwing en de ontwikkeling van CDA Senioren. Karin Hoentjen geeft uitleg over de metagroepen en de visiegroepen van het CDA.

Rixt Meines gaat in op de bezuinigingen en de consequenties daarvan voor de organisatie van het partijbureau en daardoor dus ook voor CDA Senioren. De organisatie en de gelieerde organisaties moeten meer selfsupporting zijn en meer een beroep doen op vrijwilligers. CDA Senioren had tot nu toe administratieve ondersteuning, beleidsinhoudelijk en strategisch advies. CDA Senioren gaan de administratieve ondersteuning zelf doen. De archiveringsplicht voor het Nationaal Archief zal door het bureau uitgevoerd blijven worden. Dit betekent dat het mailadres van het partijbureau in de cc komt bij formele vergaderingen.

Woensdag 8 oktober 2014

De heer Sybrand Buma houdt een inleiding over het CDA en de Senioren.

Een aantal door hem genoemde punten zijn :

- Verantwoording afleggen (vanuit de visie, waarmee de fractie uitvoering geeft aan het beleid)
- Wethouders met zorg in de portefeuille worden direct benaderd door mevr. Mona Keijzer.
- Ouderen, die tussen wal en schip vallen, moeten zich melden voor overleg met mevr. Mona Keijzer.
- Onzekerheid bij bedrijven, ontslagen werknemers, enz.

Gemeenten kunnen niets toezeggen. De gemeenten hebben nog te weinig overzicht. De senioren kunnen een taak hebben om Gildeprojecten te stimuleren.

Daarna vertelt mevrouw Barbara Gardeniers ons over het Steenkampinstituut.

Aan de hand van een handout van de sheets betreffende trainingen, opleidingen, cursussen geeft zij ons inzage in de mogelijkheden van het Steenkampinstituut. Het Steenkampinstituut wil vooral het gedachtengoed van het CDA weergeven. Doordat er veel vrijwilligers zijn, kunnen ze laagdrempelig werken.

Financiën

Het CDA Bestuur heeft in 2014 een subsidie ontvangen van € 5.000.00. Dit betekende voor de penningmeester dat we iets meer armslag hadden. In de toekomst zullen we vanwege de krimp bij het CDA financieel zeer gekort moeten worden. Het Bestuur heeft inmiddels besloten een financiële actie te starten onder de seniorleden van het CDA. Door de bureaureorganisatie heeft het e.e.a. een vertraging opgelopen.

2.3. Basisgroep Sociale Zekerheid

Inleiding

De Basisgroep is een landelijke werkgroep van het CDA. De leden zijn uitkeringsgerechtigd of zijn dit geweest. De werkgroep die sinds 1986 bestaat heeft tot doel het opkomen voor de zwakkeren in de samenleving. De doelstelling van de Basisgroep is de positie van uitkeringsgerechtigden en werkende armen helder voor het voetlicht te brengen. Zij vervult gevraagd en ongevraagd ook de adviesrol voor de CDA Tweede Kamerfractie op het brede sociale terrein en het beleidsveld Volkshuisvesting. De in 2014 ingezette decentralisatie (3D) naar het lokale niveau betekent een nadrukkelijke verbreding/verdieping van ons lokale aandachtsveld.

Leden / Bestuur

Het aantal actieve leden schommelt rond de vijftien en kan nauwelijks groeien.

De belangrijkste oorzaak hiervan is het beperkte budget. Ongeveer 80% van ons budget wordt besteed aan reiskosten. Desondanks is er toch een eerste stap(je) gezet in de noodzakelijke vernieuwing van ons ledenbestand. Door het plotseling overlijden hebben wij afscheid moeten nemen van een van onze trouwe leden.

De bestuurssamenstelling per december 2014:

Arend Jansen, voorzitter

Nico van Jaarsveld, algemeen adjunct / penningmeester

Lesley van Hilten, secretaris (tijdens haar zwangerschapsverlofperiode heeft de algemeen adjunct haar secretariaatswerkzaamheden waargenomen)

Madeline Andringa, bestuurslid

Bijeenkomsten

Het bestuur kwam 6 maal bijeen.

Totaal waren er 5 plenaire bijeenkomsten waarvan er 3 plaatsvonden op het CDA-partijbureau.

De overige 2 bijeenkomsten vonden plaats in het Tweede Kamergebouw.

De geplande bijeenkomst van november met de fractie is verschoven naar januari 2015.

Financiën

De bijdrage van de partij vertoonde een lichte stijging naar € 3.200,--

Belangrijk was wel de overgang van de ING Bank naar de Rabobank met daarbij tegelijkertijd de overstap naar internetbankieren.

Communicatie / Open forum

Ons blad Open Forum is tweemaal verschenen rondom het voor- en najaarscongres. Daarnaast kwam ongeveer 10 maal de digitale nieuwsbrief uit. Om een zo groot mogelijke doelgroep te bereiken gebruikten we een actueel overzicht van de CDA fractievoorzitters en de wethouders die Sociale Zaken en Volkshuisvesting in hun portefeuille hadden. Het bestand werd aangeleverd door de BSV.

Onze laatste digitale nieuwsbrief van 2014 bevatte een oproep / uitdaging aan lokale CDA-afdelingen, fracties en uiteraard ook CDA-leden met een kloppend sociaal hart om samen met de Basisgroep blijvend te werken aan het sociale hart van ons CDA.

Tijdens de CDA-congressen was de Basisgroep met een informatietafel aanwezig.

Patrick Vervoort verzorgde het websitebeheer (o.a. nieuwsbrieven en actuele artikelen).

Resoluties Partijcongres

Tijdens het partijcongres van 8 februari 2014 heeft de CDA Basisgroep een tweetal resoluties ingediend. De ene resolutie betrof Armoede in Nederland en de andere had betrekking op de Aanpak van bovenmatige verrijking. De resoluties lagen zeer gevoelig. Beide resoluties verkregen van het partijbestuur het preadvies: Niet overnemen.

Beide resoluties zijn besproken in de Deelraad en deze gaf de partijtop (Partijbestuur en CDA-Tweede Kamerfractie) de opdracht om met de Basisgroep om de tafel te gaan zitten om gezamenlijk tot een oplossing te komen. De Basisgroep heeft vervolgens het Partijbestuur

voorgesteld om de resolutie niet in stemming te brengen maar aan te houden tot het congres van november 2014.

In die tussentijd moest een werkgroep aan de slag en komen met voorstellen.

De resolutie over bovenmatige verrijking kreeg in de Deelraad ook een positief onthaal en is vervolgens voor stemming doorgesluist naar de plenaire vergadering. Daar werd geadviseerd de resolutie te betrekken bij de verdere discussie over armoede.

De voorzitter en de algemeen adjunct van de Basisgroep hebben zitting genomen in de tijdelijke CDA-werkgroep armoedebestrijding 2014.

Onder het zeer gewaardeerde voorzitterschap van René Peters is getracht de gegeven opdracht voor het congres van november tijdig gereed te hebben. In de korte tijdspanne bleek dit door verschillende oorzaken niet mogelijk. De twee werkgroepleden van de Basisgroep hebben het initiatief genomen om de overige werkgroepleden, en in het verlengde hiervan de partij en het congres voor te stellen, dat de werkgroep armoedebestrijding meer tijd nodig had om haar opdracht van het partijbestuur uit te voeren. De afronding van de opdracht is nu toegezegd voor CDA-congres van april 2015.

Activiteiten

Bij de plenaire vergaderingen in de Tweede Kamer is oud CDA-Kamerlid Pieter Jan Biesheuvel voorzitter van de bijeenkomsten in de gesprekken met de leden van de fractiecommissie SEF (Sociaal -Economisch - Financieel) en het beleidsveld Volkshuisvesting.

Vaste gesprekspartner vanuit de fractiecommissie zijn Pieter Heerma en Mona Keijzer.

In ons overleg met de fractieleden ontvingen wij in april Mona Keijzer.

Hoofdonderwerp was uiteraard de ontwikkelingen op het Zorg-dossier.

Met Pieter Heerma ging de discussie vooral over de vele aspecten van de arbeidsmarkt.

Ramon Knops discussieerde met ons over de complexe woningmarktzaken.

De oktoberbijeenkomst stond in het teken van Prinsjesdag en de begroting voor 2015.

David van Dis, beleidsmedewerker financiën, verving Eddy van Hijum die verhinderd was door de behandeling in de Kamer van de initiatiefwet flexibel werk die hij samen met GroenLinks had ingediend. David van Dis ging uitgebreid in op de vele aspecten rond de begroting en de inbreng van de CDA-fractie bij de Algemeen politieke en financiële beschouwingen.

Met Mona Keijzer stonden we wederom uitgebreid stil bij de 3D decentralisatie.

Deze enorme decentralisatie per 1-1-2015 geeft gemeentes veel en uitdagend werk.

In mei ontvingen wij Sanne Lamers (Nibud) en Wiemer Salverda (GINI).

Sanne Lamers verzorgde op ons verzoek het thema: 'Woonlasten bij een minimuminkomen'.

Wiemer Salverda boeide de leden van de Basisgroep met zijn inleiding: 'Nederlandse ongelijkheid sinds 1980 met als onderschrift 'Loonvorming, overheidsbeleid en veranderende samenstelling van huishoudens'.

In september verzorgde Marijke Hempenius (ieder/in) een leerzame inleiding met de titel 'Hervorming langdurige zorg(op hoofdlijnen), gezien vanuit het perspectief van mensen die het aangaat.

Een tweede deel van onze bijeenkomst hebben we besteed aan een eerste discussie van ons eigen huiswerk. Het betreft de inventarisatie van gemeentelijke beleidsnota's op het brede sociale domein.

Dit heeft alles te maken met een proactieve werkwijze van onze leden in hun eigen woonplaats.

Frans Wolters Prijs

De procedure voor de uitreiking van de Frans Wolters Prijs 2015 is ter hand genomen.

Naar verwachting zal de prijs worden uitgereikt tijdens het CDA-congres van april 2015.

Europa / Sociaal

Nico van Jaarsveld vertegenwoordigt de Basisgroep in het EUCDW NL-overleg en in EPSIN.

Voor overleg is men ook dit jaar weer enkele male bijeen geweest.

EUCDW NL is de Nederlandse tak van de Europese werknemersorganisatie die gelieerd is aan de Europese volkspartij (EVP). Naast reguliere onderwerpen heeft er ook een eerste gedachtewisseling plaatsgevonden over de toekomstige positionering van het EUCDW NL.

Het Europees Platform voor sociale integratie (EPSIN) is betrokken bij voorbereiding van een tweetal internationale bijeenkomsten in 2015.

Sinds juli 2014 is EPSIN lid van EZA (Europees Centrum voor Arbeidersvraagstukken te Königswinter) en voert zij in opdracht van EZA bijzondere projecten uit.

Op 23 t/m 25 januari 2014 namen Nico van Jaarsveld en Jan Lammers deel genomen aan de 5e Europese Sociale Week te Oostende in België.

Tot slot

Ook in 2015 zijn er tal van nieuwe uitdagingen voor de Basisgroep om het sociaal kloppende CDA-hart samen met velen vorm te geven en verder uit te bouwen.

Zeker nu we spanningsvol uitkijken naar de afronding van de tijdelijke CDA-werkgroep Armoede.

Dank zijn wij verschuldigd aan allen die ons werk mogelijk gemaakt hebben en tegelijkertijd weten we ons ook door hen voor 2015 weer gesteund.

2.4. CDA Kleurrijk

Samenstelling en werkwijze. De samenstelling van de kerngroep van CDA Kleurrijk is in 2014 ongewijzigd. Het voorzitterschap werd vervuld door Kaya Turan Koçak, Gert-Jan van Reenen is vice-voorzitter en Hester Jansen secretaris.

De kerngroep bestond in 2014 uit:

K. Koçak (sectormanager en diversiteitsmanager Rabobank)

G.J. van Reenen (deskundige cultuurmanagement)

T. Essed (voormalig gedeputeerde provincie Noord Brabant)

H. Jansen (Europees journalist)

O. Makkor (directeur Pro-For-Work People)

en M. Rambaran (PR, raadslid Den Haag)

T. Gardeniers-Berendsen (o.a. ex-minister CRM) is als adviseur aan CDA Kleurrijk verbonden.

Vanuit het partijbureau werd CDA Kleurrijk ondersteund door Karin Hoentjen.

CDA Kleurrijk communiceert overwegend via email. Daarnaast is zij in 2014 een aantal keer bijeengekomen voor regulier overleg.

Om de kerngroep Kleurrijk te ondersteunen is in 2014 gebruik gemaakt van een 'Kleurrijk Denktank' waarin diverse experts op het gebied van diversiteit, recht, en religie zitting hebben. Deze denktank voedt de kerngroep bij het formuleren van standpunten.

Communicatie binnen het CDA. Binnen de partij heeft CDA Kleurrijk met diverse geledingen (CDJA, Bestuurdersvereniging, Kamerfractie, CDAV, WI, DB) langs formele en informele weg contact. Dat contact staat steeds in het teken van het bevorderen van de diversiteit binnen de partij. In 2014 is in het bijzonder aandacht besteed aan het uitbouwen van de contacten met CDAV en met het SteenkampInstituut. Ook zijn veel contacten met lokale partijafdelingen onderhouden. CDA Kleurrijk-voorzitter Kaya Turan Koçak onderhield daarnaast regelmatig contact met leden van het partijbestuur en met fractieleiders in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement.

Netwerk. CDA Kleurrijk streeft naar een zo groot mogelijk netwerk binnen de partij. Het gaat hier vooral om een digitaal netwerk. In 2014 zijn dit circa 300 personen. Belangrijkste communicatiewijze is de nieuwsbrief die met een frequentie van vier keer per jaar aan de achterban verstuurd wordt en waarin aandacht is voor actualiteiten, aankondigingen, activiteiten en waarin telkens een woord van voorzitter Koçak en een column van één van de andere kerngroep-leden wordt opgenomen. CDA Kleurrijk heeft in 2013 het actieve gebruik van de eigen website en van sociale media (facebook en twitter) om aandacht voor thema's van diversiteit te vragen doorgezet. In lijn met de resolutie die op een CDA congres is aangenomen om meer standpunten te visualiseren is een promotiefilmpje van /over CDA Kleurrijk op de site geplaatst.

Activiteiten. In 2014 heeft Kleurrijk aan een aantal landelijke activiteiten deelgenomen die de organisatie beter zichtbaar maken in het land. Belangrijkste was het ondersteunen van kleurrijke kandidaten voor de Gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. Daarnaast was de voorzitter van CDA Kleurrijk zelf kandidaat voor de Europese Verkiezingen in mei 2014. CDA Kleurrijk heeft een bijdrage geleverd aan de CDA Zomerschool die in augustus plaatsvond. De bewustwording is heel belangrijk. Veel deelnemers vonden het in het begin helemaal niet van belang dat er een netwerkorganisatie als CDA Kleurrijk bestaat, maar na afloop van de presentatie dachten ze er toch heel anders over. CDA Kleurrijk heeft een interview afgestaan aan het ledenblad van het CDA, naar aanleiding van een artikel over de IS, waar Pieter Omtzigt zijn mening over geeft. Kaya Koçak geeft in dat interview heel duidelijk aan dat er met moslims gepraat moet worden. De Nederlandse moslims voelen zich door de politiek niet gehoord en niet begrepen. In oktober vond er wederom een reis naar Marokko plaats met een handelsdelegatie. De voorzitter van CDA Kleurrijk heeft de Devali lezing in Den Haag bijgewoond, uitgesproken door dhr. Ruud Lubbers. In november 2014 heeft Mitra Rambaran deelgenomen aan de bijeenkomst Religie en Participatiesamenleving op de Haagse Hogeschool.

Politieke contacten. In 2014 heeft CDA Kleurrijk deelgenomen aan een aantal lezingen: De Johan Ferrierlezing in Amsterdam en de Jaggernath Lachmon lezing in Den Haag. Ook is er kennis gemaakt met de voorzitter van de VHP Nederland en Suriname. De Verenigde Hervormingspartij (VHP) Suriname doet in mei 2015 mee aan de verkiezingen daar.

2.5. CDA Stedennetwerk

De inzet t.b.v. de ambitie 'meer CDA in de stad' bestond in 2014 uit het volgende:.

- Bijeenkomsten van het Stedelijk Netwerk (G36);
- Bijeenkomsten van het G5-netwerk (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Eindhoven);
- Virtuele ondersteuning via Web, Wikispace- en Facebooktoepassingen;
- Extra inzet tbv een aantal CDA steden met specifieke problematiek.

Genoemde inzet wordt aangestuurd en gecoördineerd onder verantwoordelijkheid van bestuurslid (Grote) Steden, Alwin de Jong.

Stedelijk Netwerk

In 2011 werd het Stedelijk Netwerk (G32) opgericht. Een netwerk dat in 2012 verder werd uitgebreid (nu: G36) en waarin deelnemers in toenemende mate gebruik zijn gaan maken van elkaars initiatieven en expertise (best practices, lessons learned). In 2014 stonden de bijeenkomsten van het netwerk uiteraard in het teken van de campagne tbv GR14 en vervolgens in het aansterken van de 'fundamenten' van het CDA in de (grotere) steden.

Vanaf eind 2014 is daartoe toegewerkt naar een permanent, gezamenlijk stedencampagneteam ('kernteam steden'). Dit team zal per januari 2015 operationeel zijn. De achterliggende doelstelling is om toe te werken naar de volgende fase. Van netwerken en 't delen van lessons learned naar een meer activistische aanpak. Een fase waarin de gezamenlijke opbrengst verhoogd zal moeten worden (tegen lagere kosten). Het pamflet 'Weerbare Democratie' en de daaropvolgende inzet/actie was daar een voorproefje van (najaar 2014).

G5 Netwerk

De G5-steden treffen elkaar (bovendien) 4x/jaar in gezelschap van Sybrand Buma en Ruth Peetoom om a) de politieke agenda strategisch op elkaar af te stemmen (waar mogelijk) en b) verenigingsactiviteiten af te stemmen (waar mogelijk synergie te pakken). In 2014 is toegewerkt naar GRV14, o.a. door middel van gezamenlijke initiatief als het Stadsmanifest over bestuurlijke vernieuwing (de nodige media-aandacht gekregen), met onder meer een voorstel voor een gekozen burgemeester. CDA Almere, Tilburg, Maastricht en Nijmegen zijn in 2014 eveneens betrokken geweest bij een aantal bijeenkomsten van dit netwerk (G5+).

Virtuele ondersteuning via Web, Wikispace- en Facebooktoepassingen

Lessons learned delen door elkaar te zien is cruciaal (elkaar in de ogen kijken). Tegelijkertijd is dit een continue behoefte en continu proces. Daarom zijn in 2014 via diverse social media, een aantal functionaliteiten georganiseerd (opgezet, ingericht) om dit mogelijk te maken.

Extra inzet

Een aantal CDA steden kende in 2014 - om uiteenlopende redenen - behoefte aan extra begeleiding. Daarin is voorzien, door Ruth Peetoom, Alwin de Jong e.a.

Overig

Op diverse plekken en binnen diverse gremia is extra aandacht gecreëerd voor de positie van het CDA in de stad. Bij de CDA TK-fractie, binnen interne (o.a. in Bestuursforum-BSV en via www.cda.nl/steden) & externe media (waaronder kranten) en binnen de diverse partijorganen etc.

Waar mogelijk en logisch is samengewerkt met partners als CDA Kleurrijk, CDJA en nieuwe, hybride netwerken die het CDA kent.

2.6. Voorbereidingen verkiezingen leden Eerste Kamer

De (getrapte) verkiezingen voor de Eerste Kamer worden gehouden in mei 2015. De partij is in 2014 gestart met de voorbereidingen voor het opstellen van de advieslijst. Naast de voorbereidingen voor de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer wordt vanuit het landelijk bureau de provinciale afdelingen voorzien met informatie rondom de procedures voor het opstellen van kandidatenlijsten, schrijven van verkiezingsprogramma's voor de Provinciale Statenverkiezingen en de waterschapsverkiezingen.

Lijsttrekkersverkiezing

In het kader van de voorbereidingen in aanloop naar de verkiezingen, heeft het partijbestuur besloten om voor de lijsttrekker Eerste Kamer voor het CDA geen verkiezing te organiseren. Het partijbestuur heeft unaniem de heer E.C. Brinkman voorgedragen voor een tweede termijn. Op het congres van 8 november 2014 te Alkmaar is deze voordracht bekrachtigd door de CDA leden.

Kandidatenlijst

Het partijbestuur heeft een adviescommissie ingesteld en de sollicitatie voor de kandidatenlijst van de Eerste Kamer opengesteld. De adviescommissie heeft alle sollicitaties die waren ontvangen voor de kandidatenlijst voor de Eerste Kamer beoordeeld. Op basis van het advies van de adviescommissie heeft het dagelijks bestuur een concept-advieslijst opgesteld en aan het partijbestuur voorgelegd. De adviescommissie bestond uit: K. Peijs (Voorzitter), R.J. Hoekstra, J. van den Hul, P. Russell, H. Klein Breteler, L. Klaassen, A. de Groot, E. Petter, F. Beekers, P. Peters, H. Herbert, C. Goedvolk, H. van den Heuvel, R. Willems, R. Meines (adviseur vanuit DB). De ambtelijke ondersteuning werd verzorgd door H. Westera, J. van der Kolk en A. Vleeschouwer. Op basis van de concept-advieslijst heeft het partijbestuur een definitieve advieslijst vastgesteld, welke ter stemming (samen met de groslijst) aan alle gemeentelijke afdelingen is verzonden. Op basis van de uitkomst van de stemming door de afdelingen (door het invullen van de gewenste volgorde van de kandidaten op een gewaarmerkt stembiljet dat naar het CDA-bureau werd geretourneerd) is op het voorjaarscongres van het CDA in 2015 de definitieve kandidatenlijst vastgesteld.

2.7. Gesprekken met maatschappelijke organisaties

In 2014 heeft de partijvoorzitter met diverse geledingen in de maatschappij gesproken. Zo heeft zij gesprekken gevoerd met verschillende religieuze instellingen of religieus geïnspireerde instellingen. Daarnaast waren organisaties uit het onderwijs en MVO belangrijke pijlers. Verschillende projecten binnen het CDA hebben rondetafelgesprekken gevoerd om voldoende voeding te krijgen uit de samenleving om rapporten / werkdocumenten te kunnen maken. In 2014 vonden deze plaats op het terrein van zorg, ontwikkelingssamenwerking en onderkant van de samenleving.

2.8. Debatpartij

Het bestuur heeft ook in 2014 koers gehouden op de ingeslagen weg van meer debat in de partij, meer leden en kiezers betrekken bij standpuntvorming en nieuwe manier van werken en ontmoeten toepassen. Dit heeft geleid tot het instellen van verschillende permanente inhoudelijke netwerken, de visiegroepen. In april 2013 is het bestuur gestart met het instellen van visiegroepen. Elke visiegroep bestaat uit circa 12 deskundige leden en niet-leden. Daarnaast wordt altijd geprobeerd een zo groot mogelijk diversiteit te behalen. De leden zijn voor een periode van 2 jaar benoemd door het partijbestuur. Aan het einde van 2013 waren 6 visiegroepen ingesteld. In het jaar 2014 zijn daar 7 visiegroepen bij gekomen; Onderwijs & jeugd, Veiligheid & justitie, Binnenlands bestuur & democratie, Landbouw & voedselveiligheid, Mobiliteit, Cultuur, media & sport en Defensie. Elke visiegroep heeft in beginsel een aantal adviseurs, te weten het Tweede Kamerlid, Eerste Kamerlid en Europarlementariër dat het onderwerp in portefeuille heeft. In totaal zijn nu dertien visiegroepen actief.

De Buitenlandcommissie fungeert als visiegroep op het terrein van de buitenlandse politiek. Input vanuit de Buitenlandcommissie wordt als zodanig ook met het Partijbestuur gedeeld.

Elke visiegroep heeft de opdracht meegekregen om op basis van het Program van Uitgangspunten, het strategisch rapport Kiezen en verbinden en het vigerende verkiezingsprogramma, concrete voorstellen te doen. Deze voorstellen worden besproken en bediscussieerd in het partijbestuur.

In het najaar van 2014 presenteerde de visiegroep Zorg als eerste haar voorstellen in het partijbestuur waarin preventie in de zorg, ethiek, betaalbaarheid en organisatie van zorg centraal stonden. Via (ontbijt)sessies en andere dialoogmethoden wil deze visiegroep het onderwerp verder uitdiepen en bespreekbaar maken in de partij.

Ook de visiegroepen Duurzame ontwikkeling en Werk & economie hebben hun eerste denklijnen aan het partijbestuur gepresenteerd. De visiegroep Duurzame ontwikkeling onderscheidt electoraal drie groepen: De eerste groep beschouwt duurzaamheid als 'last'. De tweede groep ziet duurzaamheid als behoud van de aarde en de derde groep ziet duurzaamheid als kans voor de economie. In verschillende deelsessies op congressen en gesprekken met experts werkt de visiegroep aan een verdere concretisering van de plannen. Momenteel werkt zij in samenwerking met Dialoog.nu aan een aantal gespreksessies in het land.

De visiegroep Werk & economie heeft zijn werk opgedeeld in twee elementen: terrein van werk(nemer) en zal het jaar 2015 benutten aan het formuleren van hoe banen gecreëerd kunnen worden. De deelsessie op het laatste congres (november 2014) heeft veel input opgeleverd. Een concept rapport wordt nu binnen de visiegroep besproken.

De inhoudelijke afstemming tussen de visiegroepen vindt plaats in het overkoepelend regiegroep overleg. De partijvoorzitter is voorzitter van deze groep. Tevens zijn naast de voorzitters van de visiegroepen twee leden van het partijbestuur lid van de regiegroep. In 2014 is deze groep vier keer bijeen geweest.

Dialoog.NU (Resultaat kwartiermakers)

Naast de inhoudelijke opdracht van de visiegroepen hebben zij vanuit het partijbestuur expliciet de opdracht meegekregen om op vernieuwende wijze ideeën en zorgpunten op te halen, en vice versa dat de visiegroep hun voorstellen bespreekt met leden, kiezers en (maatschappelijke) organisaties. In de eerste helft van 2014 bleek dat de visiegroepen het een uitdaging vonden om debatten te organiseren, online polls of andere vernieuwende activiteiten te plannen om hun werk

te toetsen bij lid, kiezer, maatschappelijk middenveld en om input op te halen. De leden van de visiegroep zijn allen uitermate deskundig op het betreffende beleidsterrein, maar hebben minder met het organiseren van een event. De ingestelde kwartiermakers hebben de gelegenheid aangegrepen om een voorstel uit te werken met de naam Dialoog.Nu. Het doel was een groep mensen bij elkaar te brengen die communicatie & organiseren hebben als passie. Deze personen kunnen dan in overleg met een visiegroep (of een afdeling) praten over wat zij precies willen bereiken met een sessie/debat. Dialoog.Nu zal daarna een voorstel doen voor de meest geschikte werkvorm. De visiegroepen grijpen momenteel nog de congressen aan om deelsessies te organiseren over hun thema of onderdelen daarvan. Daarnaast is te zien dat zij samen met Dialoog.nu werken aan innovatieve en nieuwe manieren om leden en kiezers bij hun denkproces te betrekken.

In 2013 zijn ook drie metagroepen gestart, te weten Democratie.nu, Maatschappelijk Initiatief.nu en Waarden.nu. Dit zijn groepen die een beleidsterreinoverstijgend thema kennen. In tegenstelling tot de visiegroepen zijn dit geen permanente groepen. De drie metagroepen hebben op basis van het werk van het Strategische Beraad en vanuit het christendemocratisch perspectief eind 2014 overkoepelende visies op de thema's Democratie, Waarden en Maatschappelijk Initiatief neergelegd. De rode draad in de drie visierapporten is dat de samenleving weer centraal moet komen te staan. In een betrokken samenleving zijn mensen weer 'eigenaar' van hun eigen omgeving en laat de overheid volop ruimte voor de eigen creativiteit en verantwoordelijkheid van burgers. Het politiek debat moet weer gaan over wat het beste is voor de samenleving. De metagroep Waarden.nu hield een pleidooi voor een nieuwe waardeoriëntatie in Nederland. Politiek gaat altijd over moraal en politici moeten keuzes durven maken over wat goed en slecht is voor de samenleving. De nieuwe waardenagenda impliceert dat iedereen meedoet in de samenleving, dat er alle ruimte is voor initiatieven van burgers en organisaties en de samenleving zich altijd verantwoordelijk voelt voor de zorg voor kwetsbare medeburgers. De metagroep Waarden heeft voor de totstandkoming van het rapport rondetafelgesprekken gevoerd met mensen en organisaties op het terrein van buurt en zorg en economie, werk, en bestaanszekerheid. De metagroep bestond uit: L. Geluk (voorzitter), L. Kozłowska-School, M. van Mossel, M. Amhaouch, F. Petter, D. Vriesendorp, C. Jansen, G. Buijs, P.J. Dijkman, J. Eerbeek, K. Hoentjen. De metagroep Democratie.nu heeft een analyse gemaakt van het gebrek aan vertrouwen in de politiek. Het rapport behandelt verschillende voorstellen om de representatieve democratie te versterken met vormen van directe democratie, door bijvoorbeeld de vernieuwing van het kiesstelsel en een wettelijk recht op maatschappelijk initiatief (right to challenge). Leden van de metagroep Democratie.nu zijn op vier plekken in het land, aan de stamtafel met leden en belangstellenden in gesprek gegaan over hun visie op democratie. De metagroep bestond uit: P. Doop (voorzitter), J. Verstoep, H. Scholten, M. van 't Veld, M. van Rij, R.J. Hoekstra, R. Fraanje, R. Croll, D. van der Pol, E.J. Slootweg, K. Hoentjen. De metagroep Maatschappelijk Initiatief.nu constateerde dat actief betrokken burgerschap in allerlei vormen al volop aanwezig is in de samenleving. Politiek en overheid moeten die maatschappelijke dynamiek onderkennen en meer ruimte maken voor de samenleving. Dit is volgens de metagroep vooral een cultuurverandering, waarbij gelijke behandeling plaats maakt voor ruimte voor verschil en principes van effectiviteit en efficiency ondergeschikt zijn aan het eigenaarschap van burgers voor een maatschappelijk probleem. Deze metagroep bestond uit de volgende personen: M. Wintels (voorzitter), H. de Bruijn, L. de Graaf, E. Hanselaar, N. van Holstein, J. Alting von Geusau, F. Beekers, W. van Leeuwen, J.J. van Dijk, L. Schueler, H. Oosterman, C. Ross, M.Schüssler. In 2015 is het resultaat van deze drie metagroepen gepresenteerd in de vorm van een drieluik op de CDA nieuwjaarsreceptie.

2.9. Werkgroep Tegengaan & voorkomen van Armoede

Op het CDA februari congres 2014 is door de Basisgroep Sociale Zekerheid de resolutie 'Armoede in Nederland' ingediend. Het thema kon rekenen op brede steun, maar er kon geen overeenstemming bereikt worden op inhoudelijke punten tussen de indiener van de resolutie en het congres. Het congres gaf de opdracht om het thema te agenderen. Naar aanleiding van deze opdracht heeft het partijbestuur een kleine groep mensen gevraagd om een werkdocument te maken met een aanpak om armoede tegen te gaan en te voorkomen. De opdracht was drieledig: actualisering van hetgeen de partij in het verleden heeft geschreven over armoede en daarnaast zoeken naar nieuwe allianties om gezamenlijk armoedeval tegen te gaan en te voorkomen. Welke instrumenten kunnen worden gebruikt om armoede tegen te gaan en te voorkomen. De intentie was om het document voor het november congres 2014 af te ronden en op het congres te presenteren. Dit is niet gelukt. De werkgroep heeft in een deelsessie op dat congres de eerste ideeën besproken met CDA leden. De afronding en presentatie staat nu gepland voor het voorjaarscongres 2015.

De werkgroep bestaat uit: R. Peters (voorzitter), A. Jansen (indiener resolutie), N. van Jaarsveld (indiener resolutie), Y. van Houdt, E.J. Slootweg, P. Heerma (adviseur vanuit de Tweede Kamer), A. Rasenberg (adviseur en portefeuillehouder vanuit het DB), Ruth Peetoom (partijvoorzitter, adviseur vanuit het DB). De werkgroep werd vanuit het partijbureau ondersteund door K. Hoentjen.

2.10. Werkgroep Herziening statuten & huishoudelijk reglement CDA

In 2014 is een statutenwerkgroep aan de slag gegaan met het vaststellen van de hoofdlijnen om te komen tot een toekomstbestendige herziening van de statuten en reglementen van de partij. De herziening is voorzien voor het partijcongres in het najaar van 2015.

De statutenwerkgroep wordt gevormd door:

Mw. mr. M. Kip, voorzitter

mr. J. de Visser

mr. R.K. Fleurke

mr. R.E.N. Ploum

Mw. mr. H.M.C. Westera

Mw. mr. I. Zandbergen, secretaris.

3. Buitenland

Het Internationaal werk van de Partij in 2014 bestond uit vier onderdelen, te weten de Commissie Buitenland, samenwerking binnen de Europese Volks Partij, internationale contacten en de Eduardo Frei Stichting.

3.1. Commissie Buitenland

Onder leiding van de voorzitter van de Commissie Buitenland, dhr. L.J.M.P. Frissen, is de commissie in 2014 zes keer bijeengekomen. In september is de commissie officieel gewisseld met nieuwe leden. Naar aanleiding van de Russische annexatie van de Krim is één vergadering geheel gewijd aan Oekraïne en was de Nederlandse ambassadeur te Kiev te gast. De commissie is gedurende het jaar met vier adviezen gekomen. Dit betreft adviezen over (1) de situatie in Oekraïne, (2) energiezekerheid en duurzaamheid, (3) seksueel geweld tegen vrouwen in oorlogssituaties en (4) investeren in defensie.

Daarnaast is de nodige ondersteuning geboden tijdens de campagne voor de Europese Parlementsverkiezingen, waaronder het organiseren van trainingen voor kandidaten. Wegens omstandigheden kon de Norbert Schmelzer lezing niet plaats vinden in 2014.

Daarnaast zijn twee bijeenkomsten georganiseerd voor leden en geïnteresseerden. Een eerste bijeenkomst in samenwerking met CDA Vrouwen ging over Syrië en seksueel geweld tegen vrouwen in conflictsituaties. Deze avond vond plaats in september en rond de zestig deelnemers kwamen hier op af. Gastsprekers waren Bahraa Hijazi, vluchteling en documentairemaakster uit Syrië, Ton Huijzer van Stichting Vluchteling, Rabia Amezian van Stichting Help Syrië de winter door, Nick Alexander van de Britse ambassade. De belangrijkste conclusies betroffen om de mensen in Syrië niet te vergeten en nu al te werken aan integratieprojecten voor vluchtelingen. Verder moet Nederland zich sterk maken voor gender issues in conflictgebieden en helpen het taboe hierover te doorbreken.

Een tweede bijeenkomst "Conflict en verzoening" werd in oktober georganiseerd in samenwerking met de Eduardo Frei Stichting (EFS). Gastsprekers waren Fanie du Toit, directeur van het Zuid-Afrikaanse institute for Justice and Reconciliation, Hans Bruning, directeur NIMD en Arjan Erkel van de CDA commissie buitenland. Onder leiding van Janne Nijman werd het debat gevoerd over persoonlijke verzoening en verzoening tussen bevolkingsgroepen. Inspiratie kan geput worden uit Zuid-Afrika, maar Du Toit kon uitleggen dat meerdere factoren bijdroegen aan het momentum om een einde aan apartheid te maken.

3.2. Bilaterale en Internationale Contacten

De contacten met het Duitse CDU en Belgische CD&V waren intensief gedurende het jaar op velerlei niveaus binnen de partij. In juni vond het jaarlijks Sint Gerlach-overleg plaats voor de CDA- en CDU-fracties. Voorts werden congressen bijgewoond van beide partijen en hadden de voorzitters van het CDA en CD&V ontmoetingen.

Op het partijbureau zijn verscheiden internationale delegaties ontvangen, waaronder uit de Fiji-eilanden, een minister van Armenië, vertegenwoordigers van NGO's uit Israël en is een groep van veertig personen uit Oekraïne ontvangen. De laatste groep heeft op lokaal, landelijk en Europees niveau kennis gemaakt met het CDA.

3.3. Activiteiten Europese Volks Partij

In 2014 is door de partij vanuit de Commissie Buitenland actief deelgenomen aan activiteiten van de Europese Volkspartij (EVP). Dit betrof deelname aan de vaste werkgroepen “politieke actualiteit”, “economie en welvaartsstaat”, “uitbreiding” en “campagne” van de EVP. De meeste aandacht ging uit naar de verkiezingen en in het bijzonder het 2014 - 2019 election manifesto. Vanuit de partij is deelgenomen aan het congres in Dublin, waar onder meer Jean Claude Juncker als de lijsttrekker voor de EVP werd verkozen.

3.4. Eduardo Frei Stichting

Voorwoord

“De geopolitiek is terug op de agenda” begint Jaap de Hoop Scheffer terecht zijn bijdrage in de CDV-uitgave winter 2014. De agressieve en assertieve toon die Rusland aan de oostgrens van Europa aanslaat hoort bij de buitenlandse politiek die Rusland sinds 2006 openlijk voert. Daarnaast worden wij als Westen nu met de consequenties van dat beleid geconfronteerd. Hier tegenover staat de soft power benadering van de Europese Unie. Een beleid dat de kracht vindt in de aantrekkingskracht van economische groei gebaseerd op goed en democratisch bestuur. Het programma dat wij uitvoeren rekenen wij hier ook toe: bijdragen aan betrouwbare (politieke) instituties betekent dat een samenleving en de mensen zich duurzaam en in vrijheid ontwikkelen kunnen.

Heeft ons werk dan nog zin? Ik zou zeggen “meer dan ooit”: bijdragen aan een democratische ontwikkeling doen wij vanuit volle overtuiging en in het bijzonder vanuit ons christendemocratisch gedachtegoed. Met dit in het achterhoofd zijn wij ook in samenwerking met het Nederlandse NIMAR gestart met trainingen voor jongeren in Marokko. Veel jongeren in Marokko willen hun omgeving verbeteren, maar zijn gedesilluseerd in de politiek. Toch willen zij kennis opdoen wat een democratisch georganiseerd land is, kan en brengt. Kennis die wij kunnen overbrengen en hen kunnen enthousiasmeren om verantwoordelijkheid te nemen voor hun samenleving.

In Bosnië-Herzegovina zijn wij gestart met trainingen specifiek gericht op het samenbrengen van de vijf ideologisch naaste partijen. De bedoeling is hen nadrukkelijk te laten nadenken over een gezamenlijke politieke agenda. Het is belangrijk om veel aandacht te schenken aan de Balkan: deze landen bevinden zich direct in onze achtertuin en we moeten bijdragen aan hun ontwikkeling wat ooit een EU-lidmaatschap zal behelsen.

Voor de overige activiteiten verwijs ik u naar de verslagen in dit rapport. De trainingen konden nooit tot stand zijn gekomen zonder de tomeloze en vrijwillige inzet van onze trainers. De kwaliteit van onze trainers wordt alom geroemd, ook door onze internationale “counterparts” (de KAS en IRI). Wij zijn hen hier zeer erkentelijk voor. De contacten met het Ministerie en de ambassades in de doellanden ervaren wij altijd als zeer prettig en van groot belang voor ons werk.

Tot slot een woord van dank aan de organisaties binnen het CDA waar wij vaak op mogen rekenen: de Commissie Buitenland, CDA Vrouwen, CDJA, het Wetenschappelijk Instituut en het Dagelijks en Partijbestuur.

Inleiding en doelen van de EFS

De CDA-stichting voor Internationale Solidariteit 'Eduardo Frei' (EFS) heeft in 2014 een reeks aan projecten uit kunnen voeren ten behoeve van de ontwikkeling van politieke partijen in Midden- en Oost-Europa en de Arabische regio. Dit gebeurt op grond van de subsidieregeling Wet Financiering politieke partijen. Deze regeling is bedoeld voor activiteiten die bijdragen aan een maatschappelijke transitie in de landen in Oost-Europa, Zuidoost Europa en de Arabische regio. De subsidie is gebaseerd op het aantal zetels van de partijen in de Tweede Kamer. Hieronder volgt een korte introductie op de werkwijze van de EFS, waarna in de volgende hoofdstukken verslag wordt gedaan van de activiteiten. De EFS gaat daarbij uit van haar volgende drie doelen:

- Promotie van het christendemocratisch gedachtegoed en de kennis hierover in internationaal verband in het algemeen en op de terreinen van internationale samenwerking en mensenrechten in het bijzonder;
- stimuleren van de permanente betrokkenheid van CDA-leden en aan de CDA gelieerde organisaties op bovengenoemde terreinen;
- projecten initiëren en ondersteunen, die gericht zijn op promotie van de christendemocratische uitgangspunten, met name in Midden- en Oost-Europa en in ontwikkelingslanden.

Midden en Oost Europa: Werkwijze

Het bestuur van de stichting treedt voor het CDA op als ontvanger en beheerder van de ontvangen gelden. De EFS werkt met een jaarplan en vanuit een strategisch meerjaren beleidsplan (2014 – 2017) en werkt voor het merendeel met vaste partners in de doellanden. Het EFS bestuur kwam in 2014 vier keer in vergadering bijeen. In september is een bijeenkomst voor trainers gehouden.

De subsidieregeling biedt ruimte voor scholingsactiviteiten in de volgende landen: Albanië, Armenië, Azerbeidzjan, Bosnië-Herzegovina, Georgië, Kroatië, Macedonië, Moldavië, Montenegro, Oekraïne, Rusland, Servië, Turkije en Wit-Rusland, Egypte, Jordanië, Libië, Marokko en Tunesië. Het secretariaat van de EFS ontvangt projectvoorstellen van zusterpartijen of van organisaties uit deze landen. Per project dient een doelomschrijving, een conceptprogramma en een projectbegroting te worden voorgelegd. Het bestuur beoordeelt de voorstellen. Na afloop van de activiteit leveren de trainers een evaluatie aan. De accountantsdienst van het Ministerie van Binnenlandse Zaken vraagt om een financiële onderbouwing bij het jaarverslag.

In een aantal gevallen wordt samenwerking tussen politieke partijen bevorderd. Allereerst indien in een land meerdere politieke partijen zijn die dezelfde christendemocratische ideologie delen. Daarnaast in de programma's met het Robert Schuman Institute waar deelnemers worden geselecteerd uit meerdere landen. Tenslotte wordt in een aantal projecten in de Balkan deelnemers geselecteerd uit de regio, met de bedoeling om kennismaking en samenwerking te stimuleren.

Projecten in Zuidoost Europa, Oost-Europa en de Arabische regio

Het bestuur van de EFS steunt projecten die ten goede komen aan de doelstelling van de stichting en de subsidievoorwaarden en passen binnen de volgende categorieën:

1. Vormings- en scholingscursussen

De categorie vormings- en scholingscursussen betreft trainingen en conferenties (ideologisch, beleidsinhoudelijk of communicatief) die door CDA-deskundigen in de betreffende landen worden uitgevoerd.

2. Technische hulp

Technische hulp bestaat enerzijds uit directe en gerichte advisering van een zusterpartij in een bepaald land en anderzijds uit de ontwikkeling of vertaling van documenten die voor de zusterpartij van belang kunnen zijn. Directe financiële of andere vormen van materiële steun worden niet verstrekt.

3. Uitwisselingen

Voor individuele personen of groepen kan de EFS een studiebezoek aan Nederland organiseren. Tijdens een dergelijk bezoek wordt op directe wijze kennis genomen van de hier bestaande structuur, het functioneren van de samenleving en de christendemocratische inbreng daarbij.

4. Oriëntatiebezoeken

Oriëntatiebezoeken door de EFS zijn bedoeld om inzicht te verkrijgen in de politieke situatie in een land en de betekenis van christendemocratie in dat land. Een dergelijk bezoek vindt veelal plaats als voorbereiding op nieuwe samenwerking of projecten.

Bestuurssamenstelling EFS 2014

Het bestuur van de stichting bestond in 2014 uit de leden:

- dhr. M.L.A. van Rij, voorzitter
- dhr. W. Hoff, penningmeester
- mw. C.M. Wortmann-Kool
- dhr. C. Çörüz
- dhr. D. Vriesendorp
- mw. M. Keijzer,
- mw. J.E. Nijman
- mw. A. Doesburg

Dhr. B.F.C. Pot is secretaris van de stichting. In december is afscheid genomen van mw. J.E. Nijman.

European Network of Political Foundations

De EFS is lid van het European Network of Political Foundations (ENoP). Dit netwerk brengt politieke partij stichtingen vanuit heel Europa bijeen en biedt kennisondersteuning op gebied van relevante ontwikkelingen op Europees niveau. Voor meer informatie www.enop.eu.

In de hiernavolgende paragrafen volgt een uitgebreid verslag per regio en land welke activiteiten ondernomen zijn.

In **paragraaf 3.4.1** komen de landen aan bod onder het Matra Zuidoost Europa programma. De nadruk lag hier vooral op het gebied van vormingscursussen, trainingen, congressen en regionale projecten.

In **paragraaf 3.4.2** komen de landen aan bod die onder de Matra Arabische Regio vallen. Hier zult u zien dat de nadruk vooral lag op oriëntatiebezoeken en enkele eerste trainingen.

Tenslotte komen in **paragraaf 3.4.3** de landen aan bod die vallen onder Matra Oost-Europa. De projecten bestonden hier vooral uit vormings- en scholingstrainingen.

3.4.1 Projecten Matra Zuidoost-Europa

In de tekst hieraan voorafgaand is de werkwijze van de EFS beschreven. In deze en volgende paragrafen volgt per land een projectbeschrijving van de activiteiten die in 2014 plaats hadden. De genoemde trainers zijn alleen de EFS trainers. Vaak zijn er tijdens de trainingen ook trainers aanwezig uit andere landen. Bij elk project is het projectnummer vermeld, dat verwijst naar de kostenuitsplitsing in de bijlage over de financiën. In sommige gevallen zijn kosten gedeeld met de partnerorganisatie.

3.4.1.1: Bosnië-Herzegovina

Partner: Center for New Initiatives (CNI)

Partijen: SDA, HDZ-BiH, HDZ 1990, PDP en SDA

Trainer: Jos Denissen, Hans Démoed, Coskun Çörüz, Arjan Erkel

Context

In 2013 kwam de Europese Commissie met een uiterst kritisch voortgangsrapport. Het land boekt zeer beperkt voortgang met de hervormingen die nodig zijn. Dit is slechts één rapport uit vele en begin 2014 is EU-commissaris Fühle gestopt met gesprekken met de politiek leiders van het land. De EU gaat nu sterker inzetten op economische ontwikkeling en gesprekken met het maatschappelijk middenveld. Op 12 oktober werden verkiezingen gehouden. De verkiezingen laten zien dat het land nog steeds erg verdeeld is en mensen stemmen op hun 'eigen' etnische partijen.

Project 36: Twee trainingen voor politieke partijen

In november vonden beide trainingen plaats. De eerste training met achttien deelnemers vond plaats in Banja Luka. De tweede training in Sarajevo. In de eerste training werd veel aandacht besteed aan economie en werkgelegenheid, de rol van de lagere overheid en de visie op deze thema's vanuit de christendemocratie. De tweede training in Sarajevo begon met een persoonlijke sterkte/ zwakte analyse en de inzet die eenieder vanuit zichzelf kan leveren. Vervolgens werd de stap gezet naar lokaal bestuur en hoe je een goed bestuurder kan zijn. Tenslotte werd over de EU-waarden gediscussieerd, en dat deze ook moeten gelden voor een land om toe te treden.

Conclusie

In 2014 is de EFS met een nieuwe partner in zee gegaan: CNI. Vooruitgang wordt beperkt geboekt in Bosnië-Herzegovina en de bevolking is moedeloos geworden. Dit heeft zijn weerslag op de trainingen waar het lastig is om de deelnemers uit te dagen op een andere manier te denken en te werken. Het is voor hen moeilijk te geloven dat de politiek ook anders kan zijn. Door het bijeenbrengen van de jongeren uit de vijf verschillende partijen wil de EFS bijdragen aan onderlinge begripsvorming en motivatie dat het anders kan.

3.4.1.2: Kosovo

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: LDK (Kosovo)

Trainers: Hillie van de Streek, Hester Tjalma, Petra Groeneweg, Irene Janssen, Bieke Oskam

Context

Uit het voortgangsrapport van de EU blijkt dat Kosovo op politiek en economisch vlak nog aanzienlijke hervormingen moet doorvoeren, waaronder het waarborgen van de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en de strijd tegen de georganiseerde misdaad en corruptie. Op 8 juni 2014 vonden de parlementaire verkiezingen plaats. Regeringspartij PDK won de verkiezingen met ruim 30% van de stemmen. Het bleek echter voor de PDK niet mogelijk aan een meerderheid te komen. Vijf maanden later werd er een coalitie gevormd onder leiding van de LDK.

Project 21: Drie trainingen voor vrouwen LDK

In 2014 zijn drie trainingen georganiseerd die plaats vonden in Gjilan, Mitrovica en Prizren. Alle drie de trainingen waren gericht om het politieke activisme onder de vrouwen te stimuleren. Dit gebeurde aan de hand van vaardigheidstrainingen gericht op effectief communiceren en aan de hand van inhoudelijke trainingen aangaande politieke agendea-setting. Ook werd aandacht besteed aan de interne partijstructuren van de LDK en de positionering van de vrouwenafdeling daarbinnen en hoe er gewerkt kan worden aan meer interne partijdemocratie zodat de vrouwen ook de kans krijgen posities te verwerven.

Conclusie

De trainingen verliepen erg goed. De vrouwen waardeerden de trainingen zeer en zijn erg leergierig. De trainers waren ook goed in staat om de discussie aan te gaan en hun situatie binnen de partij te begrijpen. Dit neemt niet weg dat voor alle trainingen gold dat de deelnemers in het begin huiverig waren en moeilijk uit hun comfort zone te krijgen waren, om echt te leren. Dit heeft ook zeker met de cultuur te maken waarin "men verteld" wordt hoe het moet, in plaats van te leren door ervaring.

3.4.1.3: Macedonië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: Conservative Party VMRO-DPMNE

Trainers: Nico van Buren, Matthijs Schüssler, Petra Groeneweg en Christof Wielemaker

Context

In Macedonië zijn verkiezingen gehouden voor het parlement en het presidentschap. VMRO-DPMNE won beide en wist met 40% een stevig mandaat in het parlement te behalen. Hoewel de verkiezingen naar maatstaven transparant en professioneel verliepen, spreken de oppositiepartijen van fraude. De socialisten boycotten het parlement sindsdien. Er zijn daarom in toenemende mate zorgen over de democratische ontwikkelen van het land en de rechtsstaat. In december gingen studenten massaal protesteren tegen omstreden maatregelen op de universiteiten.

Project 30. Political Academy for local politics, Berovo

Van 21 - 24 juni vond de Political Academy voor 64 nieuw gekozen gemeenteraadsleden plaats in Berovo. De VMRO-DPMNE partij heeft sinds de lokale verkiezingen veel nieuwe volksvertegenwoordigers en veel hiervan zijn nog relatief jong en onervaren. Om de effectiviteit

van de training ten goede te laten komen zijn vier EFS-trainers afgevaardigd die de eerste twee dagen voor hun rekening namen, over:

- Informeren over het belang van lokale politiek en nieuwe ontwikkelingen;
- Uitleggen hoe je als christendemocratische partij een herkenbare politiek kunt voeren, met verschillen tussen grootstedelijke gebieden en kleine gemeentes waar samenwerking voorop staat;
- Vertalen van christendemocratische ideologie in praktische politieke onderwerpen;
- Deelnemers helpen om een jongerenbeleid te maken;
- Deelnemers bewust maken van integriteit in politiek handelen;
- Helpen van de deelnemers bij het opstellen van dialoog met hun burgers.

De trainingen begonnen steeds met een theoretische introductie, waarna de deelnemers in vier groepen onder leiding van een trainer werkten aan opdrachten. In de groepen is gewerkt met roadmaps om lokale problemen systematisch aan te pakken met doelomschrijving en acties. Voorts is met de deelnemers gediscussieerd over integriteit en wanneer integriteit in het geding komt. Tot slot is een jongerenagenda opgesteld en hoe zij de dialoog met hun burgers aan kunnen gaan.

Tijdens de vervolgdagen kregen de deelnemers trainingen van Macedonische sprekers.

Conclusie

Deze Political Academy was de eerste die de EFS in Macedonië verzorgde voor raadsleden. De partij heeft veel nieuwe raadsleden en deze zijn beperkt geschoold voor de opdracht die ze als bestuurder en politicus vervullen. Deze training droeg bij aan kennis over het werk van een raadslid, inzicht in nieuwe ontwikkelingen, aangaan van een dialoog met burgers. Voorts het voeren van een politiek gebaseerd op de gedeelde christendemocratische waarden en het begrijpen van het belang van integriteit in de politiek.

De training is goed bevallen en werd door de deelnemers gewaardeerd. Ondanks de grote groep, slaagde de opzet van de training er in dat vrijwel iedere deelnemer meer betrokken werd. Het onderwerp politieke integriteit zal in een vervolg zeker aandacht moeten krijgen.

3.4.1.4: Robert Schuman Institute

Partner: Robert Schuman Institute (RSI)

Partij: verschillende partijen uit Midden- en Oost-Europa, gelieerd aan de Europese Volkspartij.

Trainers: Nic van Holstein, Gerard van Wissen, Jos Denissen, Matthijs Schüssler.

Context

In samenwerking met het Robert Schuman Institute organiseerde de EFS drie trainingen. Deze trainingen bestaan uit intensieve programma's die elk zes werkdagen duren. De deelnemers worden streng geselecteerd. De 20 deelnemers kwamen uit Albanië, Wit-Rusland, Bosnië-Herzegovina, Macedonië, Georgië, Kosovo, Moldavië, Servië en Oekraïne.

Project 24 en 25 en 26. Trainingen Young Leaders

In januari vond de derde en laatste cursus van de Young Leaders serie XX plaats (project 24).

Het centrale thema in deze week was "challenges in the economic and social life". De week begon pittig met een SWOT-analyse van ieders eigen land over de economische kansen.

Gedurende de week werd aandacht besteed aan globalisering, entrepreneurship en wat elk land de EU zou brengen indien het land zou toetreden. De EFF-trainer besteedde aandacht aan het Rijnlands-denken: eigenaarschap en subsidiariteit om de economie van een land vorm te geven.

Tenslotte vonden vaardigheidstrainingen plaats over planning, monitoring en effectief communiceren.

In september vond de eerste cursus plaats van de serie Young Leaders XXI (project 25) met een nieuwe groep cursisten. Het thema tijdens deze week was "Basics of a Democracy" en betrof de inleidende cursusweek. De deelnemers kregen intensieve cursussen op de onderwerpen democratie, in het bijzonder de rol van minderheden, de rechtsstaat en integriteit. Voorts werd inzicht gegeven in de impact van beleid, zowel bedoeld als onbedoelde neveneffecten. Verder kwamen er vaardigheidstrainingen als team building, spreken in het openbaar en mediacommunicatie aan bod.

In november vond de tweede cursus (project 26) plaats van de serie Young Leaders XXI. Het thema was "International and Security Issues". Inhoudelijk kregen de deelnemers o.a. kennis over de OSCE, NAVO, VN, EU. Voorts inzicht in de belangrijkste internationale conflicten en oplossingsstrategieën. Een vaardigheidstraining ging over internationale onderhandelingstechnieken.

Conclusie

De trainingen dragen bij aan kennis over zaken die relevant zijn om als EU-toetredend land en/ of land uit het Nabuurschapsbeleid nodig dienen te hebben. Omdat de jongeren actief lid zijn van een politieke partij, wordt verwacht de kennis te delen en te gebruiken binnen hun partij. De deelnemers hebben na afloop gedegen kennis van de christendemocratie als ideologie, inhoudelijke kennis van met name internationale politiek en sociaal-economische politiek. Tenslotte hebben zij op tal van terreinen hun vaardigheden kunnen verbeteren.

Door de combinatie van onderwerpen zijn ze in staat om inhoudelijk onderwerpen te koppelen aan ideologische waarden en zijn ze in staat hierover te communiceren in publiek debat. Een flink aantal deelnemers uit voorgaande jaren heeft in eigen land intussen politieke carrière gemaakt. Sommige hebben zitting in de gemeenteraad, parlement, of zijn zelfs minister geworden. Sommigen richten zich op *train-de-trainer* activiteiten en brengen de kennis over op collega's.

Conclusie

De trainingen dragen bij aan kennis over zaken die relevant zijn om als EU-toetredend land en/ of land uit het Nabuurschapsbeleid nodig dienen te hebben. Omdat de jongeren actief lid zijn van een politieke partij, wordt verwacht de kennis te delen en te gebruiken binnen hun partij. De deelnemers hebben na afloop gedegen kennis van de christendemocratie als ideologie, inhoudelijke kennis van met name internationale politiek en sociaal-economische politiek. Tenslotte hebben zij op tal van terreinen hun vaardigheden kunnen verbeteren.

Door de combinatie van onderwerpen zijn ze in staat om inhoudelijk onderwerpen te koppelen aan ideologische waarden en zijn ze in staat hierover te communiceren in publiek debat. Een flink aantal deelnemers uit voorgaande jaren heeft in eigen land intussen politieke carrière gemaakt. Sommige hebben zitting in de gemeenteraad, parlement, of zijn zelfs minister geworden. Sommigen richten zich op *train-de-trainer* activiteiten en brengen de kennis over op collega's.

3.4.1.5: Servië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS), Belgrade Open School (BOS)

Partij: meerdere partijen uit de Balkan

Trainers: Annet Doesburg, Jan Mulder

Context

Op 16 maart 2014 werden in Servië verkiezingen gehouden. De verkiezingen werden vervroegd vanwege spanningen binnen de coalitie. Om een regeringspartij te mogen worden moet er een minimum van vijf procent van de stemmen worden behaald. De Servische Volkspartij (SNS) won de verkiezingen en is er in geslaagd een coalitie te vormen. Beide zusterpartijen van de Europese Volkspartij, URS en VMSZ, haalden de kiesdrempel niet.

Project 23: Balkan School New Leaders – New Opportunities 2014

Van 23 tot en met 27 juli vond de training “New leaders, new opportunities” plaats in Servië. De twintig deelnemers waren afkomstig uit de Balkan van verschillende politieke partijen behorende tot het gedachtegoed van de Europese Volkspartij. De partijen vertegenwoordigd waren uit Bosnië-Herzegovina de SDS en HDZ1990. Uit Kroatië de HDZ. Uit Macedonië de partij VMRO-DPMNE. Uit Montenegro de partij NOVA en tenslotte uit Servië zelf de partijen Dosta je bilo – Restart, SNS, URS en Nova Stranka.

De training had tot doel om de kennis van de deelnemers over politiek en democratie in het algemeen te vergroten en de deelnemers in staat te stellen professioneler te werken binnen hun eigen partij. Voorts was het doel om de onderlinge, grensoverschrijdende, band van de deelnemers en dus tussen de partijen te vergroten. Dit is van belang met het oog op de EU toetreding van de landen.

De training bestond uit verschillende onderdelen waaronder basiskennis over politieke systemen, de basiswaarden van democratie, trias politica, en de moderne politieke ideologieën. Sessies werden eveneens besteed aan de Europese instituten en de rol van de christendemocratie in de Europese eenwording. Tenslotte werden enkele sessies besteed aan teamwork, in staat zijn te reflecteren op je eigen rol, omgaan met conflicten.

De Nederlandse trainers verzorgden één dag van het programma en gingen specifiek in op de christendemocratie als ideologie, hoe praktisch onderscheidend te zijn van de sociaaldemocraten en liberalen en internationaal crisis management.

Conclusie

Na afloop hadden de deelnemers kennis verworven over de christendemocratie en hoe zij het onderscheidend verschil met andere politieke stromingen kunnen aangeven in politieke afwegingen. Voorst verwierven ze kennis over de EU, internationaal crisis management en de instituties die daarin een rol spelen en kennis over hedendaagse politieke systemen. Tenslotte verbeterden de deelnemers hun vaardigheden op het gebied van communicatie, presenteren en hun rol in een team.

De deelnemers gaven aan de training zeer gewaardeerd te hebben en gaven voldoende tot ruim voldoende scores aan de trainers. Vooral de interactiviteit van de training werd gewaardeerd en de onderlinge kennismaking.

3.4.1.6: Turkije

Partner: International Republican Institute

Partij: Turkse partijen (AKP en oppositie) en partijen uit Oost-Europa (EVP-gelieerd)

Trainers: Joery Strijtveen en Peter Stein

Context

In 2014 werden de eerste directe presidentsverkiezingen ooit gehouden. Voormalig premier Erdogan (AKP) won deze verkiezingen met meer dan de helft van de stemmen. Erdogan heeft op zowel nationaal als internationaal niveau kritiek gekregen toen hij de functie van president hervormde van uitsluitend ceremonieel naar uitvoerend. De AKP is populair onder een groot deel

van bevolking omdat de regering voor het armere deel van de bevolking veel heeft bereikt de afgelopen jaren. Maar de autocratische vorm van besturen in combinatie met toenemende intimidaties staat haaks op wat een groeiende groep mensen wil. Steeds vaker gaan mensen daarom de straat op om te protesteren.

Project 31. Euro-Mediterranean Leadership training

In november vond de training plaats voor vijftwintig deelnemers, in de leeftijd van 18 tot 25 jaar. De deelnemers kwamen uit Turkije (regering en oppositie) en uit de Balkan van EPP gelieerde partijen. De eerste en laatste trainingsdag bestonden uit campagne en communicatie. De tweede dag werd verzorgd door EFS-trainers. Zij besteedden aandacht aan ideologie als basis van politiek handelen en integriteit.

Conclusie

De kracht van de training zit in het bijeen brengen van deelnemers uit verschillende landen en die al of niet tot een regeringspartij behoren. De training die vooral gericht is op communicatie, krijgt door de EFS-trainers diepgang door de deelnemers te laten nadenken over de basis van hun politiek handelen. Dit jaar werd aandacht besteed aan de integriteit van je eigen politiek handelen. De deelnemers kregen daarbij inzicht in hoe dun de lijn van integriteit is.

3.4.2. Projecten Matra Arabische Regio

3.4.2.1: Egypte

Partner: nog geen vaste samenwerkingspartner

Partij: nog geen vaste partijen

Trainers: n.v.t.

Voor 2014 stond een multipartijentraining in de planning. De situatie in Egypte was echter te gevaarlijk. De training heeft daarom niet plaats gehad.

3.4.2.2: Jordanië (Arab Women's Leadership Institute)

Partner: International Republican Institute (IRI)

Partij: multipartijen

Trainers/ deelnemers: Jos Denissen, Annet Doesburg, Ingeborg ter Laak

Context

Na een bezoek van de EFS aan Jordanië in 2012 is in samenwerking met de IRI gestart met de deelname aan een politiek vrouwenproject (AWLI) in de Arabische regio. Dit werd in 2013 en 2014 voortgezet.

Project 29: Arab Women Leadership Institute (AWLI)

Gedurende 2014 zijn trainers uitgestuurd naar verschillende activiteiten in de Arabische regio:

Op 21 en 22 februari werd een training gegeven aan zo'n twintig vrouwen uit Ramallah en omgeving. Allen waren actief in het maatschappelijk middenveld, lokale politiek of in de journalistiek. De trainer verzorgde een training communiceren, wat de vrouwen basisvaardigheden bijbracht om effectiever hun boodschap over te brengen in een voornamelijk door mannen gedomineerde samenleving. Vertegenwoordigers van de Nederlandse en de Amerikaanse ambassade brachten een bezoek aan de training ter plaatse.

In 2013 is in Jordanië kennis gemaakt met een Syrische vluchteling en documentairemaakster. Met haar werk vraagt zij aandacht voor de situatie van vluchtelingen in vluchtelingenkampen in Jordanië. Dit is een grote groep mensen intussen die grote druk meebrengt op het sociale stelsel van het land. De EFS nodigde haar uit op **10 september** naar Nederland te komen en over de situatie te spreken.

Van 12 – 14 september heeft een EFS-trainer een training gegeven voor 16 Egyptenaren, vooral actief in NGO's op gebied van mensenrechten. Het thema was 'Effectieve coalities in het licht van belangenbehartiging voor vrouwen'. Thema's die zijn behandeld betreffen Nederlandse ervaringen met effectieve coalitievorming / theorie coalitievorming / strategische agendavorming / selectie van en duurzame samenwerking met coalitiepartners / strategische communicatie. De vertegenwoordiging van vrouwen in de politiek is een actueel thema. De betrokken organisaties investeren in het recruterende van mogelijke kandidaten, maar ook in het trainen en begeleiden van deze vrouwen. De ambitie is om binnen alle politieke partijen 30% vrouwelijke kandidaten te hebben. Veel organisaties werken al in coalitieverband samen, mede omdat internationale donororganisaties dat ook vragen. De coalities zijn echter niet erg duurzaam, het donorbudget is vaak aanleiding voor de samenwerking en er is vaak sprake van onvoldoende intrinsieke motivatie. Daarom is het effectief managen van verschillen en conflicten ook een onderwerp geweest van de training.

Op 27 en 28 september werd in Marrakech, Marokko, een training gegeven voor 64 Marokkaanse mannen en vrouwen over het thema "female leaders, tussen falen en succes". De training was gericht op het motiveren van vrouwen om deel te nemen aan politieke en maatschappelijke processen voor de aanwezige mannen om te bespreken welke rol vrouwen in de politiek kunnen innemen. Met behulp van theoretische inbrengen en interactieve oefeningen werd gesproken en geoefend met barrières, kansen en uitdagingen die men ondervindt. Na afloop hadden de deelnemers beter inzicht verworven in het uitstippelen van een plan en het maken van een strategische agenda om zaken te bereiken, inzicht in eigen kwaliteiten verkrijgen en inzetten en het begrip van een SWOT-analyse. De deelnemers waren allen onder de 40 jaar, de groep was alleen wel (onverwacht) te groot uitgevallen om alle deelnemers voldoende aandacht te geven.

Van 5 – 7 december vond een drie daagse training plaats in Agadir, Marokko. De training was bedoeld om vrouwen te activeren en motiveren om deel te nemen aan politieke besluitvorming en te motiveren om zich te kandideren voor de aankomende regionale verkiezingen. In totaal namen vijftig deelnemers deel, waarvan 3/4 vrouw. Aan de hand van diversie methodieken is ingegaan op verkenning van de eigen kwaliteiten, kennis van de belangrijkste ideologische stromingen en hoe deze beleid bepalen, begrijpen van strategische agenda-setting en presentatietechnieken.

Op 18 december vond een training plaats in Essaouira (Marokko), dit keer zonder EFS-trainers. De training was voor 31 regionale actieve leden van de partijen RNI, UC, PPS, PJD, MP, PUD en Istiqlal. Het onderwerp was participatie van vrouwen in politieke partijen en de verhouding tussen Rabat als politieke centrum dat alles beslist en Essaouira als provinciestad die *moet uitvoeren*. De discussie werd gevoerd hoe je als lokaal politicus toch een stem voor je eigen lokale bevolking kan worden. Men waardeerde het zeer dat zoveel partijen om de tafel konden zijn met de roep voor meer activiteiten in 2015.

Op 20 december vond een training plaats in Taroudant, in het zuiden van Marokko. Ook deze training was zonder EFS-trainers en werd verzorgd door de IRI. Deze training was voor veertig

jongeren en bedoeld om jongeren te motiveren voor lokale politiek door hen maatschappelijk bewust te maken. De training hielp de jongeren om knelpunten te identificeren in hun omgeving, stapsgewijs te werken aan een actieplan en in contact treden met *officials* om het probleem en oplossing onder de aandacht te brengen.

Conclusie

In samenwerking met de IRI konden meerdere trainingen in de MENA-regio gegeven worden. De bedoeling was om in eerste instantie de trainingen alleen voor vrouwen te geven, maar gaandeweg werd dit breder door ook jongeren en mannen te betrekken. Zeker daar waar het thema “vrouw en politiek” betrof, was het ook goed dat mannelijke leden van politieke partijen aanwezig waren. De trainingen die in de regio plaats vonden, dat wil zeggen weg van het bestuurlijk centrum, werden wel gekenmerkt met veel cynisme richting de politiek. Jongeren en vrouwen storen zich aan corruptie, dat ze slechts fungeren als uitvoerders, politici komen alleen in campagnetijd en op school geen aandacht wordt besteed aan vakken als “maatschappijleer”. De trainingen worden daarom zeer gewaardeerd, maar zijn nog maar een eerste stap voor veel deelnemers om inzicht te krijgen welke stappen zij zelf kunnen zetten in hun eigen omgeving om de politiek anders te organiseren.

3.4.2.3: Tunesië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partij: Nidaa Tounes

Trainers: Kilian Wawoe

Context

Na de Arabische lente van drie jaar geleden hebben de parlementsverkiezingen van oktober gezorgd voor een seculiere omslag in Tunesië. Nidaa Tunis, de belangrijkste seculiere partij, behaalde 85 van de 217 zetels. De islamitische partij Ennahda, de belangrijkste concurrent, scoorde 69 zetels. Op 23 november werden de eerste presidentsverkiezingen gehouden. Beide verkiezingsrondes werden gewonnen door Beji Caid Essebsi, oprichter van Nidaa Tunis. Op 31 december 2014 werd Essebsi officieel ingehuldigd als president van Tunesië. Ook op constitutioneel vlak heeft Tunesië grote stappen gemaakt. Begin 2014 is er een nieuwe grondwet aangenomen, waarin de gelijkheid van man en vrouw is opgenomen. Het is de eerste keer dat een Arabisch land die gelijkheid van man en vrouw in de constitutie opneemt.

project 31: training capaciteitsopbouw

Op 14 en 15 juni vond voor 27 deelnemers van Nidaa Tounes de training plaats over campagne en communicatie. De training bestond uit verschillende onderdelen, waarin de deelnemers eerst werkten aan de inhoudelijke campagneboodschap, de techniek van communiceren en het verkrijgen van eenheid in de boodschap bij de kandidaten op de lijst. Een lokale spreker ging in op de technisch/ juridische kant van verkiezingen.

Conclusie

De training verliep goed en werd door de deelnemers erg gewaardeerd. Vooral de praktische en interactieve aanpak van de trainer viel goed. Dit was voor de EFS de eerste keer dat een training specifieke voor één politieke partij in Tunesië gegeven werd. In 2015 wordt bekeken of deze aanpak wordt voortgezet.

3.4.2.4: Marokko

Partner: NIMAR

Partij: nog geen vaste partijen

Trainers: Hans Démoed, Aart van Bochove, Ingeborg ter Laak en Peter Noordhoek, Nico van Buren, Ada Boerma

Context

In Marokko is in 2013 gestart met activiteiten. Koning Mohamed VI lijkt in Marokko een meer democratische weg in te zijn geslagen. In 2011 werden er verkiezingen gehouden. Een coalitie werd gevormd tussen de PJD, Istiqlal, PM en PPS. Het parlement wordt democratisch gekozen en waar voorheen de president nog door de koning werd aangewezen, is dat nu de leider van de grootste partij. Deze hervormingen komen echter niet uit de lucht vallen. Tijdens de Arabische Lente werd er ook in Marokko geprotesteerd. De '20 februari beweging' pleitte voor minder macht voor de koning, een nieuwe gekozen regering en een onafhankelijk rechtssysteem.

project 28: 5x training jongeren

In 2013 was reeds begonnen met een training voor een geselecteerde groep jongeren. In 2014 is voor dezelfde groep van achttien jongeren een vervolg hieraan gegeven bestaande uit drie trainingen. Deze trainingen vonden plaats in maart en juni in Rabat. In oktober en november is voor een nieuwe groep jongeren een training gegeven.

De eerste groep ontving in totaal drie trainingen. De eerste training legde de focus op nation building. De trainers daagden de deelnemers uit om een sociaal-politieke analyse van hun land te maken, en daarin de instituten te benoemen die in Marokko werkzaam zijn en de problemen te benoemen die zij in de samenleving zien. Vervolgens werden de deelnemers aan het werk gezet om na te denken over een fictieve round table conference in 2020 en welke onderwerpen hieraan bod zouden moeten komen. De deelnemers werden uitgedaagd na te denken over de actoren die betrokken moeten zijn, welke maatschappelijke problemen in de nabije toekomst in Marokko zullen spelen en welke checks & balances bij een dergelijk proces van een nationale round table conference zouden horen.

De tweede training was een multipartijentraining in samenwerking met de VVD en PvdA. De deelnemers verwierven in deze training inzicht in de belangrijkste drie politieke stromingen. De deelnemers werden vervolgens uitgedaagd een politieke partij vorm te geven, welke problemen aangepakt zouden worden en vanuit welke waarden de overtuiging voor de politieke keuzes zouden worden gemaakt. Tevens werd getraind op presentatietechnieken en aandacht besteed aan coalitievorming en compromissen sluiten.

De derde en laatste training bestond uit het geven van handvatten om politiek/ maatschappelijke activisme te stimuleren als afronding van alle trainingen. Aandacht werd besteed aan inspireren, mobiliseren, waardering verkrijgen en feedback organiseren. De training bracht inzicht in het begrijpen en werken aan veranderingsprocessen en concreet management van projecten.

Na de zomer werd een tweede groep jongeren geselecteerd die in oktober en november een training kregen. De eerste training ging in op decentralisatie en de rol van lokaal bestuur. De deelnemers moesten vooraf, via het maken van foto's, enkele lokale problemen in hun eigen buurt in kaart brengen. Tijdens de training werd gewerkt aan het maken van actieplannen en de rol van maatschappelijke betrokkenheid en politiek bij de oplossing van het probleem. In het bijzonder werd stil gestaan bij checks and balances in de lokale bestuur, om in staat te zijn controle uit te oefenen op het politieke proces.

De tweede training voor deze groep ging specifiek in op het luisteren naar mensen en wat goed bestuur behelst. Beide trainers gaven hier uitleg over en lieten de deelnemers oefenen door een enquête op te stellen en deze in de straten van Rabat tijdens de training uit te voeren. Met name dit laatste werd als zeer bijzonder door de deelnemers ervaren.

Conclusie

Beide groepen Marokkaanse deelnemers had een diverse achtergrond en was niet gebonden aan een politieke stroming. Hun visie op de inrichting van Marokko varieerde van conservatief tot progressief. Maar allen deelden een laag vertrouwen in de Marokkaanse politiek. Na afloop van de trainingen hadden deelnemers inzicht verworven in de verantwoordelijkheden die bij een politiek ambt horen en in het gestructureerd nadenken en handelen over veranderingen en beleidsvorming. Enkelen gaven aan na de training juist lid te willen worden van een politieke partij om op die manier bij te dragen aan de toekomst van Marokko en te gaan stemmen. Anderen wilden juist vanuit het maatschappelijk middenveld bijdragen aan verbeteringen en hervormingen. De inbreng van de trainers werd continue als zeer goed ervaren, hoewel een enkeling graag meer praktisch toepasbare trainingen had gezien.

3.4.3. Matra Oostelijk Partnerschap

3.4.3.1 – Armenië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung (KAS)

Partijen: ARF Dasnaktutyun, Heritage Party, Hntschakyan (lid Armenian National Congress), Prosperous Armenia, Orinats Yerkir en Republican Party of Armenia

Trainers: Peter Stein en trainers van PvdA en VVD.

Context

In juni 2014 liepen de gemoederen tussen Armenië en Azerbeidzjan weer hoog op. De landen zijn in conflict om de regio Nagorno-Karabach. Het recente geweld wordt omschreven als het heftigste in jaren. Op internationaal gebied is er dit jaar dan ook meer aandacht aan het conflict besteed. Rusland heeft beide landen tot kalmte gemaand en Duitsland heeft laten weten zich te willen inzetten als bemiddelaar in vredesonderhandelingen tussen Armenië en Azerbeidzjan.

Project 34: Multiparty training

In 2014 vond de multipartijentraining plaats in Armenië. Het programma - intussen een gevestigd concept - bestond uit drie trainingdagen. Op de eerste dag stond verdieping van het ideologisch kader centraal met inleidingen over de drie ideologische stromingen sociaaldemocratie, liberalisme en christendemocratie. Na afloop vond een reflectie met de deelnemers over waarden die je drijven om politiek actief te zijn en dat politiek niet louter bestaat uit het winnen van de verkiezingen. Op de tweede dag stonden communicatievaardigheden centraal. De deelnemers kregen kennis van het maken van een communicatiestrategie, het formuleren van een boodschap en het communiceren van de boodschap. De theorie werd afgewisseld met praktische groepsoefeningen. Op de derde en laatste dag stonden de persoonlijke communicatievaardigheden centraal. In de ochtend werd geoefend met presentatietechnieken en werden de deelnemers beoordeeld aan de hand van een cameraoefening.

Conclusie

In totaal waren er acht politieke partijen aanwezig met elk vier deelnemers. In het begin lag de uitdaging erin om de groepen onderling te mengen, maar nadat dit eenmaal gelukt was ging dit

goed en waardeerden de deelnemers deze setting zeer. De kracht van de training ligt ook in de multipartijen-opzet die voor de deelnemers duidelijk maakt hoe je onderling constructief kunt samenwerken. Na afloop hadden de deelnemers inzicht in het belang van waarden in de politiek, dit vertalen in een boodschap en effectief communiceren.

3.4.3.2 - Georgië

Partner: Konrad Adenauer Stiftung

Partij: United National Movement

Trainers: Wim Eilering en trainers van PvdA en VVD

Context

Op 27 juni hebben de Europese Unie en Georgië een associatieakkoord ondertekend, dat in december door het Europees Parlement is goedgekeurd. Het akkoord kreeg veel tegenspraak van uit de Russische politiek. Volgens Poetin zal de ondertekening van het associatieakkoord grote gevolgen hebben voor de voormalige Sovjet staten.

Project 33: Tiende Multiparty training

Op 11 juli startte de tiende multipartijentraining van de PvdA, VVD en CDA in Georgië. In totaal waren jongeren van 11 partijen en NGO's aanwezig. Op de eerste dag stonden "waarden in de politiek" centraal en de eigen politieke achtergrond nog minder. Toch leverden de deelnemers juist op dat laatste punt veel kritiek op elkaar en moesten de trainers regelmatig ingrijpen en aangeven dat het nu ging om luisteren en tonen van begrip in de opvattingen.

De tweede dag resulteerde dat in een coöperatieve houding van de deelnemers en werd veel samengewerkt. De training werd ook praktischer door het maken van SWOT-analyses over de eigen partij. 's Avonds werd het lustrum gevierd met een diner waar ook alumni voor waren uitgenodigd. De Nederlandse ambassadeur hield een speech. Op de laatste dag werden waarden, vaardigheden en technieken gecombineerd in een communicatietraining waarin elke deelnemers individueel werd gefilmd voor feedback.

Conclusie

Door de onderlinge samenwerking van de Nederlandse stichtingen laten wij zien dat samenwerking mogelijk is, ook al ben je onderling verschillend. De training droeg bij aan dit besef, en dat is belangrijk in een land als Georgië waar polarisatie de boventoon voert.

3.4.3.3 – Oekraïne

Partner: Institute of Political Education (IPE), Ukraine

Partij: UDAR

Trainers: Jan Mulder en Bert van Steeg

Context

De situatie in Oekraïne is ronduit roerig, met grootschalige protesten op de Maidan aan het begin van het jaar en de schokkende annexatie van de Krim door Rusland. Hierop volgend begonnen gevechten in Oost-Oekraïne met separatisten die snel meer terrein veroverden. Op 17 juli werd vlucht MH17 van Malaysia Airlines uit de lucht geschoten. Alle 298 inzittenden kwamen om, waaronder 193 Nederlanders. Nadat zakenman Petro Porosjenko in mei de presidentsverkiezingen won, kondigde hij aan zo snel mogelijk parlementsverkiezingen te willen houden. De verkiezingen werden in oktober gehouden en zijn gewonnen door zes pro-Europese partijen die een coalitie vormen. Oekraïne ondertekende op 27 juni een associatieakkoord met de Europese Unie.

Project 35: Training voor jongeren UDAR

Op 24 en 25 juni vond de training plaats voor UDAR, nabij Kiev. De training was voor 35 actieve jongeren van de partij. De EFS-trainers gingen in op de organisatie van een jongerenafdeling, contact met het maatschappelijk middenveld en het formuleren van kernachtige communicatieboodschappen. Daarnaast werd een middag besteed aan NAVO en de EU en de rol die zij spelen in internationaal crisismanagement.

Conclusie

UDAR is een ambitieuze partij die in een paar jaar tijd flink gegroeid is. Het is van belang dat de partij een stevige basis krijgt en weet te luisteren naar wat er speelt en leeft in het hele land. Met deze training is daaraan bijgedragen. Voorts willen jongeren veel leren over de EU en kon ook niet voorbijgegaan worden aan het conflict in Oost-Oekraïne.

3.4.3.4: Robert Schuman Institute

Zie voor de beschrijving paragraaf 3.4.1.4.

3.4.3.5: Wit-Rusland

Partner: Educatio

Partijen: (1) The Belarusian Popular Front Party (2) Youth of Christian Social Union (3) United Civic Party (4) Movement for Freedom (5) Young Front (6) Youth of UCP en (7) Belarusian Christian Democrats

Trainers: Nico van Buren, Hans Démoed, Gerben Horst en Eiko Smid

Context

De trainingen voor Wit-Russische oppositieleiden worden in samenwerking met Educatio georganiseerd. Educatio (voorheen JKD) behoort tot de Litouwse christendemocratische partij die in het kader van het Matra-programma voorheen zelf trainingen ontving van de EFS en nu partner is in de trainingen voor Wit-Russische oppositieleiden.

In samenwerking met Educatio worden jongeren geselecteerd die lid zijn van oppositiepartijen uit het "centrumrechtse" ideologische kader. Het is voor hen en hun politieke organisatie buitengewoon moeilijk te werken in Wit-Rusland door frustraties van bijeenkomsten door de overheid, af luisterpraktijken, niet erkennen van de partij, leden die in de gevangenis zitten en uiteraard de verkiezingen waar de uitslag bij voorbaat vaststaat.

Project 32. Twee trainingen

In juni en augustus hadden de twee trainingen plaats voor jongeren van Wit-Russische oppositiepartijen. Beide trainingen waren voor een groep van rond de twintig deelnemers. De eerste training ging in op HRM-beleid van politieke partijen: het werven en inzetten van vrijwilligers en het opleiden van potentiële kandidaten voor verkiezingen. De tweede training betrof contact met het maatschappelijk middenveld, contact met burgers en grass roots initiatives.

Conclusie

De tweede training over maatschappelijk middenveld werd zeer goed ontvangen, omdat het op praktische wijze inzicht gaf hoe oppositiepartijen toch in contact kunnen treden met burgers en daarmee bekendheid kunnen verwerven. De eerste training was in theoretisch opzicht geslaagd, maar de weerbarstige werkelijkheid in het land maakt goed HRM-management lastig.

3.4.4. Publicaties

Since its founding in 1990, the EFF has published several journals and articles, which are used for education and training purposes. An overview of these works that have been published since 2008 are listed below:

“Political Party Building in Eastern Europe”, *Jan van Laarhoven in: “European View, Transition to Democracy”, volume 7, number 1, 2008*

“A Plea for Democracy Beyond Borders: Defence, Development, Diplomacy, and Democracy”, *Martin van Vliet, Jan Jaap van Halem c.s., 2008*

“Rapport Over de Dijk, dilemma’s in ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Martin van Vliet, Lizzy Beekman, Bronne Pot, 2009*

“Society, Values, Politics, an Introduction to the Debate”, *Jos van Gennip, 2009*

“Religie, een blinde vlek in ons buitenland beleid, een DVD met zeven sprekers over de rol van religie in Ontwikkelingssamenwerking”, *Jan Jaap van Halem, Arnold van Velzen, Bronne Pot, 2010*

“Leren participeren in de Zuid-Kaukasus”, in “Develop, kwartaaltijdschrift over Human Resourced Development”, *Tjip de Jong, Bronne Pot en Pieter Jan van Wijngaarden, jaargang 6, nummer 4, winter 2010*

“20 years of International Solidarity, the ongoing need for promoting democracy”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Blik op Ontwikkelingssamenwerking”, *editor Elisabeth Wunderle, 2010*

“Zenska Strana Parlamenta, Ucesce zena u skupstinskim sazivima 1946 – 2010 u Crjnoj Gori”, *Nada Drobnjak, 2010*

“Civic Education, methodological guidelines for School Teachers”, *Pieter Jan van Wijngaarden, Tjip de Jong, Bronne Pot, 2010 (translations available in Georgian, Armenian and Azeri)*

“Politics based on conviction, Taking responsibility for society: A practical guide to Christian-Democratic values”, *J.A.T. Denissen, 2012 (translations available in French and Arabic)*

3.4.5. Activiteiten 2014 op chronologische volgorde:

Onderstaande activiteiten geven het totaaloverzicht van alle activiteiten van de EFS weer.

January

20 – 24   Young Leaders XX-3, social economic policies, RSI

February

21 – 22   Training women en communication, Ramallah

March

29 – 30   Training women and politics, Kosovo

April

- 12 – 13 Training Women and politics, Kosovo
- 26 – 27 Training local policies, Morocco

June

- 7 – 8 Multiparty training, Morocco
- 13 – 15 Strategic campaign planning, Tunisia
- 21 – 22 Training planning and political programme, Morocco
- 20 – 22 Political Academy, Macedonia
- 24 – 25 Training Christian democracy and geopolitics, Ukraine
- 27 – 29 HRM policies in a political party, Belarus opposition

July

- 3 – 6 Fact finding mission to Bosnia-Herzegovina
- 11 – 13 Multipartijentraining Georgia
- 23 – 27 Balkan Political Academy, Serbia

Augustus

- 15 - 17 Multiparty training Armenia
- 23 - 24 Training local politics, Belarus opposition

September

- 12 - 14 Female politicians from Egypt, Turkey
- 16 - 20 Young Leaders XXI, Basics of a democracy, RSI
- 28 - 29 Training for the female members of the LDK, Kosovo
- 28 - 29 Training women and politics, Morocco

November

- 1 - 2 Youth training for five parties, Bosnia-Herzegovina
- 1 - 2 Youth training on local politics, Morocco
- 11 - 15 Young Leaders XXI, International politics, RSI
- 14 - 16 Youth training on ideology and politics, Turkey
- 21 - 22 Youth training on politics and communication, Morocco
- 29 - 30 Youth Training for five parties, Bosnia-Herzegovina

December

- 5 - 7 Training women and politics, Morocco
- 17 - 18 Training political parties and NGOs, Morocco
- 20 - 21 Training youth and women political parties, Morocco

II. Sector Communicatie

De sector Communicatie van het CDA is verantwoordelijk voor de communicatie vanuit het CDA Partijbureau en landelijk bestuur richting kiezers, leden, potentiële leden, media en relaties. De sector ondersteunt tevens het Partijbestuur en Dagelijks Bestuur op het gebied van woordvoering, speechschrijven en communicatieadvies.

Begin 2014 is een taakherschikking doorgevoerd binnen het team communicatie, conform het 'Plan Einstein' uit eind 2013. Er is extra ruimte vrijgemaakt voor online/ social media, er wordt projectmatig gewerkt met alle benodigde expertises ipv in de oude 'clusters' en er zijn nieuwe, integrale taken opgepakt.

Eind 2014 is er een taakherschikking gekomen voor het hele partijbureau. Als gevolg daarvan is Marcel Migo toegevoegd aan het team op het onderdeel redactie, inclusief zijn belangrijkste verantwoordelijkheid: het maandelijks blad voor CDA-politici: Bestuursforum. Jacqueline Willems is voor de helft van haar uren nu werkzaam voor communicatie, in het team evenementen.

Tijdelijke medewerkers/ stagiairs/ vrijwilligers in 2014 waren:

Mark den Boer: campagne (half augustus 2013 - half mei 2014)

Thijn van Veghel: online team (hele jaar)

Herbert Klinkvis: webteam en onderzoek (zomer 2014 - heden)

Dennis Chafiâ: vanaf december 2014 ivm de campagne PSWS15

Marjolijn van der Stel (redacteur CDA.nl) is wegens een studie per september de helft minder gaan werken en Nelleke Weltevrede (plv. hoofd communicatie) is sinds mei weer vier dagen per week werkzaam, na het eindigen van haar politiek verlof.

Sectorleiding

De leiding van de sector Communicatie was in 2014 in handen van Hans Janssens, hoofd Communicatie en Nelleke Weltevrede plv. hoofd Communicatie.

Naast het managen van de sector bestond hun taak uit het adviseren van het dagelijks bestuur en het partijbestuur over communicatie- en campagne aangelegenheden en woordvoering namens de partij. Tevens was Hans Janssens campagneleider voor de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart en de Europese Verkiezingen van 22 mei 2014.

Resultaatgebieden

De sector Communicatie heeft een aantal resultaatgebieden (in willekeurige volgorde):

1. Strategie en marketing
2. Evenementen
3. Ledenwerving
4. Publieksvoorlichting
5. Persvoorlichting
6. Redactie
7. Internet en online
8. Huisstijl, Webwinkel, drukwerksysteem
9. Permanente campagne en verkiezingen

1. Strategische communicatie en marketing

In 2013 heeft de sector Communicatie de meerjarenstrategie “De brede volkspartij” ontwikkeld en gepresenteerd. De strategie beschrijft de veranderingen in het politieke landschap, de samenleving en de media en geeft van daaruit de hoofdlijnen voor het CDA om ook in de toekomst haar ambitie als brede volkspartij waar te maken.

Nadat het partijbestuur in grote unanimititeit de nieuwe strategie heeft aanvaard, is deze vanuit de sector communicatie verder uitgerold in verschillende projecten en in de verkiezingscampagnes voor de gemeenteraad en het Europees Parlement.

Voor een verdere implementatie van de meerjarenstrategie is een doorvertaling nodig naar alle facetten van het politiek bedrijf: communicatie, HRM, opleiding, organisatie. Deze verdere uitwerking staat voor 2015 verder geagendeerd.

1.1 Strategisch profiel

Onderdeel van de nieuwe strategie is de uitwerking van een herkenbaar strategisch profiel. Hiervoor is – mede op basis van het uitgebreide kiezersonderzoek dat het CDA doet – een heldere, afgebakende doelgroepenkeuze gemaakt.

Op basis van die doelgroepenkeuze is in vereende samenwerking met de Tweede Kamerfractie, het Wetenschappelijk Instituut en de inbreng van veel betrokken leden en niet-leden een politieke agenda geformuleerd, die in de aanloop naar de gemeenteraad- en Europese verkiezingen van 2014 is uitgewerkt en gepresenteerd. Deze nieuwe agenda is gepresenteerd door Sybrand Buma als de 7 principes van het CDA. De uitwerking van dit strategisch profiel blijft een centraal thema in de strategische profilering.

1.2 Marketing

Politiek en marketing klinkt als een ongemakkelijke combinatie. Toch is marketing voor een professionele politieke organisatie in deze tijd niet meer weg te denken. Het vraagt om onderzoek en politieke keuzes om in een tijd van een oneindig media aanbod de juiste boodschap te adresseren aan de juiste doelgroepen. Hiervoor is het marketing instrument van grote betekenis.

Een belangrijke ontwikkeling op dit terrein is de realisatie in eigen beheer van de webapplicatie Dirk, waarmee lokale afdelingen voor hun eigen gemeenten een goed inzicht hebben in de spreiding van potentiële CDA kiezers. Deze applicatie stelt afdelingen in staat om gerichte keuzes te maken voor de inzet van hun beschikbare campagnemiddelen, zowel personeel als financieel.

De verdere ontwikkeling van Dirk tot een compleet CRM systeem is voorzien voor de komende jaren. Hiermee heeft het CDA dan de beschikking over een modern en effectief instrument voor microcampaigning.

2. Evenementen

Het resultaatgebied evenementen betreft grote- en kleinschalige partijbijeenkomsten en ondersteunende evenementen bij de (permanente) campagne.

In 2014 werden de volgende evenementen georganiseerd:

2.1 Partijcongres 8 februari 2014

In verband met het indienen van de kandidatenlijst voor de Europese verkiezingen en het vaststellen van deze lijst door het partijcongres, werd het voorjaarspartijcongres al op 8 februari 2014 georganiseerd.

In dit kader was er voor de jaarverslagen 2013 en de jaarrekeningen 2013 een mandaat afgegeven aan het partijbestuur. Beide stukken kwamen dus niet aan de orde tijdens dit partijcongres.

Het partijcongres vond plaats in DeFabrique in Utrecht (Maarsse).

Het ochtendprogramma begon om 09.30 uur met deelsessies over:

- Amendementen op het verkiezingsprogramma voor de Europese Verkiezingen.
- Resoluties.
- Decentralisatie in de AWBZ

De deelsessies werden om 11.30 uur gevolgd door het politiek ochtenddeel met:

- de traditionele opening door het zingen van vers 1 en 6 van het Wilhelmus
- het meditatief moment verzorgd door Kilian Wawoe
- het in memoriam waarin werden herdacht Jo Franssen, Trees-Huberts-Fokkelmans en Frouwke Laning-Boersema
- toespraken van Sybrand Buma en Ruth Peetoom

Na de lunch werd het programma voortgezet met deelsessies, speciaal voor de lijsttrekkers voor de Gemeenteraadsverkiezingen:

- Laatste 48 uur; hoe win ik de laatste kiezers?
- Wat, hoe en waarom; leiderschap in de politiek.
- Social media in de campagne.

Aansluitend vond het plenaire middagprogramma plaats met:

- Het huishoudelijk deel met de vaststelling van het verslag van het partijcongres van 2 november 2013.
- De behandeling en vaststelling van de resoluties.
- De behandeling van de overgebleven amendementen en de vaststelling van het verkiezingsprogramma voor de Europese Verkiezingen.
- De vaststelling van de kandidatenlijst voor de Europese Verkiezingen
- Toespraken van Esther de Lange (lijsttrekker voor de Europese verkiezingen) en Marianne Thyssen (lijsttrekker voor de CD&V).
- Een grande finale met ruim 200 lokale lijsttrekkers op het podium, wat prachtige beelden opleverden.

Het partijcongres eindigde rond 16.30 uur met een borrel. Aansluitend was er voor de liefhebbers nog een diner georganiseerd.

2.2 CDA neemt deel aan de 50PlusBeurs

Ook in 2014 heeft het CDA weer met een stand deelgenomen aan de 50PlusBeurs in de Jaarbeurs in Utrecht. Van dinsdag 16 september t/m zaterdag 20 september had het CDA een stand ingericht. De organisatie vond plaats in samenwerking met de CDASenioren.

2.3 Partijcongres 8 november 2014

Aan het begin van 2013 is besloten om met de partijcongressen één keer per jaar meer de regio in te gaan, afhankelijk van de onderwerpen die op de agenda staan. Het voorjaarspartijcongres werd centraal georganiseerd (Utrecht), het najaarspartijcongres in de regio.

Besloten was aan te sluiten bij één van de gemeenten waar op 19 november herindelingsverkiezingen plaatsvonden, om op deze manier de campagne extra te ondersteunen. Gekozen is voor Alkmaar, waar het partijcongres plaatsvond in de Grote Sint Laurenskerk in combinatie met het er tegenovergelegen Theater de Vest.

Samen met het provinciale campagneteam van Noord Holland en het lokale campagneteam van Alkmaar, heeft de campagneleider van Noord-Holland, Marc Haverkamp, prachtige activiteiten georganiseerd en marge van het partijcongres. Op vrijdagmiddag- en avond diverse nevenprogramma's en een borrel, een campagne-rondleiding tijdens de lunchpauze op zaterdag waardoor er honderden zichtbare CDA-ers op straat waren en na afloop van het partijcongres een dertigers-diner.

Het ochtendprogramma op zaterdag begon om 10.00 uur met deelsessies over:

- De resoluties
- Internationale Samenwerking
- Buitenland & Energie, ism de visiegroep Duurzame ontwikkeling
- Armoede

De deelsessies werden om 11.45 uur gevolgd door het politiek ochtenddeel met

- de traditionele opening door het zingen van vers 1 en 6 van het Wilhelmus
- het meditatief moment verzorgd door Alisa Ruban
- het in memoriam waarin werden herdacht Virginie Korte-van Hemel, Wil Albeda, Bob Duynstee, Otto Baron van Verschuer, Dolf Hutschemaekers en Gerrit van den Berg.
- een voortstelronde van kandidaten voor de verkiezing van de vrijgekozen leden voor het partijbestuur (Gijp van Soest, Theo Koekkoek en Jaap van Oord, Janny Bakker en René Peters)
- toespraken van Sybrand Buma en Ruth Peetoom

Tijdens de lunch vond er een stadswandeling plaats door het oude centrum van Alkmaar, waarbij tevens flink geflyerd werd voor de herindelingsverkiezingen van 19 november.

Na de lunch werd het programma voortgezet met deelsessies, georganiseerd door een viertal visiegroepen:

- familie & gezin
- ruimte & wonen
- werk & economie
- zorg

Aansluitend vond het plenaire middagprogramma plaats met:

- Het huishoudelijk deel met de vaststelling van het verslag van het partijcongres van 8 februari 2014, behandeling van de ingekomen stukken, de vaststelling van de begroting 2015 (incl. contributieverhoging), het mandaat voor de jaarrekeningen en jaarsverslagen 2014, de statutenwijzigingen voor de BSV, het afscheid van Arjan Kaaks, lid van het partijbestuur, het afscheid van Ria Oomen en Corien Wortmann van de EVP-fractie en

het afscheid van het Tweede Kamerlid Eddy van Hijum. Aansluitend werd de uitslag van de stemming van de vrijgekozen PB-leden bekendgemaakt. Janny Bakker en Theo Koekoek nemen plaats in het Partijbestuur. Gijp van Soest houdt zijn zetel in het partijbestuur.

- De behandeling en vaststelling van de resoluties.
- Aandacht voor de foodbattle van het CDAV.
- Aandacht voor de herindelingsverkiezingen van 19 november, met een kort woord van Falgun Binnendijk, lijsttrekker van Alkmaar.
- De vaststellingen van de voordracht van de lijsttrekker voor de Eerste Kamer Verkiezingen, met aansluitend de speech van de lijsttrekker, Elco Brinkman.
- De onthulling van het meldpunt voor mantelzorgers (meldhetmona)
- De grande finale met op het podium de lijsttrekkers voor de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen.

Het partijcongres eindigde rond 17.00 uur met een borrel. Aansluitend vond nog het dertigers-diner plaats.

3. Ledenwerving

Sinds 1 januari 2013 is er geen medewerker meer die zich exclusief met ledenwerving bezig houdt. De ledenwerftaken zijn verdeeld over twee medewerkers van de afdeling communicatie. Het gevolg was dat er minder structurele aandacht besteed kon worden aan ledenwerving.

In 2013 is een nieuwe ledenwerffolder ontwikkeld, waarin alle lidmaatschapsvormen zijn opgenomen. Vanuit het oogpunt van duurzaamheid is deze folder ontwikkeld voor de langere termijn, zodat deze ook in 2014 nog gebruikt kon worden.

4. Publieksvoorlichting

4.1 Zendtijd Politieke Partijen

Eén van de kernactiviteiten van de pers-/publieksvoorlichting is de verzorging van de Zendtijd voor Politieke Partijen (ZPP).

Radio

Het CDA verzorgt per jaar 20 radio-uitzendingen in het kader van Zendtijd Politieke partijen. De uitzendingen worden uitgezonden op Radio 5 op zaterdagavond.

De uitzendingen staan altijd in het teken van de politieke actualiteit. Door de lengte van de uitzending is het mogelijk om dieper op een actueel onderwerp in te gaan. Hiervoor benaderen we Kamerleden, Europarlementariërs of ander prominente CDA'ers.

Televisie

De bestaande spot over de zeven principes is in het kader van de Europese verkiezingen aangepast. Lijsttrekker Esther de Lange verving in deze spot Sybrand Buma.

5. Persvoorlichting

5.1 Algemeen

Persvoorlichting behoort tot de kerntaken van de sector Communicatie. Een goede relatie met journalisten en media vraagt om permanente aandacht en relatiemanagement in de vorm van tijdige informatievoorziening, achtergrondgesprekken en andere service.

5.2 Partijcongressen

Partijcongressen zijn voor de media interessante events om het CDA in beeld te brengen. Ook in 2014 was de belangstelling van radio, tv en geschreven media groot. Dit had zijn weerslag in de berichtgeving.

5.3 Ondersteuning partijvoorzitter Peetoom

Hans Janssens was eerste woordvoerder, Nelleke Weltevrede tweede woordvoerder. Ze hebben beiden Ruth Peetoom ondersteund in haar representatieve taken, bij interviews en in andere publieke optredens.

5.4 Presentatie rapporten Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Persvoorlichting begeleidde in communicatieopzicht ook dit jaar de presentatie van een aantal rapporten van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA, als ook de publieke fora of seminars van het instituut. De rapporten leidden regelmatig tot media-aandacht, ook in radio en televisieprogramma's.

6. Redactie

De redactie is verantwoordelijk voor het ledenblad *CDA.nl – het tijdschrift*, de (eind)redactie van de overige CDA-uitgaven, het adviseren over middelen, de vormgeving en internet.

6.1 CDA.nl – het tijdschrift

In 2014 zijn er vier reguliere nummers van CDA.nl – het tijdschrift verschenen. De eerste twee nummers hadden 64 pagina's. Sinds de zomer van 2014 wordt het blad uitgegeven door een uitgever, het tijdschrift heeft sindsdien een omvang van 68 pagina's.

De redactie van CDA.nl wordt gevormd door het hoofd communicatie, die hoofdredacteur is, een eindredacteur, een grafisch vormgever, een vertegenwoordiger van de sector politiek-bestuur, een voorlichter van de Tweede Kamerfractie en een externe redactie die bestaat uit vrijwilligers. Een deel van de redacteurs levert regelmatig een bijdrage aan het tijdschrift, een ander deel niet of nauwelijks. Dit blijft een punt van zorg.

6.2 Teksten website

Het hele jaar door is er content verzorgd voor de site www.cda.nl.

6.3 Overige publicaties

De redactie heeft daarnaast veel materiaal ontwikkeld voor de gemeenteraadsverkiezingen.

7. Internet

7.1 Internet

De rol van online mogelijkheden is de afgelopen jaren steeds toegenomen, om deze reden hebben online media in toenemende mate de aandacht gekregen van onze communicatieafdeling. Door scherp te zijn op nieuwe ontwikkelingen en hierop in te spelen, zijn we als afdeling meegegaan met onze tijd en hebben we ons deze nieuwe communicatiemiddelen eigen gemaakt. In 2014 hebben we gebruik gemaakt van de onderstaande, online middelen.

7.2 Website (Typo3)

Eind 2012 is de nieuwe website van het CDA gelanceerd. Bij de bouw van de nieuwe website is gekozen voor een nieuwe leverancier, die werkt met Typo3. Dit is een zogenaamd “open source”-systeem. Dat houdt in dat de partij niet afhankelijk is van één leverancier en dat er wereldwijd snel ingespeeld wordt op nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast biedt Typo3 veel mogelijkheden zodat zowel leden met veel online kennis als leden met weinig online kennis met dit systeem uit de voeten kunnen. De nieuwe site is in december 2012 online gegaan.

Het jaar 2014 is ten eerste gebruikt om zoveel mogelijk leden zo goed mogelijk verder te helpen met de inzet van Typo3. Een systeem met veel mogelijkheden betekent ook dat leden begeleid moeten worden in het omgaan met al deze middelen. Door frequente wijzigingen in de lokale CDA-afdelingen (wisseling van webmasters) blijft goede begeleiding noodzakelijk. Onze helpdesk heeft dit, daar waar nodig, geboden.

Daarnaast is het afgelopen jaar een aantal CDA-afdelingen van een eigen systeem overgestapt naar de Typo3 omgeving. Deze websites konden door het nieuwe systeem in korte tijd opgeleverd worden zodat afdelingen hier relatief snel gebruik van konden maken.

Verder is in 2014 veel werk gestopt in het ontwikkelen en optimaliseren van (nieuwe) functionaliteiten ten behoeve van de websites van afdelingen. Deze zijn voornamelijk gericht op het vereenvoudigen van het gebruik, uitbreiden van instellingsmogelijkheden van modules of compleet nieuwe functies. Er is ook een omvangrijk gebruiksonderzoek verricht. Met de uitkomsten gaan we in 2015 verder.

Naast de 'zichtbare' veranderingen is er ook veel tijd geïnvesteerd in het optimaliseren van de serveropzet. Zo zijn er diverse stappen gemaakt om de website sneller te maken, zijn er extra veiligheidsvoorzieningen tegen hackers aangebracht en is het geheel stabiel gemaakt om geen problemen te geven voor de gebruikers.

7.3 Social Media

De rol van social media is de afgelopen jaren alleen maar toegenomen. Een grotere groep mensen is meer gebruik gaan maken van social media, dit biedt voor het CDA allerlei kansen. Om die reden is ook besloten om binnen de afdeling communicatie meer prioriteit te geven aan social media dan voorheen. Het doel van de inzet van social media is mensen boeien, betrekken en binden.

Om het bereik van de informatie, die namens het CDA via social media werd verspreid, te vergroten is in 2012 een groep van online ambassadeurs gevormd. Dit zijn CDA'ers die online actief zijn en bereid zijn om de partij te steunen. Deze groep is in 2014 gegroeid van 550 naar

750 ambassadeurs. Regelmatig ontvingen zij een email met het verzoek om informatie verder te verspreiden onder hun eigen netwerk. Daarnaast is in 2014 besloten om als CDA zijnde ook actief te worden op het social media kanaal Instagram. Instagram is een gratis mobiele app om digitale foto's of video's uit te wisselen middels mobiele apparaten.

7.4 Webcare

Social media draaien om het maken en onderhouden van contacten, dit geldt ook voor het CDA. We merken bijvoorbeeld dat veel contacten ontstaan doordat mensen het CDA online weten te vinden, denk hierbij bijvoorbeeld aan reacties op de CDA-Facebook-pagina of het CDA-twitter-account. Maar het is ook mogelijk dat contact ontstaat doordat wij online geïnteresseerden weten te vinden en het gesprek met hen aangaan. Dit contact ontstaat dankzij input van de online monitor tool genaamd Coosto. Het CDA hecht veel waarde aan deze contacten, daarom heeft de afdeling communicatie in 2014 meer aandacht besteed aan het intensiveren hiervan. Denk hierbij aan het voeren van meer én uitgebreidere online gesprekken.

7.5 Infographics

Vanaf eind 2012 is geëxperimenteerd met het werken met Infographics. Een infographic is een grafische weergave van informatie. Het voordeel hiervan is dat iemand die een (goede) infographic ziet geen lap tekst hoeft te lezen, maar de boodschap snel en eenvoudig uit de afbeelding op kan maken. Het positieve resultaat van de eerste infographics heeft ons doen besluiten om ook in 2013 en 2014 hiermee door te gaan. Zo zijn er onder andere infographics gemaakt over een #EerlijkeEconomie en #Generatie2014. Daarnaast hebben we dit jaar voor het eerst gewerkt met videographics/animaties. In totaal zijn er twee videographics/animaties verschenen.

7.6 Google Hangouts

Sinds 2013 maakt het CDA regelmatig gebruik van Google Hangouts om online het gesprek aan te gaan met betrokken burgers en ervaringen uit de praktijk uit te wisselen. Deze Hangouts zijn live en na afloop te volgen via YouTube. Hiermee laten we zien een luisterende partij te zijn die oog en oor heeft voor wat er speelt in de samenleving. Iedere Hangout staat in het teken van een bepaald onderwerp. In verband met goede ervaringen is ook in 2014 gebruik gemaakt van Google Hangouts. Er hebben Hangouts plaatsgevonden met onder andere de Tweede Kamerleden Pieter Heerma en Sybrand Buma.

7.7 WhatsApp

In 2014 is voor het eerst geëxperimenteerd om via WhatsApp te communiceren met leden en kiezers. WhatsApp is ontworpen voor hedendaagse smartphones en maakt het mogelijk om gratis via een internetverbinding met elkaar te chatten en onder meer foto's en video-opnames met elkaar te delen. De eerste ervaringen zijn positief, vandaar dat is besloten om ook in 2015 gebruik te gaan maken van dit middel.

7.8 Webapp "Dirk"

In 2013 is het basisproduct van de webapplicatie opgeleverd. De Webapp is de digitale cockpit voor lokale CDA afdelingen. Doel van de internetapplicatie is om in stappen de dienstverlening aan afdelingen gedigitaliseerd aan te bieden. Daarbij wordt de applicatie ingezet om direct met afdelingen te communiceren, informatie over leden te verrijken en de provinciale en de landelijke afdeling beter inzicht te geven in de staat van de vereniging. Hierbij is het uitgangspunt: van bestaande gegevens informatie maken door een

geïntegreerde manier van presenteren. Dit vergroot het inzicht van afdelingen in hun ledenbestand. Het heeft tevens positieve effecten op het gebied van administratie, campagne, HRM en organisatorisch functioneren van de afdelingen.

De Webapp is gericht op de kern van een lokale afdeling: voorzitter, secretaris, penningmeester en de campagneleider. Het platform is beschikbaar op diverse platforms: via een website, voor tablets (bijv. iPad) en mobiele telefoons (bijv. iPhone). In 2014 is de webapplicatie verder verbeterd, zijn de mogelijkheden toegenomen en zijn de leden die toegang hebben tot Dirk begeleid in het gebruik ervan. De koppeling met de (technisch verouderde) ledendatabase blijft een aandachtspunt.

7.9 Overzicht

Onderstaande lijst van producten is in 2014 geleverd door de medewerkers online.

- Algemeen onderhoud aan website CDA
- Gebruiksonderzoek afdelingswebsites
- Diverse nieuwe afdelingssites
- Infographics
- Videographics/animaties
- Inzet op webcare
- Intensievere en strategische inzet van Facebook, Twitter en Google+
- Inzet van Facebook ads
- Inzet van Google Ads
- Online monitoring (Coosto)
- Groep met online ambassadeurs is vergroot
- Inzet van Google Hangouts

8 Huisstijl, bestelsysteem en webwinkel

Twee jaar geleden heeft de CDA-huisstijl een grote verandering ondergaan. Veranderingen op gebied van kleur, lettertypes en stijl hebben plaatsgevonden en worden net als afgelopen jaar ook in 2014 doorgevoerd in alle drukwerk- en online-uitingen, evenals in de voorbereidingen voor de komende provinciale en waterschapsverkiezingen. De huisstijl is dit jaar weer tegen het licht gehouden (i.s.m. De Bock en Dekker) en wat opgefrist. Maar de kern blijft, vanwege de herkenbaarheid, overeind.

Voor de verschillende campagnes in 2014 zijn nieuwe elementen ontworpen.

8.1 Drukwerksysteem wordt cdaontwerpsysteem

Sinds een aantal jaren beschikt het CDA over een drukwerksysteem, waar gemeentelijke en provinciale afdelingen en gelieerde organisaties hun eigen drukwerk kunnen ontwerpen. Aan de hand van formats kunnen zij hun drukwerk personaliseren. Beheerder van het systeem is Xpressionmanager uit Emmen.

In 2013 is het systeem aangepast voor de gemeenteraadsverkiezingen voor 2014, begin 2014 is het ingericht voor de Europese Verkiezingen en eind 2014 is het drukwerksysteem uitgebreid met formats voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschappen van 2015. De formats zijn o.a. diverse formaten posters, folders, ansichtkaarten, een uitnodiging en verschillende formaten advertenties.

Het systeem heeft eind 2014 een naamsverandering ondergaan en heet nu de cdaontwerpservice.

Behalve het genereren van pdf's voor drukwerk kan men nu ook png's downloaden voor online-banners voor Twitter, Facebook en Google+.

8.2 Webwinkel

De webwinkel is ook dit jaar weer door ontwikkeld. Er is een tool aan toegevoegd die het mogelijk maakt om artikelen op pre-order basis te bestellen. De tool is voor het eerst ingezet voor de bestellingen voor de Provinciale Statenverkiezingen. Ook is de vaste collectie uitgebreid met nieuw materiaal als windmolentjes, fruitstickers en bekertjes.

9. Permanente campagne en Verkiezingen

9.1 Kiezersonderzoek

Het landelijke partijbureau is verantwoordelijk voor het organiseren van kiezersonderzoek. Op een bescheiden, maar frequente manier doet het CDA onderzoek naar de problemen en ervaringen van de kiezers. Daarnaast wordt er gebruik gemaakt van veel vrij verkregen onderzoeksgegevens van gerenommeerde onderzoeksbureaus en het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Kiezersonderzoek helpt ons beter inzicht te krijgen in de problemen van de burgers. Daarnaast levert het een bijdrage aan het op een juiste manier aanvliegen van deze problemen. Onderzoek stelt ons tevens in staat goed en helder te communiceren met de burgers over ons beleid en maatregelen voor het land. Om de communicatie met de burgers te optimaliseren meten we af en toe de effecten van onze boodschappen en communicatiemiddelen.

De resultaten van de onderzoeken worden gedeeld met onze provinciale en lokale afdelingen. Diverse adviezen zijn geschreven over de problemen van de burgers op bijvoorbeeld lokaal niveau, welke oplossing we daarvoor bieden en hoe dit goed kan worden uitgelegd met de kiezer.

9.2 Campagne Academie/Team 1415/LPC

In 2013 heeft de afdeling Communicatie een groep van 39 jonge, betrokken en enthousiaste mensen gerekruteerd om lid te worden van het Team1415. Hét team dat samen met ons de klus van drie verkiezingen in 2014 en 2015 gaat klaren. In 2014 en 2015 gaat Nederland naar de stembus voor een nieuwe Gemeenteraad, Europees Parlement en Senaat. Om onze mensen in korte tijd op te leiden tot campagnespecialist, is er een speciale leergang ontworpen: de Campagne Academie.

Het CDA is de eerste politieke partij in Nederland die een Campagne Academie oprichtte. Het Team 1415 is actief bezig met het vormgeven en uitvoeren van de verkiezingscampagnes in de provincies en bij de afdelingen. Regelmatig komt het team bij elkaar in het LPC, het overlegorgaan waarin de provinciale campagneleiders en –specialisten zijn vertegenwoordigd.

9.3 Gemeenteraadsverkiezingen 19 maart 2014

Het CDA heeft bij de Gemeenteraadsverkiezingen van 2014 14,3% van de stemmen behaald. Dat is een licht verlies (-0.9%) ten opzichte van vier jaar eerder. Over het hele land betekent dit een teruggang van 1.560 naar 1.499 raadszetels. De uitslag was gunstiger dan de voorspellingen in de afgelopen periode. De belangrijkste conclusie van de uitslag Gemeenteraadsverkiezingen 2014 is dan ook dat het CDA de neergaande lijn heeft doorbroken en winst boekt ten opzichte van de laatste verkiezingen in 2012.

Gedurende de campagne zijn de afdelingen ondersteund:

- bij het maken van marktanalyses, de positionering en het formuleren van de juiste strategie. Dat is gedaan via diverse handreikingen en trainingen.
- bij de vormgeving van de basisproducten zoals de verkiezingsposters, advertenties en folders in het online-drukwerksysteem van het CDA.
- bij de mediabuy, het gezamenlijk inkopen van bijvoorbeeld Abri's in bushoekjes en spreads op de NS-stations.
- bij het aanvragen van sprekers voor hun bijeenkomsten, in samenwerking met de Tweede Kamer.

Voor de landelijke uitslagenavond sloot het CDA aan bij de uitslagenavond van het CDA Den Haag, in hun campagnepand.

9.4 Europese verkiezingen 22 mei 2014

Het CDA heeft bij de Europese verkiezingen van 2014 15,2% van de stemmen behaald. Dat is een verlies van -4,9% ten opzichte van vijf jaar eerder. In zetels blijft het CDA even groot, de partij wordt wederom de grootste partij van Nederland met vijf zetels. Het CDA heeft bij deze verkiezingen gekozen voor een lijstcombinatie CDA en CU/SGP. Zonder deze lijstcombinatie zou het CDA een zetel minder hebben gehad. De SP zou juist een zetel meer hebben gekregen.

De voorbereidingen voor de campagne waren al in 2013 begonnen met de lijsttrekkersverkiezing, die uiteindelijk gewonnen werd door Esther de Lange. Vanuit het landelijk bureau werd de lijsttrekker intensief begeleid door de landelijk campagneleider, Hans Janssens.

De kandidatenlijst werd vastgesteld tijdens het Partijcongres van 8 februari 2014 in Maarssen. Vervolgens kregen de kandidaten:

- een fotoshoot aangeboden,
- een toegangscode voor het drukwerksysteem om zelf campagnedrukwerk en online-banners te kunnen maken,
- vanuit het regieteam een begeleider toegewezen, die hen van campagne-adviezen voorzagen.

Daarnaast kwam er een sprekersregeling, waarbij afdelingen en externe organisaties centraal een spreker konden aanvragen.

De online-ambassadeurs van het CDA werden actief ingezet op sociale media en in de laatste week van de campagne werd via de social media kanalen een video graphic gepromoot, "Hoe zat het ook weer met de EU", over het verleden, heden en toekomst van de EU.

De landelijke uitslagenavond werd georganiseerd op het CDA Bureau in Den Haag.

9.5 Herindelingsverkiezingen 19 november 2014

Op 19 november vonden er gemeentelijke herindelingsverkiezingen plaats in zes nieuw te vormen gemeenten. Het CDA behaalde in alle gemeenten een goed resultaat. Het beste resultaat boekte het CDA in Oss. Daar won het CDA 18,1% van de stemmen. Maar ook in de andere grote steden (Den Bosch, 11,6% en Alkmaar, 11,6%) boekte het CDA winst. In de nieuwe gemeente Berg en Dal wist het CDA 14,2% van de stemmen te halen. Bij de Zuid-Hollandse gemeenten Krimpenerwaard en Nissewaard haalde het CDA respectievelijk 11,1% en 8,3%.

Gedurende de campagne zijn de afdelingen ondersteund bij het maken van marktanalyse, de positionering en het formuleren van de juiste strategie. Daarnaast is er ondersteuning verleend bij de vormgeving van de basisproducten zoals de verkiezingsposters, advertenties en folders. Op de laatste twee zaterdagdagen organiseerde de afdeling Communicatie samen met de afdelingen flyeracties in de herindelingsgemeenten. Diverse Kamerleden, prominenten en vrijwilligers zorgden er voor dat het CDA de laatste zaterdag voor de verkiezingen goed zichtbaar was in de gemeente.

9.6 Eindejaarsbillboards

In het kader van de permanente campagne én de opstart voor de Gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014 werd eind 2013 een eindejaarsbillboard ontwikkeld, met een nieuwjaarsgroet erop. In totaal werden er ruim 250 exemplaren weggezet.

III. Sector HRM/Steenkampinstituut

Inleiding

In dit verslag worden de activiteiten beschreven, die de sector HRM/Steenkampinstituut in 2014 op het gebied van opleiding en ontwikkeling heeft ontwikkeld, en/of heeft georganiseerd. De activiteiten zijn weergegeven per CDA-doelgroep, die de sector met de betreffende activiteit of dienst bedient. Daarnaast is er een aparte paragraaf (10) gewijd aan algemene activiteiten die niet op 1 specifieke doelgroep zijn gericht.

In het verslag worden niet alle activiteiten en diensten opgesomd die de sector HRM/Steenkampinstituut aanbiedt en organiseert, maar zijn met name die activiteiten vermeld die dit jaar in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen GR14 en de voorbereiding van de verkiezingen voor Provinciale Staten en de Waterschappen in maart 2015 zijn uitgevoerd. Daarnaast worden in dit verslag die (opleidings-)activiteiten en diensten beschreven, waarin dit jaar extra tijd is geïnvesteerd omdat de activiteiten zijn geactualiseerd of herzien.

1. CDA-lid/vrijwilliger

Begeleiden en coördineren van oriëntatiegesprekken

Omschrijving:

De provinciale HRM-contactpersonen bieden leden met politiek-bestuurlijke ambitie, na ontvangst en bestudering van hun CV, de mogelijkheid voor een oriëntatiegesprek. Voorwaarde voor een gesprek moet de politieke ambitie van een persoon zijn, want dat is waar we met name naar op zoek zijn. In een gesprek adviseren de provinciale HRM-contactpersonen over opleidingsmogelijkheden en politiek-bestuurlijke loopbaanmogelijkheden. Belangrijke gegevens worden opgeslagen in de landelijk gecoördineerde HRM-databank.

Planning:

Doorlopend

Uitvoering / resultaat:

Op vele plekken in het land zijn gesprekken gevoerd waarvan de resultaten zijn opgeslagen in het systeem.

Algemeen regionaal opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut

Omschrijving:

Een groot deel van het regionaal opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut is toegankelijk voor alle leden van het CDA. Deze cursussen en trainingen die regionaal worden georganiseerd door de provinciale scholingsconsulenten zijn geschikt voor verschillende doelgroepen CDA-leden, variërend van hen die nog niet of nauwelijks politiek actief zijn tot ervaren raadsleden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een training spreken in het openbaar, een cursus CDA-gedachtegoed, een training netwerken of nieuwe media.

Planning:

Deze cursussen en trainingen kunnen het gehele jaar door in de provincies georganiseerd worden.

Uitvoering/resultaat:

Door de provinciale scholingsconsulenten zijn diverse cursussen en trainingen uit het algemene

opleidingsaanbod georganiseerd. Advisering aan de consultants en promotie van dit aanbod is door het Steenkampinstituut gebeurd.

Training Nieuws maken

Omschrijving:

In 2014 heeft het Steenkampinstituut een nieuwe training ontwikkeld met als titel 'Training Nieuws maken'. Deze training is er op gericht hoe je in de grote informatieberg het nieuws kunt halen en (positief) in de kranten, op radio en tv kunt komen. Tijdens de training wordt er kort aandacht besteed aan de theorie van nieuws maken, waarbij de volgende vragen aan de orde komen: Wat is nieuws? Hoe denkt een journalist? En hoe krijg je een persbericht geplaatst? Daarnaast ga je direct aan de slag om aan de hand van een praktijkvoorbeeld zelf een goed persbericht te schrijven waarop de trainer feedback geeft. De training is met name bestemd voor afdelingsbestuursleden, politici, steunpuntmedewerkers of fractieondersteuners die regelmatig een persbericht moeten schrijven en zich afvragen of ze met hun berichten wel de juiste boodschap overbrengen of die merken dat de boodschap van hun persbericht niet (altijd) goed overkomt.

Planning:

De training is ontwikkeld door het Steenkampinstituut in samenwerking met een op dit gebied deskundige CDA'er. In september 2014 zijn er trainers opgeleid om deze nieuwe training te gaan geven. Daarna worden de provinciale scholingsconsultanten geïnformeerd over de nieuwe training en is de training in diverse CDA-media gepromoot. Vanaf oktober kunnen de provinciale scholingsconsultanten de training organiseren.

Uitvoering/resultaat:

Conform planning uitgevoerd. De training is enthousiast ontvangen en najaar/winter 2014 meteen een aantal keren georganiseerd in verschillende provincies.

2. Lokale en provinciale bestuurders

Training Campagnevaardigheden

Omschrijving:

De training richt zich vooral op lokale campagneleiders, campagnecoördinatoren, kandidaten voor de gemeenteraad en campagnevrijwilligers van de afdelingen. Cursisten doen ervaring op met het principe van 'ontvanger gericht communiceren'. Ze oefenen in rollenspellen hoe je specifiek gericht op de campagnetijd mensen (aan de deur en op straat) kan aanspreken en informeren.

Planning:

In 2013 is een nieuwe training Campagnevaardigheden ontwikkeld en zijn er trainers opgeleid om deze training in de provincies te kunnen geven. Nog tot aan de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 maakt het SI promotie voor de training die tot de verkiezingsdatum in de provincies georganiseerd kan worden.

Uitvoering/resultaat:

De training is conform planning uitgevoerd en op verschillende plekken in het land gegeven. De trainers hebben op basis van de vraag en de achtergrond van de deelnemers keuzes gemaakt uit de werkvormen zodat ze konden oefenen met de campagnevaardigheden die voor de deelnemers (campagneleiders, raadsleden, bestuursleden, gewone leden) van belang waren

tijdens de komende activiteiten. Eind november/december is de training nog ingezet bij de voorbereiding van de campagne van de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezing.

Introductieprogramma nieuwe afdelingsbestuurders

Omschrijving:

Om enerzijds nieuw aangetreden lokale afdelingsbestuurders op weg te helpen en anderzijds hen te laten weten dat de partij hun bijdrage als vrijwilliger op deze positie waardeert, is in 2009 een begin gemaakt met het samenstellen van een jaarlijks welkomst-/introductieprogramma. Gezien de bezuinigingsslag die de sector HRM/SI heeft gehad is deze dag in het gedrang gekomen. Echter, het belang van het juist informeren van de afdelingsbestuurders wordt wel erkend.

Planning:

In 2014 zal er daarom naar een nieuwe en minder tijdrovende werkwijze gezocht worden, hoe de nieuwe afdelingsvoorzitters gefaciliteerd kunnen worden. Hier zal een (communicatie)plan voor worden opgesteld.

Uitvoering/resultaat:

Op vele plekken zijn introductieprogramma's verzorgd.

Training functioneringsgesprekken

Omschrijving:

Tijdens de training komen planning, opbouw, gespreksonderwerpen en kl-technieken van het functioneringsgesprek aan bod. Daarnaast leren ze goede vragen te stellen om zicht te krijgen op competenties van het raadslid of de wethouder. Het competentieprofiel (CDA-gemeenteraadslid of CDA-wethouder) vormt hierbij het uitgangspunt. Er is ook veel ruimte voor het oefenen van gesprekken tijdens rollenspellen.

Planning:

De afdeling HRM/Steenkampinstituut sstimuleert afdelingsbestuurders en fractievoorzitters om jaarlijks in het voorjaar functioneringsgesprekken met (nieuwe) raadsleden en wethouders te voeren. Hiertoe is de campagne 'April, maand van het functioneringsgesprekken' in het leven geroepen. In het voorjaar van een verkiezingsjaar worden er geen functioneringsgesprekken gevoerd wegens de verkiezingscampagne GR14. In het jaar voor de verkiezingen zijn met respectievelijk zittende raadsleden en kandidaat-raadsleden functionerings- en beoordelingsgesprekken of werving- en selectiegesprekken gevoerd, die de basis vormen voor de kandidaatstelling GR14. Een jaar na de gemeenteraadsverkiezingen, voorjaar 2015 wordt de training door de provinciale scholingsconsulenten georganiseerd. De promotie hiervoor start najaar/winter 2014.

Uitvoering / Resultaat:

Uitgevoerd conform planning. Promotie is via diverse CDA-kanalen gestart. Provinciale scholingsconsulenten en trainers zijn geïnformeerd en voorgelicht over de organisatie van de training.

3. (Nieuwe) talenten

CDA Talent Academie

Omschrijving:

Na vier succesvolle jaren van de CDA Talent Academie is in september van dit jaar de CDA Talent Academie (2013-2014) van start gegaan. Het curriculum voor de tweede helft van deze jaargang loopt tot en met juni 2014. Nieuw is dat de deelnemers in groepjes een 48-uurs slotoffensief voor de campagne GR14 gaan maken. Verder volgen ze vaardigheidstrainingen (debatteren, presenteren, artikel schrijven en mediatraining) en gaan ze aan de slag met hun afstudeerpapers.

Planning:

Voorjaar 2014 start de inschrijving van het volgende studiejaar van de Talent Academie 2014-2015. In de zomer zal het curriculum voor het nieuwe studiejaar, dat in september 2014 begint, op de rit worden gezet. Afhankelijk van het aantal aanmeldingen zal er gekeken worden of er met één groep van 25 deelnemers gestart zal gaan worden, of dat er twee groepen van 25 deelnemers gevormd kunnen worden.

Uitvoering/resultaat:

Uitgevoerd conform planning. Begin 2014 is verder vorm gegeven aan het tweede deel van jaargang 2013-2014, waarin de studenten ook begeleid zijn bij hun afstudeeropdrachten. In juni 2014 hebben 22 studenten de Talent Academie 2013-2014 succesvol afgerond. Het curriculum voor de nieuwe jaargang 2014-2015 is in de steigers gezet en het studieprogramma is georganiseerd. In september is 1 groep van 25 deelnemers aan het nieuwe studiejaar 2014-2015 begonnen.

CDA-Zomerschool

Omschrijving:

De Zomerschool is een tweedaagse opleidingsactiviteit voor nieuwe leden, waarvoor zich jaarlijks ongeveer 50 deelnemers aanmelden. Velen van hen worden na afloop actief binnen het CDA en dat maakt de Zomerschool voor de HRM-doelstellingen van de partij ook van groot belang. De Zomerschool is ingekaderd in het talentmanagement en -scoutingprogramma. Bij de Zomerschool staat kennismaking met de partij, CDA-politici en volksvertegenwoordigers op alle niveau's en het CDA-gedachtegoed centraal. Ook wordt aandacht besteed aan de rol die deze nieuwe leden binnen het CDA kunnen gaan vervullen. Op aanvraag van een deelnemer kan er na de Zomerschool met hem/haar een gesprek gevoerd worden door een HRM-contactpersoon, die hem/haar kan doorverwijzen naar mensen of geledingen in de partij die een rol kunnen spelen bij het ontplooiën van hun talenten.

Planning:

De Zomerschool zal ook in 2014 weer georganiseerd worden voor maximaal 50 deelnemers. Hieraan werken Tweede Kamerleden mee, de partijvoorzitter en andere politici. Daarom vond het ook nu plaats aan het eind van het zomerreces zodat dit niet teveel druk opleverd in de agenda van toch al drukke politici.

Uitvoering/resultaat:

De zomerschool is conform planning uitgevoerd met goed resultaat. Veel deelnemers waren erg enthousiast over de zomerschool, maar ook om actief te worden binnen het CDA.

Talentencommissie

Omschrijving:

De afgelopen jaren bestond er een CDA Talentencommissie die spraken met CDA'ers met politieke of bestuurlijke ambities. Deze CDA Talentencommissie bestond uit 28 leden, waarbij Ank Bijleveld, CdK van Overijssel, voorzitter was.

Planning:

In 2014 wordt er een nieuwe visie ontwikkeld op talentenontwikkeling en scouting, waarbij er gekeken zal moeten worden naar een nieuwe rol van de talentencommissie binnen deze visie en een eventuele koppeling van deze commissie aan andere activiteiten rondom talentontwikkeling (zoals bijvoorbeeld de Talent Academie).

Uitvoering/resultaat:

De contouren voor het opnieuw instellen van de Commissie zijn gereed.

4. (Kandidaat-)raadsleden

Kandidaat-raadsledencursus

Omschrijving:

De ontwikkeling van de kandidaat-raadsledencursus en het opleiden van trainers heeft in 2013 plaatsgevonden. Onderwerpen van deze cursus zijn o.a. de gemeentelijke organisatie, de rollen en instrumenten van een raadslid, de planning & controlcyclus, CDA-gedachtegoed en een training Optreden in het openbaar. Nieuw element bij deze cursus is de invoering van e-learning.

Planning:

De cursus bestaat uit 4 dagdelen, waarvan de eerste drie voor de verkiezingen in maart 2014 worden georganiseerd voor kandidaten en na de verkiezingen het vierde onderdeel *Ik raadslid, wat nu?* voor die kandidaten, die daadwerkelijk tot raadslid gekozen zijn. Najaar 2013 zijn de eerste cursussen in de provincies georganiseerd, maar ook in de maanden januari-maart 2014 zullen dagdeel 1 t/m 3 van de cursus nog volop worden gegeven. In de periode april-juni 2014 zal dagdeel 4 voor de nieuw gekozen raadsleden worden georganiseerd. Dat betekent dat de coordinatie en promotie van deze cursus in 2014 nog als taak bij het Steenkampinstituut ligt. Dit houdt in dat de scholingsconsulenten moeten worden begeleid bij het organiseren van de cursus, de trainers moeten worden ondersteund en de deelnemers moeten worden gefaciliteerd bij (toegang tot) o.a. het online cursusgedeelte.

Uitvoering/resultaat:

Uitgevoerd conform planning. In totaal hebben in 2013-2014 zo'n 550 kandidaat-raadsleden deze cursus gevolgd.

Herziening van (regionale) cursussen en trainingen

Omschrijving:

Elk jaar kijkt het Steenkampinstituut kritisch naar de inhoud van haar eigen opleidingsaanbod en het aantal trainers dat beschikbaar is om trainingen te verzorgen. Trainingen die al een aantal jaren geleden ontwikkeld zijn en qua inhoud misschien niet meer helemaal aansluiten op deze (digitale) tijd en behoeften zullen aangepast moeten worden. Tenslotte kunnen er opleidingen zijn binnen het opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut waarbij er onvoldoende trainers meer actief zijn. Voor deze opleidingen zullen nieuwe trainers moeten worden gezocht en opgeleid. Ieder jaar kunnen er enkele bestaande cursussen of trainingen worden aangepast.

Planning:

In 2014 zal het Steenkampinstituut een aantal regionale opleidingen moeten actualiseren of herzien.

Uitvoering/resultaat:

Het Steenkampinstituut heeft de volgende (regionale) opleidingen in 2014 geactualiseerd of herzien:

- cursus voor kandidaat-waterschapsbestuurders
- cursus Oppositievoeren
- wethoudersleergang
- training campagnevaardigheden
- kandidaat raadsledencursus

5. Fracties en fractievoorzitters

Fractievoorzitterscursus

Omschrijving:

Deze cursus gaat in op de verschillende rollen van de fractievoorzitter. Tijdens de cursus krijgen de fractievoorzitters handvatten om van hun fractie een echte CDA-fractie te maken, die zijn doelen en idealen gaat realiseren. De cursus bestaat uit 3 a 4 dagdelen en kenmerkt zich door een combinatie van bewustwording en oefening. Uiteraard wordt er ook een verbinding gelegd met het christendemocratisch gedachtegoed.

Planning:

In 2014 organiseert het Steenkampinstituut in samenwerking met de provinciale scholingsconsulenten speciaal voor (nieuwe) fractievoorzitters van het CDA een cursus fractievoorzitterschap. Mogelijk zal er een train-de-trainersbijeenkomst worden georganiseerd om (nieuwe) trainers op te leiden

Uitvoering/resultaat:

Op verzoek van de scholingsconsulenten is de cursus in verschillende provincies georganiseerd, waarbij het eerste deel van de cursus voor de zomervakantie en het tweede deel erna is geprogrammeerd. Er is besloten om dit jaar nog geen nieuwe trainers op te leiden, maar de huidige trainers de cursus te laten verzorgen. Dit ging nog net, maar het maakte ook duidelijk dat er in de nabije toekomst voor deze cursus wel degelijk nieuwe trainers opgeleid zullen moeten worden.

FIT-training (Fractie in Topvorm)

Omschrijving

Bij de Training 'Fractie In Topvorm' voor CDA-fracties wordt samengewerkt met (trainers van) Debat.NL die de fracties een training aanbiedt, waarbij maatwerk geleverd kan worden. In de training wordt aandacht besteed aan het formuleren en/of overbrengen van een heldere (CDA-) boodschap en het oefenen in het omgaan met lastige (journalistieke) vragen. Aangezien we bij deze training samenwerken met een commerciële partij, ligt de deelnemersbijdrage hoger dan bij andere trainingen die het Steenkampinstituut volledig zelf aanbiedt. Om die reden is er voor 2014 een subsidiepot beschikbaar, waaruit maximaal 12 CDA-fracties subsidie kunnen aanvragen als tegemoetkoming in deze opleidingskosten.

Planning: Deze training is op aanvraag.

Uitvoering/resultaat:

Het Steenkampinstituut heeft in diverse CDA-media promotie voor deze fractietraining gemaakt, heeft fracties in contact gebracht met trainers van Debat.NL en heeft subsidieaanvragen afgehandeld. In 2014 hebben 12 CDA-fracties deze training gevolgd.

Pilot Fractiebegeleiding

Omschrijving:

Op initiatief van en in samenwerking met de scholingscommissie CDA, CDJA(Jongeren) en CDAV(rouwen) Zuid-Holland heeft het Steenkampinstituut een pilot cursus Fractiebegeleiding ontwikkeld. De cursus bestaat uit 3 dagdelen, waarbij de gemeentelijke organisatie, de rol en instrumenten van het raadslid en de verschillende manieren waarop invulling gegeven kan worden aan ondersteuning van een gemeenteraadsfractie aan de orde komen. Ook is een vaardigheidstraining Opreden in het openbaar onderdeel van de cursus. Naast het samenstellen van het cursusprogramma heeft het Steenkampinstituut als taak om een e-learningmodule te maken voor deelnemers aan deze cursus.

Planning:

Zomer 2014: samenstelling van het cursusprogramma, najaar 2014: bouwen en vullen e-learningmodule, zodat de cursus daarna georganiseerd kan worden.

Uitvoering/resultaat:

Het cursusprogramma is najaar 2014 samengesteld, maar het maken van de e-learningmodule en uitvoering van de pilot is verschoven naar voorjaar 2015. Bij succes van deze cursus in Zuid-Holland, zal bekeken worden of deze cursus opgenomen kan worden in het reguliere opleidingsaanbod van het Steenkampinstituut, zodat deze cursus ook in andere provincies door de consultants georganiseerd kan worden.

Training Collegeonderhandelingen

Omschrijving: Verkiezingen winnen is één, in het college komen en zoveel mogelijk punten van het eigen verkiezingsprogramma in het collegeprogramma terug laten komen is twee. Daarop richt zich deze cursus, die het Steenkampinstituut in alle provincies en in samenwerking met de provinciale afdelingen gaat organiseren. Doelgroep zijn diegenen die namens het CDA betrokken zijn bij de collegeonderhandelingen na de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2014.

Hiervoor moeten docenten worden opgeleid, moet cursusmateriaal worden verstuurd en zal een stuk promotie plaatsvinden richting de doelgroep. De trainers worden eind 2013 opgeleid en de trainingen in de provincies worden eind 2013 en 1e kwartaal van 2014 georganiseerd.

Planning: De planning was dat in zoveel mogelijk provincies de training in ieder geval één keer georganiseerd werd zodat alle leden die collegeonderhandelingen gingen doen hiervoor ook de mogelijkheid hadden om een training bij te wonen.

Uitvoering/resultaat:

De training is conform planning uitgevoerd en er zijn op voldoende plekken in het land trainingen georganiseerd om het voor iedereen mogelijk te maken deze te volgen. Consultants hebben het ook mogelijk gemaakt dat deelnemers uit de ene provincie de training konden volgen in een andere provincie.

In de oppositie... wat nu?

Omschrijving:

Omdat de cursus oppositievoeren te snel kwam na het feit dat een fractie in de oppositie kwam. De fracties hadden behoefte om eerst even stil te staan bij dit feit en wat de concrete effecten hiervan zijn. Er bleek behoefte te zijn om, voorafgaand aan het maken van een plan voor de concrete invulling van de oppositierol, eigenlijk eerst met andere fracties te delen wat er nu precies anders is aan de oppositierol t.o.v. de coalitierol. Hoe zijn andere fracties hier in het verleden mee omgegaan en wat kunnen we daarvan leren.

Daarom heeft het Steenkampinstituut de interactieve bijeenkomst *'In de oppositie... wat nu?'* ontwikkeld. Bij deze bijeenkomst wordt een videofilm vertoond, waarin 2 fractievoorzitters vertellen over hun oppositierol: waarbij ze in gaan op verleden: hoe was het in de coalitie, heden: wat gebeurt er met je als de uitslag tegenvalt (de teleurstelling) en toekomst: hoe vullen jullie de rol nu ingevuld? Aan de hand van deze filmbeelden en deze vragen wordt stil gestaan bij de verschillende onderwerpen namelijk: verleden, heden en toekomst.

Planning:

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 kan deze cursus door de provinciale scholingsconsulenten worden georganiseerd. De coördinatie en promotie van de cursus is in handen van medewerkers van het SI. Het heeft hiervoor de consulenten ingelicht hoe ze de bijeenkomst konden vormgeven m.b.h. van een gastspreker.

Uitvoering/resultaat:

De bijeenkomst is naar planning georganiseerd en de mensen waren blij dat ze eerst even konden stilstaan bij het feit dat ze nu in de oppositie zaten. Na deze bijeenkomst merkte je dat mensen ook verder wilden kijken.

6. (Kandidaat-)wethouders

Kandidaat-wethouderscursus (deel 1)

Omschrijving:

Aan de kandidaat-wethouders van het CDA wordt rondom de gemeenteraadsverkiezingen altijd een cursus aangeboden, die tot doel heeft onze nieuwe wethouders een goede start te laten maken. Tijdens deze cursus kiezen de kandidaten een coach waar ze de eerste prangende vragen aan stellen en meteen een vervolg afspraak mee maken voor na de cursus. Zodat ze als ze daadwerkelijk wethouder worden een soort mentor hebben waar ze op terug kunnen vallen. Daarnaast vervult het onderdeel collegeonderhandelingen in deze cursus een grote rol. Zonder goede onderhandelingen geen plek in het college en dus geen wethouder.

Planning:

Tijdens de verkiezingen van 2010 was er een grote club deelnemers aan de wethouderscursus waardoor het niet alle deelnemers zich helemaal gehoord voelden. Daarnaast konden sommige mensen niet op die datum en dan was er geen andere mogelijkheid. Aangezien het erg belangrijk is voor kandidaten om deze cursus te volgen is besloten om twee keer een weekend te organiseren.

Versie 1 vond plaats op 17 en 18 januari en versie 2 op 31 januari en 1 februari. De inschrijving en ontwikkeling van versie 1 vond voor een deel plaats in het najaar van 2013; de uitvoering van beide versies in 2014.

Uitvoering/resultaat:

De cursus is conform planning uitgevoerd. De twee versies hebben plaats gevonden met in totaal weer 40 deelnemers.

Wethouderscursus (deel 2)

Omschrijving:

Zodra je weet dat je wethouder wordt is het goed om meteen een cursus te volgen waarin je meteen al geholpen wordt om goed van start te gaan. In de cursus werd in gegaan op het spelen en krachtenveld waarmee je te maken hebt als wethouder. Denk aan: bestuurlijke speelveld (relatie met B&W); het ambtelijke speelveld (relatie met het ambtelijk apparaat); het politieke speelveld (relatie met de raad/ commissie/fractie); en het publieke speelveld (de relatie met de burgers). Daarnaast kregen de wethouders tips en tools in het omgaan met de media.

Planning:

De cursus is gepland in juni omdat dan de meeste collegeonderhandelingen plaats hebben gehad en dus de mensen die weten dat ze wethouder zijn geworden zich ook kunnen aanmelden. De kosten hiervoor bedragen: €495,- en het vond plaats in het postillion hotel Putten.

Uitvoering/resultaat:

De cursus is conform planning uitgevoerd. Er waren in eerste instantie 15 deelnemers, maar uiteindelijk zijn er verschillende afgevallen en waren er daadwerkelijk 11 aanwezig. Streven voor een volgende cursus is daarom 20 deelnemers.

Wethoudersleergang

Omschrijving:

De leergang bestaat uit vier modules van elk twee dagen. In de leergang komen de speelvelden van de wethouder aan bod en dilemma's die zich voordoen. De leergang gaat dieper in op het CDA-gedachtegoed, de P&V-cyclus en gemeentefinanciën en biedt handvatten voor omgang met de media. De wethouder krijgt inzicht in zijn/haar eigen leiderschapsstijl en geeft richting aan de persoonlijke ontwikkeling. Het is een gedegen leergang die wethouders voorbereidt op alle aspecten van het wethouderschap.

Planning:

De wethoudersleergang zal in 2014 worden ontwikkeld en de eerste module van de leergang zal in het voorjaar van 2015 plaatsvinden.

Uitvoering/resultaat:

De voorbereiding is gedaan conform planning. de uitvoering zal blijken in 2015.

Wethouderspoule

Omschrijving

De afdeling HRM onderhoudt in samenwerking met de BSV een zgn. Wethouderspoule van oud-wethouders. Afdelingen met de vraag naar een wethouder 'van buiten', bv. als gevolg van een tussentijds vertrek, kan zo gefaciliteerd worden. In deze poule staan circa 200 oud-wethouders en bestuurders met wethouderambities geregistreerd. In het licht van de aanstaande gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014 is het waarschijnlijk dat een beroep wordt gedaan op de poule gelet op de ervaring uit het verleden. De Wethouderspoule is ook een onderdeel van de Burgemeesterspoule. Immers, er zijn wethouders die zich oriënteren op het burgemeesterschap. De poule wordt gevuld door de Provinciale HRM-contactpersonen die mensen kunnen aandragen

en door de gesprekken die de afdeling HRM zelf voert of aangedragen krijgt door partijgeledingen zoals de BSV.

Planning:

Bijhouden van overzicht van beschikbare wethouders, doorlopend

Uitvoering/resultaat:

Gerealiseerd.

7. (Kandidaat-)burgemeesters

Burgemeesterspoule

Omschrijving

In nauw overleg met de burgemeesterscontactpersonen en de Bestuurdersvereniging wordt er een overzicht bijgehouden van geïnteresseerden en geschikte burgemeesterskandidaten.

Planning:

Bijhouden van overzicht van potentiële en beschikbare burgemeesters, doorlopend

Uitvoering/resultaat:

Gerealiseerd.

Begeleiding en coördinatie van de burgemeesterscontactpersonen

Omschrijving:

De afdeling HRM vormt het aanspreekpunt voor de burgemeestercontactpersonen en heeft hierin een faciliterende en coördinerende rol. De afdeling HRM informeert de burgemeesterscontactpersonen met regelmaat over lopende en toekomstige burgemeestersvacatures. Daarnaast dragen zij zorg voor periodieke contactbijeenkomsten.

Planning:

Twee landelijke bijeenkomsten

Uitvoering/resultaat:

Gerealiseerd.

8. Verkiezingen

Assessment Eerste Kamerleden

Omschrijving:

Ter voorbereiding op het samenstellen van de lijst voor de Eerste Kamer is voor een groep kandidaten een assessmentdag georganiseerd.

Planning:

Enmalige assessmentdag

Uitvoering/resultaat:

Gerealiseerd.

Kandidaat-Waterschapsbestuurders

Cursus kandidaat-waterschapsbestuurders

Omschrijving:

In 2008 konden politieke partijen voor het eerst kandidaten leveren voor het waterschap bij de

waterschapsverkiezingen in dat jaar. Het Steenkampinstituut heeft in 2007 een cursus voor kandidaat-waterschapsbestuurders ontwikkeld en hiervoor trainers opgeleid. In deze cursus maakten deelnemers kennis met het werk van het waterschap(sbestuurder) en werd aandacht besteed aan het herkenbaar zijn als CDA-waterschapsbestuurder.

Planning:

Aanvankelijk is wegens besloten om deze cursus, die behoorlijk 'gedateerd' was niet te herzien en geen trainers op te leiden, maar in plaats hiervan een draaiboek op te stellen, waarmee de provinciale scholingsconsulenten zelf een bijeenkomst voor kandidaat-waterschapsbestuurders konden organiseren met gastsprekers. Dit legt minder tijdsbeslag op de medewerkers van het SI. Op aandringen van de scholingsconsulenten en wegens het succes van de cursus in 2008 is alsnog besloten om de cursus te actualiseren en nieuwe trainers op te leiden.

Uitvoering/resultaat

Door gebruik te maken van e-learning, met name voor kennisoverdracht en online kennistests, is een cursus ontwikkeld, die nu 1 dagdeel op locatie met een trainer beslaat (in plaats van twee dagdelen). Cursisten kunnen thuis flexibel de online cursusonderdelen volgen, waarbij ze door literatuur te bestuderen, educatieve videofilms te bekijken en opdrachten te maken, kennis verwerven. Dat maakt ruimte vrij om tijdens de cursusbijeenkomst meer te focussen op het oefenen van vaardigheden, zoals het formuleren van een korte krachtige campagnepitch waarin je herkenbaar bent als CDA-waterschapsbestuurder.

Daarnaast zijn er nieuwe trainers gerecrueteerd uit ervaren (oud-) waterschapsbestuurders, en zijn deze opgeleid om de cursus te verzorgen. In de meeste provincies is de cursus met succes georganiseerd door de provinciale scholingsconsulenten, die daarbij ondersteund werden door het Steenkampinstituut. In totaal hebben zo'n 80 kandidaten voor het waterschap de cursus gevolgd.

9. (Kandidaat-)Statenleden

Online leeromgeving en provinciale bijeenkomsten met workshops

Omschrijving:

Het Steenkampinstituut heeft hiervoor 2 opleidingsactiviteiten ontwikkeld, die bovenop de ingediende activiteitenplanning 2014 HRM/Steenkampinstituut zijn gekomen:

1. Een draaiboek, waarmee de de provinciale scholingsconsulenten in overleg met het provinciaal bestuur en de campagneleider een programma op maat kunnen samenstellen. Voor het inhoudelijke deel over het werk van een Statenlid worden lokale gastsprekers (ervaren Statenleden) ingezet. Voor het tweede dagdeel kunnen de provincies kiezen uit een aantal workshops op basis van bestaande trainingen van het Steenkampinstituut, zoals debatteren, optreden in het openbaar en CDA-gedachtegoed.
2. Een besloten online leeromgeving, waarin veel informatie over het CDA-gedachtegoed, de organisatie van het middenbestuur, het werk van de Provinciale Staten en een Statenlid, de campagne en de verkiezingen te vinden. Daarnaast is er een kennistest CDA-gedachtegoed opgenomen.

Kandidaten kunnen zich aanmelden voor de provinciale bijeenkomst, inclusief toegang tot de online leeromgeving. Of kandidaten konden alleen toegang tot het e-learning gedeelte aanvragen.

Planning:

Begin 2014 zal de e-learningmodule ontwikkeld worden en aansluitend het draaiboek voor de provinciale bijeenkomst. Vanaf het voorjaar kan de losse e-learningmodule worden aangevraagd. Promotie start voorjaar 2014 en zal na de zomer geïntensiveerd worden. Vanaf najaar 2014 kan de bijeenkomst in de provincies georganiseerd worden door de provinciale scholingsconsulent.

Uitvoering/resultaat

De e-learning module is door 95 kandidaat-Statelieden aangevraagd, waarvan het merendeel ook een provinciale bijeenkomst met workshops heeft gevolgd.

10. Overige activiteiten

Begeleiding van het regionaal scholingswerk

Omschrijving & planning:

In 2014 wordt, net als in voorgaande jaren, een tweetal contactdagen georganiseerd voor de provinciale opleidingsconsulenten, waarbij zij geïnformeerd worden over het actuele opleidingsaanbod in het (post-) verkiezingsjaar 2014. Daarnaast worden er ervaringen uitgewisseld en worden plannen voor nieuwe of herziene opleidingen met elkaar besproken. Communicatie met de provinciale scholingsconsulenten verloopt tussentijds hoofdzakelijk via een speciaal voor de consulenten ingerichte besloten digitale leeromgeving, waarop zij veel nuttige informatie over het organiseren van opleidingen kunnen vinden. Ook is er via fora ruimte om ervaringen uit te wisselen en elkaar vragen te stellen. Een medewerker van het Steenkampinstituut faciliteert deze digitale omgeving en houdt deze up to date. Deze medewerker beheert ook het jaarbudget voor organisatie van het regionale opleidingsaanbod in de provincies en onderhoudt daartoe contact met de provinciale penningmeesters over financiële verantwoording van de gelden. Ook in 2014 blijft de centrale promotie van het regionale opleidingsaanbod een belangrijke plaats innemen. Dit houdt onder meer in dat een medewerker ervoor zorgt dat het actuele opleidingsaanbod per provincie op de website van het Steenkampinstituut en de daaraan gekoppelde online aanmeldingsformulieren up to date blijven. In verband hiermee worden ook de nodige acties ondernomen om het regionale opleidingsaanbod via digitale nieuwsbrieven en andere CDA-uitgaven te promoten en verspreiden.

Uitvoering/resultaat:

Uitgevoerd conform planning. Daarnaast is er een nieuw formulier met rekenformules in Excel gemaakt, waarmee penningmeesters hun begroting en afrekening gemakkelijker kunnen indienen. Hierbij is tevens een handreiking opgesteld hoe e.e.a. in te vullen en waarin ook omschreven staat welke uitgaven in aanmerking komen voor vergoeding uit het jaarbudget.

Begeleiding en coördinatie van de provinciale HRM-contactpersonen

Omschrijving/Planning

Deze vrijwilligers hebben een cruciale taak de HRM-activiteiten op lokaal- en provinciaal niveau te ontwikkelen, stimuleren en uit te voeren. Het gaat dan met name om talentscouting en talentontwikkeling, het ondersteunen van diverse kandidaatstellingsprocedures, het bevorderen van functioneringsgesprekken in de lokale en provinciale afdeling met bijvoorbeeld raadsleden, wethouders, Statelieden en gedeputeerden. De afdeling HRM heeft diverse gespecialiseerde Handreikingen geschreven die de lokale en provinciale afdelingsbestuurders hierbij ondersteunen. Jaarlijks organiseert de afdeling HRM plenaire overlegbijeenkomsten met de provinciale HRM-contactpersonen om hen te informeren, ervaringen en 'best practices' met elkaar uit te wisselen en hen verder te professionaliseren. Om een platform voor informatieoverdracht en het uitwisselen van ervaringen mogelijk te maken zal het landelijk HRM-team eind 2013 een begin maken met de vormgeving van een besloten digitale omgeving voor de provinciale HRM-contactpersonen. Het

landelijk HRM-team zal ervoor zorgen dat de informatie hierop up to date blijft en zal de provinciale HRM-contactpersonen begeleiden en ondersteunen om te leren werken met deze digitale omgeving, zodat ze optimaal van de mogelijkheden gebruik kunnen maken. Daarnaast begeleidt het landelijke HRM-team de provinciale HRM-contactpersonen in het voeren van oriëntatiegesprekken. In 2014 zijn we van plan om voor hen een workshop of training te organiseren om deze vaardigheid verder te ontwikkelen. De provinciale HRM-contactpersonen bieden leden met politiek-bestuurlijke ambitie, na ontvangst en bestudering van hun CV, de mogelijkheid voor een oriëntatiegesprek. Voorwaarde voor een gesprek moet de politieke ambitie of politieke focus van een persoon zijn die op voorhand moet blijken, want dat is waar we met name naar op zoek zijn. In een gesprek adviseren zij over de opleidingsmogelijkheden en over politiek-bestuurlijke loopbaanmogelijkheden. Belangrijke gegevens worden opgeslagen in de HRM-databank. Extreem talentvolle leden worden direct aan het landelijke HRM-team doorgegeven, zodat een eventueel gesprek met de talentencommissie door het landelijke HRM-team kan worden georganiseerd.

Uitvoering/resultaat

De werkzaamheden hebben plaatsgevonden zoals omschreven.

Beheer van de HRM-databank

Omschrijving/Planning:

De HRM-databank is een instrument om zicht te houden op het menselijk kapitaal van de partij. In 2014 zal er een nieuwe visie ontwikkeld moeten worden wat het doel moet worden van deze databank, hoe hij up-to-date gehouden moet worden (door wie) en hoe hij ingezet gaat worden binnen de partij.

Nieuwe ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld Linked-In waarbij mensen zelf digitaal hun c.v. gegevens actueel houden, moeten in deze visie meegenomen worden.

Uitvoering/resultaat

De bestaande databank is in gebruik, de orientatie voor de vervanging is in gang gezet.

Werving en begeleiding van trainers

Omschrijving/Planning:

Om er voor te zorgen dat de trainingen in de regio kwalitatief goed verzorgd kunnen worden, blijft het voor het CDA van groot belang om te kunnen beschikken over een kwalitatief goed trainersbestand. Er moeten daarom voortdurend trainers worden aangezocht en opgeleid voor bestaande en nieuwe opleidingen en deze moeten na afloop daarvan worden gecertificeerd. De gegevens over deskundigheden en vaardigheden van de trainers zal goed moeten worden gedocumenteerd en beheerd om hen optimaal voor cursussen en trainingen te kunnen inzetten.

Via een kwaliteitszorgsysteem wordt aandacht besteed aan het evalueren van cursussen en het functioneren van de trainers. Ook zal er een trainersdag georganiseerd worden. Doel van deze dag is om de banden tussen het Steenkampinstituut en de trainers aan te halen, en vooral van gedachten te wisselen over het vak en de vakkennis van onze trainers te vergroten.

Uitvoering/resultaat

Gerealiseerd.

Maatwerk

Omschrijving:

Het Steenkampinstituut wordt door de provinciale scholingsconsulenten, of soms rechtstreeks door fracties of lokale afdelingen, benaderd met specifieke opleidingsvragen. Als dat gebeurt inventariseren de stafmedewerkers de leervraag of -behoefte en geven vervolgens advies. Ze gaan op zoek naar een geschikte trainer en stemmen daarmee de inhoud van de te geven maatwerktraining af. Maatwerkvragen komen het gehele jaar binnen en de stafmedewerkers zijn er gemiddeld enkele uren per week mee bezig zijn.

Planning:

Op aanvraag.

Uitvoering/resultaat

In 2014 hebben de stafmedewerkers ongeveer 20 maatwerkvragen in behandeling genomen.

IV. Sector Financiën en Interne Organisatie

Het jaar 2014 heeft voor de sector vooral in het teken gestaan van het uitvoeren van de taken op een professionele manier, met de kleine bemensing die er door de bezuinigingen (kerntakendiscussie) nog is.

1. Facilitair

De medewerkers hebben als hoofdtaak het bevorderen van de arbeidsomstandigheden in de brede zin van het woord, zowel voor de werknemers als voor degenen die het CDA Partijbureau gebruiken als vergaderlocatie. Dat heeft betrekking op het schoonhouden van het pand, het ontvangen van gasten en voorzien in de catering en ook de werkomstandigheden handhaven volgens de 'arbeidsomstandigheden wetgeving'.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Een prettige ontvangst voor gasten van het CDA Partijbureau
- Goed ingerichte werkplekken
- Schone werkkamers, vergaderruimtes, toiletten
- Een goed onderhouden gebouw.
- Een toegankelijk en opgeruimd archief
- Een lunchgelegenheid voor de medewerkers
- Een goede ontvangst van bijzondere gasten inclusief warme maaltijd

Er zijn drie externe huurders van de kantoor- en opslagruimtes die niet door het CDA gebruikt worden. Een degelijk huurcontract ligt hieraan ten grondslag. De medewerkers van dit onderdeel zijn aanspreekpunt voor alle verhuur gerelateerde zaken en verzoeken.

Het Partijbureau heeft de leegstaande kantoorruimte sinds 2013 in exploitatie in samenwerking met Conceptors B.V. Eind 2014 was 100% van de beschikbare ruimte verhuurd.

De vergaderfrequentie is toegenomen in ons pand de laatste jaren en dat wordt ook gestimuleerd, met het oog op de kosten van externe zaalhuur en het optimaal benutten van de huidige interne capaciteit.

2. Systeembeheer

Het onderdeel systeembeheer biedt aan de medewerkers van het CDA Partijbureau en gelieerde organisaties volledig ingerichte werkplekken aan. Dit behelst een werkplek ingericht met pc, een telefoon en print faciliteiten. Systeembeheer draagt zorg voor het up-to-date houden van de faciliteiten. Tevens biedt systeembeheer ondersteuning bij functionele en technische vragen van gebruikers.

3. Ledendesk

De Ledendesk vervult 3 taken:

- Verzorgen van de ledenadministratie
- Uitvoeren van ledenzorg
- Bemensing van de receptie en aannemen van de telefoon

Ledenadministratie en ledenzorg

De bijdragen van de leden vormen een belangrijke bron van inkomsten voor de partij. Tevens vormen zij de basis van de partij in het algemeen en wordt er volop gecommuniceerd met deze leden. Dat kunnen individuele leden zijn maar ook groepen van leden zoals afdelingsbesturen, gemeentelijke afdelingen en provinciale afdelingen.

Gegevens van leden worden vastgelegd in de ledenadministratie. Dat vraagt een goede communicatie met andere (lokale) afdelingen en gelieerde organisaties.

De ledenadministratie is ook een essentiële bron van informatie voor ledenzorg en ledenbehoud.

Een belangrijke rol is weggelegd voor de ledenadministratie bij evenementen. Naast het feit dat alle aanmelders via de ledendesk worden vastgelegd vervult de ledendesk een belangrijke taak bij de aanlevering van de bestanden en bij de complete organisatie van het evenement, in samenwerking met de Database administrator.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Ledenlijsten voor afdelingen en provincies (digitaal en papier)
- Acceptgiro's versturen aan afdelingen t.b.v. herinneringen
- Muteren van diverse gegevens op lidniveau
- Bestandsselecties voor het secretariaat, afdelingen en provincies
- Contributieverzoeken, herinneringen en overige mailings
- Welkomspakketten
- Ledenservice
- Rapportages aan het management met strategische informatie

De ledenzorg betreft het beheren van de relatie met de leden. Feitelijk heeft dit veel raakvlakken met het administreren van de gegevens van de leden in de ledenadministratie.

Receptie en telefonie

Gasten worden aan de balie ontvangen en mensen die contact zoeken met het CDA worden naar de juiste contactpersoon doorgeleid. Daarbij fungeert de ledendesk als overloop van andere afdelingen bijvoorbeeld voor de verzending van mailings.

De gehele postverwerking vindt ook plaats bij de ledendesk. De inkomende post wordt gesorteerd. De uitgaande post gefrankeerd op de juiste kostenplaats.

Concrete producten en diensten die werden opgeleverd zijn de volgende:

- Professionele ontvangst van bezoekers, overdag en 's avonds (m.b.v. oproepkrachten)
- Professionele afhandeling van telefoongesprekken
- Verzorgen inkomende en uitgaande post
- Ontvangen en doorgeleiden faxen
- Uitleen fietsen, apparatuur e.d.

Voor de avondvergaderingen waren er oproepkrachten beschikbaar die de functie van avondreceptioniste/gastvrouw konden vervullen.

4. Financiële administratie

De financiële administratie is in 2014 nog bezig geweest met het helpen van de laatste afdelingen over te stappen naar de Rabobank. Ook waren er wisselingen van penningmeester die via ons geregeld moesten worden.

Verder is begin 2014 hard gewerkt aan het SEPA proof maken van de administratie. Dat heeft de nodige voeten in de aarde gehad.

In de informatievoorziening is in 2014 verder gewerkt met de tussentijdse prognoses, waarbij op basis van de gerealiseerde financiële resultaten een prognose gemaakt wordt van de totale cijfers van het boekjaar. Dit leidt tot een goed inzicht in (de ontwikkeling van) de resultaten, waardoor er gestuurd kan worden door het betreffende management/bestuur.

Tot slot is het een gegeven dat er een grote bulk aan gegevens door de administratie verwerkt moet worden. De administratie van het CDA, gelieerde organisaties en organen, is ook behoorlijk complex. Het geheel maakte dat de implementatie van bovenstaande projecten zorgde voor de nodige extra werkdruk voor de medewerkers van de financiële administratie. De reguliere werkzaamheden moesten immers normaal doorgang vinden.

V. Wetenschappelijk Instituut voor het CDA

Algemeen

In 2014 werd een stevige aanvang gemaakt met drie lijnen uit het meerjarig programma *De vitale samenleving* (1.) Nieuwe scheidslijnen, burgerschap en onderwijs; 2.) De overheid in een vitale samenleving; en 3.) Het verdienvermogen in een economie). In het voorjaar van 2014 is een start gemaakt met uitwerking van de drie hoofdthema's uit het meerjarig werkprogramma. Voor ieder thema is een klankbordgroep samengesteld die de auteur van het rapport inhoudelijk ondersteunt. Rien Fraanje werkte aan een publicatie rondom het thema nieuwe scheidslijnen, Maarten Neuteboom schreef over de overheid in een vitale samenleving en Paul Schenderling werkte aan een christendemocratische visie op het verdienvermogen van Nederland. Alle drie publicaties zullen in het voorjaar of de zomer van 2015 'geogst' kunnen worden.

Maar er zijn in 2014 ook projecten geogst die in 2013 zijn 'geplant': de eerste vruchten van het in mei 2013 vastgestelde meerjarig werkprogramma in de vorm van publicaties, CDV's en bijeenkomsten. Begin 2014 verscheen een rapport over pensioenen, getiteld *Naar een solide en solidair pensioenstelsel*. Het rapport, dat in ontvangst werd genomen door CDA-Kamerlid Pieter Omtzigt, is mede tot stand gekomen dankzij de CDA Businessclub en doordat velen in en buiten de partij bereid waren hun kennis en expertise ter beschikking te stellen. In het tijdschrift *Christen Democratische Verkenningen* stonden actuele thema's centraal zoals de beheersing van leven en dood (lente 2014), de decentralisaties (zomer 2014) de macht van Big Data (herfst 2014) en de plaats van Nederland in de wereld (winter 2014). Rondom dit laatste onderwerp is tevens een symposium georganiseerd in oktober 2014 met Jaap de Hoop Scheffer als hoofdspreker. In het voorjaar van 2014 verscheen tevens CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A. Deze publicatie bevat een selectie artikelen uit drie CDV-nummers die in 2012 en 2013 verschenen. Het eerste nummer werd aangeboden tijdens het symposium van de stichtingsraad in april door Jan Schinkelshoek (die afscheid nam als voorzitter van de CDV-redactie) aan Sybrand Buma en Ruth Peetoom. Oud-minister Ernst Hirsch Ballin gaf een lezing tijdens dit symposium.

De fellows bewezen ook dit jaar hun diensten. Willem van Leeuwen ondersteunde de fractie bij het thema 'participatiesamenleving', Teun Hardjono werkte met Hubert Beusmans aan een publicatie over Europa en Henri Bontenbal publiceerde tijdens de stichtingsraad in oktober een webessay over duurzaam ondernemen. Chantal Hakbijl begon in september als fellow, zij werkt aan een publicatie over kunst en cultuur.

Het WI is klaar voor 2015: een jaar waarin volop geogst kan worden!

1 Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia

Rapport: Naar een solide en solidair pensioenstelsel

Auteur: Raymond Gradus

Verschijningsdatum: 14 januari 2014

Aangeboden aan: Pieter Omtzigt

Presentatievorm: expertmeeting op 14 januari

Inhoud rapport: Tijdens een druk bezochte expertmeeting op het CDA Partijbureau heeft **Raymond Gradus** (directeur WI) de eerste exemplaren van het WI rapport *Naar een solide en solidair pensioenstelsel* aan **Pieter Omtzigt** (CDA Tweede Kamerlid) en **Peter Arensman** (voorzitter CDA Businessclub) uitgereikt.

Na een welkomstwoord door **Willem Stevens** (vice-voorzitter van het bestuur van het WI), die het rapport plaatste in het kader van het meerjarige programma van het WI, *de vitale samenleving*, gaf Raymond Gradus als auteur een toelichting op het rapport. Hij begon met de constatering dat christendemocratische politici in het verleden leidend zijn geweest in de discussie over het pensioenstelsel. Vervolgens schetste hij een aantal successen en uitdagingen voor het huidige stelsel. Hij stelde dat voor het draagvlak onder het stelsel belangrijk is dat er een betere aansluiting moet komen tussen de betaalde premie en de verkregen pensioenrechten. Bovendien moet de toegenomen flexibilisering van de arbeidsmarkt in het stelsel worden verwerkt. Hij presenteerde daarna hervormingen voor een toekomstig pensioenstelsel en zette een transitiepad uiteen. Zijn presentatie treft u [hier](#) aan.

Na de in ontvangstname gaven de heren Omtzigt en Arensman een korte reactie. Beiden benadrukten het belang van het rapport en de heer Omtzigt gaf aan dat het rapport belangrijke bouwstenen bevat om mee verder te gaan. Tweede-Kamerlid Omtzigt prees het rapport omdat het doet wat de politiek nu nalaat: uitspreken hoe het pensioenstelsel er over tien jaar moet uitzien. "In de Kamer bespreken we alleen hoe we het komend halfjaar door moeten komen", aldus Omtzigt. Vervolgens reageerde **Theo Nijman** (Wetenschappelijk directeur Netspar en hoogleraar Econometrie van de Financiële Markten Tilburg University) op het rapport. Zijn presentatie treft u [hier](#) aan. Hij benadrukte dat de voorgestelde hervormingen hard nodig zijn en zette met name vraagtekens bij het voorgestelde transitiepad. Daarna ontspoon zich een levendige discussie met de aanwezige experts uit pensioenfondsen, departementen, sociale partners, uitvoerders, wetenschappers en andere instellingen.

Begeleidingscommissie: prof.dr. A. Bakker, prof. dr. A.L. Bovenberg, Prof.dr. R.M.W.J. Beetsma, mr. E.A.M. Bergamin, G. Dolsma, mr. drs. W.J. Graveland, prof.mr.dr. D.M. van Gorp, J. Harmsen CPC, drs. J. Lommen MBA, dr. P.A. Omtzigt (adviseur), dr. M. Lever, drs. J. Bonekamp, drs. W. Hoekstra (adviseur), J. Kuyt, prof.dr. T. Kocken, dr. A. Siegmann, mr. W.F.C. Stevens, drs. E.J. Slootweg, drs. K. Tuinstra en drs. A.J. van de Wal RBA.

Follow-up:

[Interview](#) met Raymond Gradus op BNR nieuwsradio

Symposium: 'CDA Ontleed. Over de betekenis van de C, D en A'

Redactie: Pieter Jan Dijkman, Raymond Gradus en Jan Schinkelshoek (red.)

Datum: 15 april 2014

Aangeboden aan: Ruth Peetoom en Sybrand Buma

Presentatievorm: symposium stichtingsraad

Sprekers: Ernst Hirsch Ballin, Sybrand Buma en Ruth Peetoom

Inhoud publicatie en symposium: Tijdens het symposium van de Stichtingsraad van het WI en het Martens Centre for European Studies is de bundel ['CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A'](#) gepresenteerd.

Na een welkomstwoord van Theo Bovens (voorzitter WI) introduceerde Jan Schinkelshoek (oud-voorzitter CDV-redactie) namens de redactie de bundel. Vervolgens overhandigde hij de eerste twee exemplaren aan CDA-fractievoorzitter Sybrand Buma en partijvoorzitter Ruth Peetoom. Vervolgens gaf Sybrand Buma een reactie waarbij hij inging op zijn bijdrage aan de bundel. Oud-minister Ernst Hirsch Ballin, die ook een bijdrage leverde aan 'CDA ontleed', hield daarna een referaat. Ten slotte reageerde Ruth Peetoom op de bundel. Daarna was er ruimte voor discussie en vragen uit de zaal.

Deze bundel laat zien dat de christendemocratie een eigenstandige en belangrijke positie toekomt in het politieke landschap. De auteurs wijzen nieuwe wegen aan voor een aansprekende hedendaagse en toekomstgerichte politieke visie. Christendemocratische politiek vraagt in deze tijd om een gevecht tegen een politiek waarin mensen slechts instrumenten zijn, een gevecht tegen een liberale ik-gerichte cultuur, en tegen een progressief staats- en utopiedenken. Het gedachtegoed van het CDA biedt tal van aanknopingspunten om een hoopvol perspectief te ontwikkelen. Deze bundel bewijst dat het hart van de christendemocratie onverminderd klopt.

Bekijk ook de [foto's](#) van het symposium.

Follow-up:

['CDA moet christelijke waarden tonen'](#) – ND (15 april 2014)

['PvdA en CDA doen hetzelfde, maar verschillen hemelsbreed'](#) – Trouw (23 april 2014)

['Solidariteit in het weefsel van de samenleving', interview met Ernst Hirsch Ballin](#) – christendemocraat.nl (28 april 2014)

['CDA redt het niet met de C van comeback'](#) – NRC (3 juni 2014)

Symposium: De gespannen internationale situatie

Datum: 16 oktober 2014

Presentatievorm: symposium stichtingsraad

Sprekers: Jaap de Hoop Scheffer en Jeroen Lenaers

Inhoud symposium: 'De geopolitiek – de diplomatieke, politieke en militaire strijd om geografische ruimte en macht – is terug', zo stelde **Jaap de Hoop Scheffer**, oud-minister van Buitenlandse Zaken en voormalig secretaris-generaal van de NAVO, in zijn lezing over de toenemende internationale spanningen.

In een gloedvol betoog, dat na afloop door voorzitter **Theo Bovens** werd bestempeld als 'monumentaal' stond De Hoop Scheffer stil bij internationale hoofdrolspelers als de Verenigde Staten, Rusland, China en de EU, de huidige internationale spanningen in het Midden-Oosten, Oost-Europa en de Ebola-crisis in Afrika, het blijvend belang van de natiestaat en de in een globale wereld steeds inniger relatie tussen interne en externe veiligheid.

Om de internationale, op regels gebaseerde instituties te behouden riep De Hoop Scheffer op om opkomende landen meer invloed te geven in bijvoorbeeld de VN en de Wereldbank, omdat anders 'het recht van de sterkste zal zegevieren'. Tegelijkertijd stelde hij dat geopolitiek ook betekent dat we weer moeten leren denken in termen van machtsbalans en afschrikking, waarbij de noodzaak van een politiek compromis kan schuren met onze morele kaders. In het bijzonder riep De Hoop Scheffer Europa en de christendemocratie op om met een meer gezamenlijk beleid de internationale crises het hoofd te bieden. 'De EU is een financieel-economische reus, een politieke puber en een militaire pygmeë', zo stelde hij vast. 'Ik ben geen federalist, maar het is noodzakelijk dat de EU nu meer één gezicht naar buiten toe toont en dat Europese landen zichzelf militair moeten versterken.' Tekenend noemt Jaap de Hoop Scheffer het falen van de EU in de aanpak van de Ebola-crisis: 'De oorverdovende stilte is een schande. Als er nu een mogelijkheid is om de op het Europese continent veelgeroemde soft power te tonen, dan is dat nu. Maar de EU doet niets'. Zijn oproepen waren niet aan dovemansoren gericht. CDA-Europarlementariër **Jeroen Lenaers** onderstreepte in zijn reactie het door De Hoop Scheffer geformuleerde belang. Hij pleitte ook voor een Europees migratiebeleid. Beiden waren het eens, zo bleek in de levendige discussie met de zaal, dat dit heel goed kan worden gerealiseerd binnen de bestaande kaders van de Europese Unie.

De lezing van De Hoop Scheffer is opgenomen in het winternummer van Christen Democratische Verkenningen Nederland in de wereld.

Bekijk [hier](#) de foto's van het symposium.

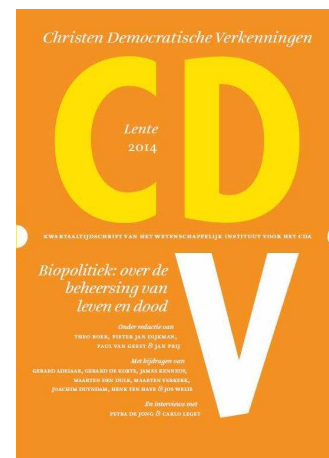
2 Christen Democratische Verkenningen (CDV)

Christen Democratische Verkenningen is het politiek-wetenschappelijke kwartaalblad van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Het wil het geheugen vormen van de christen-democratische beweging en de kennis aandragen voor de verdieping van de ideologie van de christendemocratie. Ook onderzoekt het de betekenis van christendemocratische uitgangspunten voor politieke en maatschappelijke vraagstukken. CDV verschijnt bij Uitgeverij Boom en heeft momenteel c.a. 960 abonnees.

In 2014 verschenen de onderstaande nummers:

Lente 2014 Biopolitiek: Over de beheersing van leven en dood

Het eigen leven wordt meer en meer beschouwd als iets waarvan men zelf de eigenaar en regisseur is. Dat leven en dood zich deels aan onze greep onttrekken wordt steeds minder geaccepteerd. Creatieve en zinvolle manieren om met imperfectie, lijden en de dood om te gaan, krijgen door het voortdurende streven naar behandeling, genezing en levensverlenging niet de aandacht die zo bitter hard nodig is. Het is hoog tijd om in de debatten rond het begin en einde van het leven de mogelijkheden van een radicale middenpositie te verkennen die recht doet zowel aan de individuele autonomie en persoonlijke verantwoordelijkheid als aan de notie van het leven als gave.

Kernredactie: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij

Follow-up:

In de media:

'CDA zwijgt over leven en dood' – Reformatorisch Dagblad (4 april 2014)

'CDA zwijgt over leven en dood'- Nederlands Dagblad (4 april 2014)

'Partijen moeten zuinig zijn op WI's' – Reformatorisch Dagblad (5 april 2014)

'CDA verbreedt debat levenseinde – Nederlands Dagblad (12 april 2014)

Partijen moeten zuinig zijn op WI's

Dat WI's, met hun gewoonlijk diepgravende publicaties, in hun partij een mooie rol kunnen vervullen, laat deze week het CDA zien met zijn lentenummer van Christen Democratische Verkenningen. Uit allerlei gremia heeft hoofdredacteur Pieter Jan Dijkman deskundigen opgesnord die met kennis van zaken het thema "Biopolitiek. Over de beheersing van dood en leven" uitwerken. Dit is, niet alleen voor CDA-Kamerleden – die moeten zichzelf hier eigenlijk een dag eenzame opsluiting voor gunnen- maar ook voor een wijde kring daaromheen behartenswaardige kost. (Reformatorisch Dagblad, 5 april 2014)

Zomer 2014 Allemaal even decentraal graag!

De algehele omarming van de participatiesamenleving lijkt op een Paulusbekering van zo ongeveer alle politieke partijen tot christendemocratische beginselen. Maar is het ook een waar geloof? In hoeverre gaat het om een instrumentele benadering voortkomend uit de noodzaak de rijksbegroting op orde te krijgen? Wie de komende decentralisaties consequent doordenkt, trekt de conclusie dat voor het slagen ervan een principiële aanvaarding van het primaat van de samenleving noodzakelijk is. Want wie niet werkelijk overtuigd is van dat primaat, zal straks bij het rijzen van nieuwe vragen teruggrijpen op oude antwoorden.

Kernredactie: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom

Follow-up:

Eigen artikel:

'Kracht participatiesamenleving is lokale democratie'- opinieartikel van P. Cuyvers, A.J. Kruijer en M. Neuteboom – Reformatorisch Dagblad (1 september 2014)

Herfst 2014 Biopolitiek: over de macht van Big Data

De verwachting is dat het gebruik van big data de komende jaren een maatschappelijke omwenteling te weeg zal brengen waarvan de impact, zeker politiek gezien, nog onvoldoende is doordacht. Hoe zit die omwenteling eruit? Wat zijn de ethische dilemma's die daarmee gegeven zijn (rond bijvoorbeeld privacy, de vormgeving van de digitale overheid, democratie en rechtstaat) en wat zijn kansen en bedreigingen? Het gebruik van big data door veiligheidsdiensten en bedrijven heeft terechte vragen opgeroepen over de wijze waarop we met het beheer van big data zouden moeten omgaan. Hoe kunnen we zo met de big data revolutie omgaan dat we dit gegeven verketteren noch verheerlijken, maar in plaats daarvan de kansen benutten en de bedreigingen minimaliseren?

Kernredactie: Valerie Frissen, Jan Prij, Pieter Jan Dijkman

Follow-up:

Eigen artikelen:

'Big Data-revolutie grote uitdaging voor politici' – artikel P.J. Dijkman voor rubriek GEDACHTeGOED – Bestuursforum (november 2014)

'Piketty onderschat de samenleving' – opinieartikel R. Gradus – Trouw (4 oktober 2014)

In de media:

'Privacybeschermer Kohnstamm hijst de stormbal over Big Data' – Friesch Dagblad (18 oktober 2014) (ook verschenen op hetgoedeleven.com)

Winter 2014 *Nederland in de wereld*

De opmars van IS in Syrië en Irak, het conflict tussen Oekraïne en Rusland, en de onrust in Afrikaanse landen waar islamitische terreurgroepen de macht proberen te grijpen. Het is een verontrustende rij conflicten die afgelopen zomer de beeldvorming domineerde. Deze en andere kantelende internationale verhoudingen hebben gevolgen voor de nationale politiek. In het afgelopen decennium leek de Nederlandse samenleving en de politiek zich meer naar binnen te keren, maar dat kan Nederland zich in deze turbulente tijden niet veroorloven. Tegen de achtergrond van de huidige conflicten en geopolitieke langetermijntontwikkelingen vraagt ons buitenlandbeleid om herzieningen en om een herwaardering van de rol, positie en idealen van Nederland in de wereld.

Kernredactie: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom

CDV redactie

De redactie bestond in 2014 uit de volgende leden:

Mr. G. Boogaard
Dr. Th.B.F.M. Brinkel
Drs. P. van der Burg
Drs. P.H.J. Dijkman
Drs. M.J. Fraanje
Prof. dr. P.J.J. van Geest (voorzitter)
Prof. dr. R.H.J.M. Gradus
Dr. Y.J. van Hijum
Drs. G. de Jong
Drs. L. Kooistra
Mr. dr. H.M.Th.D. ten Napel
Mr. M. Neuteboom
Drs. J. Prij
Drs. P.J. Schenderling
Drs. M.J. van der Stel
Dr. P.J.G. van Velthoven

3 Samenwerking met de partij

Partijbestuur

Raymond Gradus is adviserend lid van het Partijbestuur. In 2014 is hij een aantal maal vervangen door Rien Fraanje.

Verkiezingen

Raymond Gradus was lid van de programcommissie voor het Europees verkiezingsprogramma.

Visiegroepen/metagroepen

Door het CDA zijn verschillende visie- en metagroepen in het leven geroepen. Het WI heeft bij iedere werkgroep een afgevaardigde:

- Visiegroep duurzaamheid: Henri Bontenbal
- Visiegroep zorg: Gerard Adelaar
- Visiegroep gezin & familie: Maarten Neuteboom
- Visiegroep werk & economie: Raymond Gradus
- Visiegroep ruimte & wonen: Hubert Schokker
- Visiegroep financiën: Arjen Siegmann
- Visiegroep onderwijs: Rien Rouw
- Visiegroep binnenlands bestuur en democratie: Herman Scholten
- Visiegroep kunst en cultuur: Chantal Hakbijl
- Metagroep democratie.nu: Evert Jan Slootweg
- Metagroep waarden.nu: Pieter Jan Dijkman
- Metagroep maatschappelijk initiatief.nu: Willem van Leeuwen.

De metagroepen hebben hun werkzaamheden bijna afgerond. Namens het WI waren Evert Jan Slootweg, Pieter Jan Dijkman en Willem van Leeuwen lid van de Metagroepen Democratie, Waarden respectievelijk Maatschappelijk Initiatief. De WI-vertegenwoordigers hebben een zeer belangrijke bijdrage geleverd in het opstellen van de rapportages.

Samenwerking met het Steenkamp Instituut

Medewerkers van het WI geven ieder jaar een college mens- en maatschappijbeeld aan een groep van de CDA Talent Academie en aan de CDA zomerschool waarbij onder meer wordt ingegaan op de vraag hoe je CDA gedachtegoed kunt toepassen op maatschappelijke problemen. Ook wordt het WI-rapport 'Mens, waar ben je?' al jaren gebruikt als literatuur voor de deelnemers van de Talent Academie. Dit jaar is een aantal nieuwe publicaties toegevoegd aan de literatuurlijst van de Talent Academie. Tot de standaardliteratuur hoort nu ook de 'Canon van de Christendemocratie', het CDV-nummer 'Populisme in de polder', het WI-rapport 'Op zoek naar de kracht van de samenleving' en 'CDA ontleed'.

Samenwerking met het CDJA

Jong WI

Het Jong WI is voor het vierde jaar op rij een succes. In 2011 is een start gemaakt met bijeenkomsten van het Jong WI. In samenwerking met het CDJA vindt een aantal keer per jaar een bijeenkomst plaats met stafmedewerkers van het WI en CDJA-ers met een

onderzoeksmatige belangstelling. Doel van de bijeenkomsten is om jonge CDA-ers te betrekken bij de studies van het WI en ze kritisch te laten reflecteren op de gedachtevorming binnen het WI.

Jong WI over pensioenen - 28 januari

In deze bijeenkomst werd het nieuwe WI-rapport “Naar een solide en solidair pensioenstelsel: bouwstenen voor een hervorming” besproken. Lucien Vijverberg, mede-opsteller van het rapport, lichtte het rapport toe door middel van een presentatie. Hierna volgde een discussie over het rapport.

Er werd met name gediscussieerd over het behoud van de collectiviteit, het pensioen voor zzp'ers, de splitsing tussen pensioenfondsen en –uitvoerders, de kosten van het pensioen en het transitiepad naar een nieuw pensioenstelsel. De avond werd afgesloten met een borrel.

Jong WI over Big Data - 13 november

Centraal op het Jong WI van 13 november stond het CDV herfstnummer Biopolitiek: over de macht van Big Data. Hoofdredacteur van CDV Pieter Jan Dijkman zette in tien minuten de teneur van het nummer uiteen. Vervolgens gaf CDJA'er Rogier Havelaar, die een bijdrage leverde aan het CDV-nummer, een presentatie over privacy. Een discussie completeerde de avond.

4 Het WI in Europa

Het Centre for European Studies (CES) is de denktank van de Europese Volkspartij (EVP) en is gehuisvest in Brussel. Na het overlijden van Wilfried Martens is het CES omgedoopt tot Wilfried Martens Centre for European Studies. Raymond Gradus is lid van het bestuur van het Centre for European Studies. In het voorjaar van 2014 is zijn lidmaatschap van het bestuur verlengd voor een tweede periode. In deze hoedanigheid neemt hij deel aan de vergadering van de executive board van het Martens Centre en aan de vergadering van de general assembly. In 2014 is hij twee maal bij een vergadering van het Martens Centre in Brussel aanwezig geweest. Rien Fraanje heeft Raymond vervangen bij de bijeenkomst van de General Assembly in april.

Gezamenlijke projecten met het Martens Centre:

In 2014 voerde het WI twee gezamenlijke projecten uit met het CES: ‘family policy, pensions and ageing’ en ‘citizenship, democracy and education’. Binnen het eerste project valt onder meer de expertmeeting over het pensioenrapport in januari en de bijeenkomst over pensioenen die in samenwerking met CDA Zuid-Holland op 14 mei is georganiseerd. In het tweede project is het symposium van de stichtingsraad van april opgenomen.

Blog

Raymond Gradus verzorgt een [weblog](#) op de site van het Martens centre

5 Organisatie en personeel

Bestuur:

Het bestuur van het WI voor het CDA kwam in 2014 vijf maal bij elkaar. Het bestuur boog zich onder meer over de toekomstvisie van het WI, het jaarplan, de begroting 2015 en de concept rapporten van het WI.

Het bestuur bestond in 2014 uit de volgende leden:

Drs. D.J. van den Berg
Mw. prof.mr.dr. S.C. van Bijsterveld
Mr. H.J. Bolding (vanaf mei 2014)
Drs. Th.J.F.M. Bovens (voorzitter)
Prof.dr. G.J. Buijs
Mw. G. Dolsma (penningmeester)
Mw. prof.dr.mr. D.M. van Gorp
Drs. J.F. Huibers
Drs. P.J. van Mierlo RA (vanaf mei 2014)
Mw. drs. G.R. Peetoom
Mr. W.F.C. Stevens (vice-voorzitter)

Prof.dr. R.H.J.M. Gradus en drs. M.J. Fraanje zijn secretaris van het bestuur.

Directie:

Drs. M.J. (Rien) Fraanje, plaatsvervangend directeur en wetenschappelijk medewerker (36 uur per week, vanaf 13 januari 2014)
Prof. dr. R.H.J.M. (Raymond) Gradus, directeur (32 uur per week, vanaf 8 februari 2014 24 uur per week). De heer Gradus was vanaf februari een half jaar met sabbatical. Hij was van februari tot mei in Barcelona om college te geven. Vanaf medio mei deed de heer Gradus onderzoek aan Cornell University in de Verenigde Staten.

Medewerkers:

De onderstaande medewerkers waren in 2014 werkzaam bij het WI (in alfabetische volgorde):

Drs. H. (Hubert) Beusmans, als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het WI (16 uur per week)

Drs. P.H.J. (Pieter Jan) Dijkman, hoofdredacteur Christen Democratische Verkenningen (28 uur per week)

Mw. M. Kamps, MA (Maaïke), office manager (32 uur per week)

Mr. M. (Maarten) Neuteboom, wetenschappelijk medewerker en redacteur Christen Democratische Verkenningen (28 uur per week)

P. Schenderling MSc (Paul), was van 1 maart tot 31 december op detacheringsbasis verbonden aan het WI

L. Vijverberg MSc (Lucien), was tot 31 januari 2014 in dienst bij het WI als stafmedewerker (14 uur per week)

Nevenfuncties:

Raymond Gradus is (parttime) hoogleraar Bestuur en Economie van de Publieke en Non-profit sector bij het Zijlstra center, aan de Vrije Universiteit van Amsterdam en is lid van de Raad van Toezicht van Dianet, het kennis- en expertisecentrum op het gebied van klinische en niet-klinische dialyse en was lid van de executive board van het Martens Centre.

Hubert Beusmans is parttime werkzaam als secretaris van de CDA werkgroep Europa en is vanaf november werkzaam bij de CDA Tweede Kamerfractie.

Pieter Jan Dijkman werkt aan een proefschrift over de herbezinning op het concept van christelijke politiek tussen 1920 en 1960 aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Rien Fraanje was tot 17 september 2014 lid van de deelraad van CDA Amsterdam nieuw west.

Maaïke Kamps werkt parttime als communicatiemedewerker van CDA Zuid-Holland en is lid van het campagneteam van CDA Zuid-Holland.

Maarten Neuteboom is als parttime docent verbonden aan de Universiteit Leiden.

Evert Jan Slootweg zit in de ledenraad van CZ zorgverzekeraars en in het bestuur van FVP, een pensioenfonds voor mensen met een werkloosheidsuitkering. Tevens is hij voorzitter van de PKN wijk Bennekom.

Fellows

Sinds 2012 kent het WI de mogelijkheid om fellows te benoemen. Geconfronteerd met de gevolgen van de teleurstellende verkiezingen werd gezocht naar wegen om de budgetverlaging te compenseren. De intentie van het fellowship was dus om de productie van het WI op peil te houden en daarmee een stimulans te geven aan het christendemocratisch denken.

Inmiddels zijn vier WI-fellows benoemd: **Willem van Leeuwen, Teun Hardjono, Henri Bontenbal** en **Chantal Hakbijl**. Willem van Leeuwen heeft een aantal artikelen geschreven als follow-up van zijn in 2013 gepubliceerde periscoop. In 2013 is fellow Teun Hardjono begonnen met een studie *Europa*. Deze zal in het voorjaar van 2015 worden afgerond en gepresenteerd. Henri Bontenbal, junior-fellow van het WI, heeft in oktober het essay *Duurzaam ondernemen als roeping* gepubliceerd. Hij is voornemens in 2015 nog twee essays over duurzaamheid te publiceren. Sinds 1 september is Chantal Hakbijl fellow van het WI. Zij zal een rapport gaan opstellen over kunst en cultuur. Een startnotitie is voor de zomer in het bestuur besproken. Het bestuur heeft in de novembervergadering het fellowship geëvalueerd en op basis daarvan besloten het fellowship te continueren.

Een fellow over het fellowship

‘een fellowship stelt het WI in staat om CDA’ers met specifieke kennis van een onderwerp in te schakelen en zo het werk van het WI te verbreden. Voor fellows is het een mooie mogelijkheid om onder de vlag van het WI en met de ondersteuning daarvan te werken aan christendemocratische visies en zo bij te dragen aan de opbouw van onze partij.’

Stichtingsraad:

De Stichtingraad bestaat naast het bestuur van het WI en de medewerkers en fellows van het WI uit provinciale vertegenwoordigers en vertegenwoordigers van CDA organisaties. De vergadering kent een besloten deel en een openbaar deel. De Stichtingraad vergaderde in 2014 op 15 april en op 16 oktober op het Partijbureau in Den Haag. Op beide avonden vond tevens een symposium plaats. Een overzicht van de sprekers en thema’s op deze symposia is terug te vinden bij ‘Rapporten, presentaties, bijeenkomsten en symposia’.

Friesland: mr. A.L. Bennen en T. Wagenaar

Groningen: mw. H.E.M. de Jager en A. Rodenboog

Drenthe: drs. T. Breimer en E. Mulder

Overijssel: drs. F.A.M. Kerckhaert en drs. H.A.J. van de Vliert

Gelderland: F. van Wijk en J. Baan

Flevoland: W.G. Faber en A.L. Greiner

Utrecht: J. Luiks en 1 positie vacant

Noord-Brabant: G. van Gestel en P. Ketelaars

Limburg: mw. prof.dr. B. Bauer en dhr. Scheres

Zeeland: mw. H. Kool-Blokland en 1 positie vacant

Zuid-Holland: Ir. A.H.G. Versluis en mr.drs. J.M. Vroomen MMC

Noord-Holland: mr. dr. M.Ph.M. Wiggers en J.N. Wijmenga

CDA Tweede Kamer: mr.drs. M.C.G. Keijzer en 1 positie vacant

CDA Eerste Kamer: dr. A.H. Flierman

Partijbestuur: drs. H. Westera

CDA Europarlement: vacant

Commissie Buitenland: vacant

6 Communicatie

Website

De website is op een aantal punten verbeterd. Zo is er een overzicht gemaakt van publicaties op thema. Dit vergemakkelijkt het zoeken voor bijvoorbeeld deelnemers aan de talentacademie die een afstudeeropdracht moeten schrijven. Ook is het informatiegedeelte over CDV uitgebreid. De leden van de CDV-redactie staan vermeld en aan een archief met metadatering van alle CDV artikelen wordt hard gewerkt.

Digitale nieuwsbrief

In 2014 verstuurde het Wetenschappelijk Instituut 5 digitale nieuwsbrieven naar zo'n 1.200 abonnees. Het aantal abonnees is dit jaar met ongeveer 100 abonnees toegenomen. Ook worden met regelmaat aankondigingen van het WI opgenomen in de landelijke CDA nieuwsbrief.

Uitgelicht

Nieuwsbrief september 2014

Christen Democratische Verkenningen
CDV herfst 2014: Big data en privacy

16 oktober - symposium met Jaap de Hoop Scheffer

De VRI Stichtingraad nodigt u van harte uit voor een symposium op donderdag 16 oktober vanaf 19.15 uur op het CDA Partijbureau (Buitenvoort 18, Den Haag) met als thema:

De gespannen internationale situatie
Wat moet de reactie van Nederland en Europa zijn?

Over enkele weken zal het herfstnummer van CDV verschijnen.
De verwachting is dat het gebruik van big data de komende jaren een maatschappelijke omwenteling zal brengen waaraan de impact zeker politiek gezien, nog onvoldoende is doordacht. Hoe zit die

Facebook

De facebookpagina dient om geïnteresseerden actief op de hoogte te houden van aankondigingen van bijeenkomsten. Achteraf worden foto's geplaatst van het symposium. Medio 2011 is de facebookpagina van het WI online gegaan. Ook van verschenen artikelen wordt melding gemaakt op de pagina. Op 31 december 2014 zijn er 245 'likes'. Een toename van 70 ten opzichte van 31 december 2013. Door de pagina te 'liken' blijven mensen op de hoogte van nieuws van het WI.

Twitter

Raymond Gradus is de meest fervente twitteraar van het WI. Hij weet sinds eind 2011 bijna 1.200 volgers aan zich te binden via zijn account @raymondgradus. Zijn tweets worden automatisch geplaatst op de homepage van het WI en op mejudice.nl. Ook Maarten Neuteboom en Pieter Jan Dijkman zijn via twitter te volgen.

7 Publicaties, mediaoptredens en presentaties

Publicaties en presentaties van de stafleden van het WI voor het CDA. Publicaties met meerdere auteurs worden slechts één keer genoemd. Het is momenteel niet mogelijk links naar CDV artikelen op te nemen.

Henri Bontenbal

Artikelen

Junior-fellow Henri Bontenbal heeft op 16 oktober een essay gepubliceerd met de titel '[Duurzaam ondernemen als roeping](#)'. In dit essay beschrijft hij dat steeds meer ondernemers kiezen voor duurzaam ondernemen. Juist ondernemers en hun bedrijven kunnen een enorme kracht zijn om de samenleving vooruit te helpen, op weg naar een sociale, schone en eerlijke economie.

['Veel te winnen met energiebesparing'](#). Dat stelt WI-fellow Henri Bontenbal in een opinie-artikel in het Reformatorisch Dagblad (22 september).

Henri Bontenbal (junior-fellow WI) schreef samen met Raymond Gradus het stuk '[Geef burgers handelingsperspectief](#)' op de website van Binnenlands Bestuur.

Interview

Bestuursforum, het blad van de CDA Bestuurdersvereniging heeft ruim aandacht besteed aan het WI-rapport *Lessen in duurzaamheid*. Statenlid Ellen Verkoelen [interviewde](#) in het februari-nummer van Bestuursforum Henri Bontenbal.

Pieter Jan Dijkman

Redactie CDV

Pieter Jan Dijkman maakte deel uit van de kernredactie van de volgende CDV's:

Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood (lente 2014)

Biopolitiek: over de macht van Big Data (herfst 2014)

Redactionele commentaren en interviews CDV

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de macht van Big Data*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met V. Frissen en J. Prij). 'Kan de mens antwoorden en hoe?' in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek:*

over de macht van Big Data. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Jacob Kohnstamm. in: Pieter Jan Dijkman, Valerie Frissen en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de macht van Big Data*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met M. Neuteboom). In gesprek met Piet Hein Donner. In: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijer en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met Th. Boer, P. van Geest en J. Prij). 'Leven als gave en opgave' in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Petra de Jong, in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. (met J. Prij). In gesprek met Carlo Leget, in: Theo Boer, Pieter Jan Dijkman, Paul van Geest en Jan Prij (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Biopolitiek: over de beheersing van leven en dood*. Amsterdam: Boom.

Dijkman, P.J. 'Ter introductie' in: Lans Bovenberg, Maarten Neuteboom en Paul Schenderling (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Economie als dienst aan het goede leven*. Amsterdam: Boom.

Artikelen

In *Bestuursforum* (november 2014) schreef Pieter Jan Dijkman een artikel over Big Data en de gevolgen die deze ontwikkeling heeft voor het mens-zijn en de samenleving, met de titel '[Big Data-revolutie grote uitdaging voor politici](#)'.

Interviews

Er is een portret verschenen van Pieter Jan Dijkman in het Friesch Dagblad van 15 februari 2014 onder de titel 'Het goede leven van Pieter Jan Dijkman'.

Presentaties

Pieter Jan Dijkman gaf op 28 oktober een lezing over christelijke politiek bij CDA Hilversum.

Op 11 oktober was Pieter Jan Dijkman bij een CDA-bijeenkomst 'Agenda 2020'.

Op 27 september verzorgde Pieter Jan Dijkman een lezing bij het Christelijk Conservatief beraad.

19 september gaf Pieter Jan Dijkman een lezing bij een congres van de oud-katholieke kerk over christelijke politiek.

Op 22 april sprak Pieter Jan Dijkman bij CSFR Delft.

Op 12 april sprak Pieter Jan Dijkman in Gouda bij het Christelijk Conservatief Beraad over het bestaansrecht van de Europese Unie.

Pieter Jan Dijkman verzorgde op 9 april een lezing over macht en moraal voor de verdiepingsweek van de Christelijke Hogeschool Ede.

Pieter Jan Dijkman hield op 20 februari een lezing voor studentenvereniging CSFR in Groningen over het hedendaagse, liberale mensbeeld.

Deelname aan bijeenkomsten

Op 30 september en 1 oktober nam Pieter Jan Dijkman deel aan de tweede bijeenkomst van ERGO (Economie, Religie, Governance & Organisatie).

Op 7 oktober lichtten Paul Schenderling en Pieter Jan Dijkman het CDV nummer 'Economie als dienst aan het goede leven' toe tijdens de fractievergadering in de Tweede Kamer.

Pieter Jan Dijkman was op 27 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Rien Fraanje

Artikel in Bestuursforum

In het decembernummer van Bestuursforum schreef Rien Fraanje het artikel '[Lang leve het verschil, weg met de fragmentatie!](#)'.

Artikelen op christendemocraat.nl

Rien Fraanje schreef op 29 oktober een column voor christendemocraat.nl onder de titel [De samenleving. Niet de markt](#)

Rien Fraanje schreef in juli een column op christendemocraat.nl met de titel [Inclusieve politiek.](#)

Artikelen

Rien Fraanje leverde een [bijdrage](#) aan een lustrumbundel van C.S.F.R. Ichtus 'De American Dream voorbij'.

In de Hofvijver, de digitale nieuwsbrief van het Montesquieu Instituut, schreef Rien Fraanje een stuk met de titel [Midden- en/of oppositiepartij?](#)

In het themanummer van 'Zicht' over vast vertrouwen verscheen het artikel '[Gering vertrouwen: niet dramatiseren, wel reageren!](#)' Het tijdschrift van het wetenschappelijk instituut van de SGP, laat zes vertegenwoordigers van denktanks van CDA, CU, D66, PvdA, SGP en VVD aan het woord over het lage vertrouwen van burgers in de politiek.

Rien Fraanje schreef in het zomernummer van CDV het artikel 'De decentralisaties en de gemeenteraad: van geprofileerde naar dienstbare politiek'.

['Geen verbinding prediken, maar verbinding zoeken'](#), dat is de titel van de bijdrage van Rien Fraanje aan het tijdschrift Socialisme & Democratie (S&D), het blad van de Wiardi Beckman Stichting. In het themanummer 'Heimwee naar het CDA (van vroeger)' schrijft Fraanje "De samenleving zit verlegen om partijen die het als hun opdracht zien om deelbelangen te

overstijgen en tegenstellingen te overbruggen. De PvdA en het CDA zouden dat ter harte moeten nemen en zich minder tegen elkaar moeten afzetten."

['Ook het huidige CDA heeft oog voor zwakkeren'](#) luidt de titel van het betoog van plaatsvervangend directeur van het WI Rien Fraanje in Trouw (22 april). In het stuk, dat een bewerking is van een artikel dat afgelopen week verscheen in Socialisme & Democratie, schrijft Fraanje dat PvdA en CDA nog steeds veel gemeen hebben.

In het CDV winternummer schreef Rien Fraanje een recensie over het boek van Robert en Edward Skidelsky: Hoeveel is genoeg? Geld en het verlangen naar een goed leven.

Presentaties

24 November verzorgde Rien Fraanje een college over medialogica.

Op 31 oktober gaf Rien Fraanje een gastcollege voor de Den Uylleergang.

Rien Fraanje verzorgde op 28 oktober een gastles over gemeentepolitiek.

Rien Fraanje gaf op 19 juni een presentatie aan een top-100 bijeenkomst van het CDA over de huidige en toekomstige stand van zaken van de partij.

Bij het partijbestuursweekend op 24 mei gaf Rien Fraanje een presentatie over de toekomst van politieke partijen.

Rien Fraanje verzorgde op 14 mei een lezing aan de Universiteit van Münster over de christendemocratie in Nederland.

24 April verzorgde Rien Fraanje een presentatie bij een gedeputeerdenoverleg over bestuurlijke organisatie.

Op 17 april nam Rien Fraanje deel aan een debat van de Wiardi Beckman Stichting naar aanleiding van de uitgave van Socialisme & Democratie over 'Heimwee naar het CDA (van vroeger)'

Bij een diner-pensant met woordvoerders van de Tweede en Eerste Kamerfractie, gedeputeerde, burgemeesters en wethouders gaf Rien Fraanje een presentatie. Centraal stond de bestuurlijke organisatie van Nederland.

Rien Fraanje verzorgde op 2 april een gastcollege over CDA gedachtegoed voor de CDA Talent Academie.

Op 28 februari verzorgde Rien Fraanje een training aan de CDA-kandidaten voor het Europees Parlement.

Rien Fraanje gaf op 13 februari een masterclass over het christen-democratische gedachtegoed voor de CDA afdeling in Venlo.

Op 27 januari sprak Rien Fraanje bij CDA Zeeland over tolerantie.

Op zaterdag 25 januari begeleidde Rien Fraanje het DB van de partij tijdens een heisessie. Onderwerp van gesprek was de toekomst van de politieke partij.

Deelname aan bijeenkomsten

Op 13 november leidde Rien Fraanje de bijeenkomst van het Jong WI over Big Data.

Rien Fraanje was op 6 november aanwezig bij de bijeenkomst van het Allerheiligenberaad van VKMO.

Rien Fraanje was op 28 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Rien Fraanje was op 27 juni bij een bijeenkomst van de Konrad Adenauer Stiftung in St. Gerlach.

Rien Fraanje nam deel aan de vergadering van de General Assembly van het Martens Centre for European Studies op 23 april.

Raymond Gradus

Blogs op euractiv

Op euractiv.com verzorgt Raymond Gradus sinds oktober 2012 een blog. In 2014 schreef hij de volgende blogs:

[Clear budget norm for defence necessary](#) – november 2014

[Reforming dutch occupational pension schemes](#) – 28 september 2014

[Fair competition for the seaports](#) – 30 april 2014

Artikelen

Op de website www.socialevraagstukken.nl schreef Raymond Gradus een artikel met de titel ['Hoe gaan we de samenleving weer teruggeven aan de burgers?'](#)

['Clear budget norm for defence necessary'](#) is de titel van de blog die Raymond Gradus schreef voor het Martens Centre for European Studies (14 november 2014). De blog is ook te lezen via euractiv.nl

Raymond Gradus schreef op 30 oktober een bijdrage voor christendemocraat.nl met de naam [Pikettymania gaat te weinig over samenleving.](#)

In Trouw (4 oktober 2014) schreef Raymond Gradus een opinie-artikel met de titel ['Piketty onderschat de samenleving'](#). Het artikel is tevens in het herfstnummer van CDV verschenen. De volledige versie, inclusief literatuurverwijzingen, is verschenen met de titel ['Piketty en de WRR onderschatten de samenleving'](#).

De krijgsmacht kan nog maar één grote missie aan en het is maar de vraag of zij een bijdrage kan leveren aan strijd tegen Isis, dat betoogt Raymond Gradus in een opinieartikel in het Financieele Dagblad (25 september) met de titel ['Heldere norm nodig om defensie serieus te nemen'](#).

In bestuursforum (oktober 2014) schreef Raymond Gradus het artikel ['Hoge Europese recyclingsdoelstelling ongewenst en onnodig'](#).

Eddy van Hijum en Raymond Gradus schreven in de Volkskrant (24 september) het opinie-artikel ['Vlaktaks is rechtvaardig en levert extra banen op'](#).

Raymond Gradus schreef in Pensioenmagazine (augustus/september 2014) het artikel ['Een overgangspad voor de doorsneesystematiek'](#). In het artikel gaat Gradus in op de omvang van het overgangsprobleem en op mogelijke oplossingen.

Pensioenregelingen kennen op dit moment doorgaans 'doorsneepremies'. Veranderingen op de arbeidsmarkt pleiten voor aanpassing van de premiesystematiek. In de [bijdrage](#) van Raymond Gradus en Lucien Vijverberg in het Tijdschrift voor Openbare Financien (2014, nummer 2) staat de overgangsproblematiek van de eerder door het WI bepleitte wijziging van het pensioenstelsel centraal.

Als Netspar discussion paper is ['Reforming Dutch occupational pension schemes'](#) verschenen. De paper is geschreven door Lans Bovenberg (Tilburg University) en Raymond Gradus. Deze publicatie is mede gefinancierd door het Martens Centre.

Op mejudice.nl verscheen op 18 juli een artikel van Raymond Gradus en Elbert Dijkgraaf met de titel ['Europese recyclingsdoelstelling: kleine milieuwinst tegen hoge kosten'](#).

In het Financieele Dagblad (26 juni 2014) schreef Raymond Gradus samen met advocaat Hans van Meerten een opiniestuk. In ['Plan versoepeling Britse pensioenregels bevat interessante punten voor Nederland'](#) vergelijken de auteurs de sterke en zwakke punten van beide pensioenstelsels.

Raymond Gradus geeft in een artikel in Pensioenmagazine, ['Bouwstenen voor een toekomstbestendig pensioenstelsel'](#), een toelichting op de voorstellen van het WI voor een solide en solidair pensioenstelsel.

In een blog op de website van ESB reageert Raymond Gradus in zijn [blog](#) op een column van Robin Fransman waarin Fransman een basisinkomen voorstelt. De conclusie van Gradus is dat het voorstel van Fransman ons eerder van de regen in de drup brengt en dat de plannen voor een sociale vlaktaks van het WI superior blijven.

In ESB (jaargang 99, 21/2/2014) is een artikel van Eric Bergamin, Lans Bovenberg, Raymond Gradus en Wilse Graveland verschenen onder de titel ['Collectief stelsel met meer maatwerk en minder generatieconflicten'](#).

Raymond Gradus (met Maarten Neuteboom) leverde een bijdrage aan De Kracht van Nederland – een bundel beschouwingen in aanloop naar de Bilderbergconferentie 2014 van VNO-NCW. In hun artikel, getiteld ['Nederlandse instituties behoeven revival'](#), doen Gradus en Neuteboom voorstellen om de politiek en de polder weer beter op elkaar af te stemmen.

Presentaties/deelname discussies

Raymond Gradus debatteerde bij een pensioendebat in De Balie op 13 december.

Op 26 november verzorgde Raymond Gradus een gastles op een middelbare school over economie.

Op 1 november verzorgde Raymond Gradus een [lezing](#) bij de Groen van Prinstererstichting met de titel 'Hoe gaan we de samenleving weer teruggeven aan de burger? Een verslag hiervan verschijnt in 2015 in Bestuursforum.

Donderdag 30 oktober sprak Raymond Gradus in Antwerpen bij de jaarlijkse Afvalconferentie over de Nederlandse marktverhoudingen.

Op 17 september gaf Raymond Gradus een presentatie over pensioenen voor de National Association of Pension Funds.

Raymond Gradus was, mede op verzoek van het Martens Centre for European Studies, van 20 tot en met 23 augustus bij het Congress of the International Institute of Public Finance in Lugano en verzorgde daar een lezing over pensioenen.

Raymond Gradus was op 11 en 12 augustus op een conferentie over hervormingen in het overheidsbeleid in Santander.

Deelname aan bijeenkomsten

Raymond Gradus was op 5 november in Brussel aanwezig bij de vergaderingen van de Executive Board en de General Assembly van het Martens Centre for European Studies.

Op 30 september en 1 oktober nam Raymond Gradus deel aan de tweede bijeenkomst van ERGO (Economie, Religie, Governance & Organisatie).

Willem van Leeuwen

Artikelen

Willem van Leeuwen leverde een [bijdrage over eigenaarschap en verbindingen](#) in een Liber Amicorum.

Maarten Neuteboom

Redactie CDV

Maarten Neuteboom was lid van de kernredactie van de volgende CDV's:

- Nederland in de wereld (winter 2014)
- Allemaal even decentraal graag! (zomer 2014)

Artikelen en interviews CDV

Neuteboom, M. 'In gesprek met Peter van Walsum' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*. Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met Th. Brinkel en B. Bot) 'Waardengedreven buitenlandpolitiek in een weerbarstige wereld' in: Ben Bot, Theo Brinkel en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Nederland in de wereld*. Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met P. Cuyvers en A.J. Kruijter). 'Subsidiariteit revisited: decentralisatie in christendemocratisch perspectief' in: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijter en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Neuteboom, M. (met Pieter Jan Dijkman) In gesprek met Piet Hein Donner. In: Peter Cuyvers, Albert Jan Kruijter en Maarten Neuteboom (red.), *Christen Democratische Verkenningen. Allemaal even decentraal graag!* Amsterdam: Boom.

Artikelen

Maarten Neuteboom schreef een artikel voor christendemocraat.nl met de titel '[Liberalisme heeft geen patent op de vrijheid](#)'. Hij gaat hierin in op een artikel van CU'ers Arie Slob en Gert-Jan Segers en de reactie daarop van Patrick van Schie, directeur van de Teldersstichting (het Wetenschappelijk Instituut van de VVD).

Maarten Neuteboom schreef in Bestuursforum (nummer 10) het artikel '[Decentralisaties vragen vertrouwen in lokale democratie](#)' (met P. Cuyvers en A.J. Kruijter).

In Ecclesia schreef Maarten Neuteboom '[Over moderne bijziendheid en de maatschappelijke elite vandaag](#)'.

In hetzelfde nummer gaan Maarten Neuteboom, Peter Cuyvers en Albert Jan Kruijter in op decentralisatie in '[Decentralisaties vragen vertrouwen in lokale democratie](#)'.

Maarten Neuteboom schreef op 20 augustus op christendemocraat.nl een artikel met de titel '[Een confederale uitweg uit de crises van Europa?](#)'

In bestuursforum (juni/juli 2014) licht Maarten Neuteboom vast een tipje van de sluier op van het CDV zomernummer over decentralisaties met de titel '[Gevolgen van decentralisaties beter doordenken](#)'.

Maarten Neuteboom schreef in Centraal Weekblad (16 mei, pp. 8-9) het artikel '[Burgerschap in tijden van ontworteling](#)'.

Presentaties

Vrijdag 14 november sprak Maarten Neuteboom over Geloof in de samenleving bij CDA Alkmaar.

Maarten Neuteboom verzorgde bij de CDA zomerschool op 29 augustus een lezing over christendemocratisch gedachtegoed.

Op 16 juni hield Maarten Neuteboom een lezing voor het Geohuis in het Academieggebouw te Utrecht over 'Burgerschap in tijden van ontwortelend kosmopolitisme'. Aansluitend nam hij deel aan een forumdiscussie.

Op 14 juni leidde Maarten Neuteboom een forumdiscussie op de Kohlbruggedag te Vianen over staatkunde, filosofie en theologie rondom de Eerste Wereldoorlog.

Maarten Neuteboom nam van 2 tot en met 5 juni deel aan een Trans-Atlantische conferentie over *Global Challenges: Shared Culture and Values?*, georganiseerd door de Konrad Adenauer Stiftung te Cadennabbia (Italië). Hij hield daarbij een voordracht over 'Joint Responsibility for Democracy: Democratization in the Middle East'.

Woensdagavond 7 mei debatteerde Maarten Neuteboom met o.m. Thierry Baudet over de staat en toekomst van Europa. Op de site van het RD is een [verslag](#) van het debat te lezen.

Op 17 april nam Maarten Neuteboom (met Rien Fraanje) deel aan een debat van de Wiardi Beckman Stichting naar aanleiding van de uitgave van Socialisme & Democratie over 'heimwee naar het CDA (van vroeger)'.

Van 10 tot en met 13 april nam Maarten Neuteboom deel aan en sprak hij op een colloquium van Liberty Fund te Londen over *Social Capital, the 'Big Society' and Liberty*.

Op 7 april nam Maarten Neuteboom deel aan een conferentie over *Religion in Public Life* van het Wilfried Martens Centrum. Aansluitend volgde deelname aan een besloten workshop van de EVP in samenwerking met religieuze organisaties over hetzelfde thema.

Op 28 februari nam Maarten Neuteboom deel aan het debat 'Hutspot of Couscous' over de rol van religie in de participatiesamenleving.

Maarten Neuteboom gaf op 21 januari een lezing op Zeeuws-Vlaanderen over het rapport Geloof in de samenleving.

Deelname aan bijeenkomsten

Maarten Neuteboom was op 27 augustus bij het Christelijk Sociaal Congres aanwezig.

Lucien Vijverberg

Artikelen

Lucien Vijverberg en Julius Terpstra (voorzitter CDJA) schreven in het FD over het pensioenstelsel. In '[Hervorming van pensioenstelsel is nodig, maar wel met behoud van collectiviteit](#)' reageren Vijverberg en Terpstra op een artikel van de Jonge Democraten in het Financieele Dagblad van 21 januari jl.

8 Beschikbare rapporten WI voor het CDA

Alle rapporten vanaf 2000 zijn te downloaden via de site van het WI (www.cda.nl/wi/rapporten)

2014

[CDA ontleed. Over de betekenis van de C, D en A](#)
[Naar een solide en solidair pensioenstelsel](#)

2013

[Het CDA en de maatschappelijke onderneming](#)
[Lessen in duurzaamheid](#)
Faith in society (engelse vertaling Geloof in de samenleving)
[Geloof in de samenleving](#)

2012

Canon of Dutch Christian Democracy
[De woningmarkt in beweging II](#)
Canon van de Christendemocratie
[Naar een duurzame financiële sector.](#)
[Balans in logistiek en mobiliteit. Naar infrastructuur die verbindt](#)

2011

[Mens, waar ben je? \(herdruk\)](#)
[De Europese financiële crisis. Bundel lezingen van het symposium van het WI.](#)
[De onregelde samenleving](#)
[Op zoek naar de kracht van de samenleving](#)
[Waardevast. Over de uitgangspunten van het CDA](#)
[Health Care Reforms in an Ageing European Society with a Focus on the Netherlands](#)

2010

[Toegerust op de arbeidsmarkt](#)
[Ontwikkelen doen we samen](#)
[Christenen in de politiek](#)
[Vertrouwen in ouders](#)
[Versterken en verbinden](#)

VI. Bestuurdersvereniging

1. Inleiding

Graag bieden wij u het jaarverslag 2014 aan. Hierin maken we duidelijk op welke manier het bestuur en het bureau de leden ondersteunen. De inhoudelijke ondersteuning gebeurt via *Bestuursforum*, de website, de andere uitgaven en diverse bijeenkomsten. In 2014 werden in samenwerking met de Tweede Kamerfractie verscheidene factsheets over de decentralisatie-onderwerpen jeugdzorg en bezuinigingen WMO/AWBZ naar de BSV-leden gestuurd. Onze netwerkfunctie onderhouden we onder meer via de BSV-bijeenkomsten en de belangenbehartiging verloopt via contacten met allerlei organisaties en personen.

Op 19 maart vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Het CDA heeft het lokaal goed gedaan. Landelijk nam het aantal zetels van de lokale partijen toe van 2420 naar 2819 zetels. Van de gevestigde partijen leed het CDA een klein verlies, namelijk van 1560 zetels naar 1495 zetels en verloor daarmee 0,9 procent ten opzichte van de raadsverkiezingen van 2010, maar won 5,8 procent ten opzichte van de Tweede Kamerverkiezingen (2012). Bij deze gemeenteraadsverkiezingen zijn de deelraden (A'dam en R'dam) afgeschaft en vervangen door gebiedscommissies. Het aantal CDA-wethouders nam toe met 16. In november waren er nog de herindelingsverkiezingen van Alkmaar (samenvoeging van Alkmaar, Graft-De Rijk en Schermer), Berg en Dal (samenvoeging van Groesbeek, Millingen aan de Rijn en Ubbergen), 's-Hertogenbosch (samenvoeging van 's-Hertogenbosch en deel Maasdonk), Krimpenerwaard (samenvoeging van Bergambacht, Nederlek, Ouderkerk, Schoonhoven en Vlist), Nissewaard (samenvoeging van Bernisse en Spijkenisse) en Oss (samenvoeging van Oss en deel Maasdonk).

Dit jaar 2014 is er een nieuwe koers ingezet voor de bestuurdersvereniging. Op de Bestuurdersdag van 4 oktober hebben de leden ingestemd met het voorstel van het bestuur om de bestuurdersvereniging om te vormen tot een netwerkvereniging, minder nadruk op de bestuurlijke vormgeving van de vereniging en meer maatwerk in de organisatievorm in het land en de provincie. Dit heeft gevolgen voor de samenstelling van het bestuur waarbij het bestuur een vertegenwoordiging moet zijn van de diverse bestuurlijke gremia. De provinciale afdelingen van de Bestuurdersvereniging blijven bestaan maar niet per se als zelfstandige afdeling; samenwerking of samengaan met de provinciale afdelingen wordt gestimuleerd. Decentraal kunnen de BSV-leden kiezen om op dezelfde wijze voort te gaan, òf om een commissie te worden binnen de provinciale afdeling òf om zich als netwerkorganisatie verder te ontwikkelen. Op de extra Algemene Ledenvergadering van 19 december werd een aantal nieuwe bestuursleden benoemd waaronder de nieuwe voorzitter John Berends, burgemeester te Apeldoorn als opvolger van Ank Bijleveld-Schouten.

Ook heeft de BSV haar werkgeversfunctie afgestoten. De medewerkers zijn vanaf 1 november 2014 in dienst getreden van het Partijbureau. Dit betekende ook dat daarmee de directeursfunctie kwam te vervallen en de Bestuurdersvereniging afscheid heeft moeten nemen van de waarnemend directeur Hester Tjalma.

In dit jaarverslag worden de noodzakelijke gegevens die betrekking hebben op 2014 verstrekt. Met dank aan de medewerkers, werkzaam voor de Bestuurdersvereniging, is het opnieuw een overzichtelijk verslag. Naar onze mening hebben we de meerwaarde van de CDA-bestuurdersvereniging voor al onze leden ook dit verslagjaar weer bewezen..

Mr. Nynke van Amerongen-Huizenga
secretaris CDA-Bestuurdersvereniging

Adger van Helden, MA
ambtelijk secretaris

2. Leden, bestuur en medewerkers

Leden

Het lidmaatschap van de CDA-bestuurdersvereniging is voor leden van gemeenteraden, DB-leden van gebiedscommissies, Provinciale Statenleden, waterschapsbesturen, voor wethouders, CdK's en gedeputeerden van CDA-huize gekoppeld aan hun functie. Daarnaast kunnen ook andere bestuurders, oud-bestuurders en bijvoorbeeld bestuurders van gemeentelijke CDA-afdelingen, lid worden als buitengewoon lid.

Per 31 december 2014 telt de vereniging 2.515 leden. Dit is 47 minder dan in 2014 toen we nog 2.562 leden hadden. De verdeling is als volgt:

	2013	2014
Ereleden	6	6
Commissarissen van de Koning	4	4
Gedeputeerden	14	14
Statenleden	85	82
Burgemeesters	122	110
Wethouders	302	318
Gemeenteraadsleden	1606	1567
Leden Gebiedscommissies	0	21
Waterschapsbestuurders AB	62	62
Waterschapsbestuurders DB	22	21
Buitengewone leden	339	310
TOTAAL	2.562	2.515

Bestuur

De samenstelling van het bestuur was in 2014 als volgt:

- Voorzitter: drs. A.Th.B.Bijleveld-Schouten (Ank), Commissaris van de Koning in Overijssel (tot 19 december 2014);
- Voorzitter: drs. J.C.G.M. Berends, burgemeester Apeldoorn (vanaf 19 december 2014);
- drs. A. Ederveen (Anton), burgemeester in Valkenswaard (vicevoorzitter);
- mr. T. van Amerongen-Huizenga (Nynke), tot medio maart raadslid in Utrechtse Heuvelrug (secretaris);
- S.J. Veerman (Sjoerd), tot medio maart wethouder in Alblasterdam (penningmeester)
- J.F.A. Alberts (Frits), wethouder in Borger-Odoorn;
- H.M. Ostendorp (Hans-Martijn), burgemeester Bunnik (tot 19 december 2014);
- C. van Beveren (Kees), gedeputeerde in Zeeland;
- T.J. Romeyn (Hans), burgemeester in Heiloo;
- F.H. Wiersma (Koos), burgemeester in De Marne;
- J.H. Vennevertloo (Johan), voormalig-wethouder in Berkelland;
- A.G.J. Strien (Ton), burgemeester in Olst-Wijhe (tot 19 december 2014)
- D.J. Dorrestijn-Taal (Didi), wethouder in Renswoude (vanaf 19 december 2014);
- mr. J.W. Kempenaar-van Ittersum (Jenny), tot medio maart raadslid in Dronten;
- mr. W. van den Berg, (Wil), burgemeester in Ferwerderadeel (tot 19 december 2014);
- drs. T.A. Dorrepaal (Teus), Statenlid Friesland (vanaf 19 december 2014);
- E.J. Bakelaar (Annelies), fractievoorzitter in Ommen (vanaf 19 december 2014);

- P.J.H.D. Verkoelen (Ellen), Statenlid Zuid-Holland (vanaf 19 december 2014);
- R.J.H. (Raymond) Vlecken, burgemeester Landgraaf

Het bestuur is in DB-samenstelling drie keer bijeen geweest en vier keer in AB-samenstelling.

Medewerkers

De personele samenstelling was in 2014 als volgt:

- drs. H. Tjalma-den Oudsten (Hester), directeur (24 uur) tot 1 januari 2015
- M. Migo (Marcel), eindredacteur Bestuursforum (28 uur) tot 1 november 2014
- drs. J.M. Stoker (Joke), secretariael medewerker (24 uur) tot 1 november 2014

Beide laatsten zijn per gelijke datum in dienst getreden van Stichting CDA-Secretariaat.

3. Activiteiten

a. Burgemeestersborrel

De jaarlijkse burgemeestersborrel vond plaats op 27 januari in de oude zaal van de Tweede Kamer. Het thema van de bijeenkomst was: de rol van de burgemeester tijdens de verkiezingen. Na een openingswoord door de voorzitter van de bestuurdersvereniging Ank Bijleveld-Schouten werd het thema in discussiegroepen besproken aan de hand van een drietal vragen:

- (1) omgaan met versnippering en lokale partijen;
- (2) wethouderskeuze;
- (3) integriteitstoets nieuwe wethouders

De discussie werd afgesloten met aanbevelingen die uit de discussie naar voren kwamen. Vervolgens werd door Hilde Westera, directeur partijbureau, de nieuwe opzet van de burgemeesterslobby uiteengezet.

b. Ledenvergadering voorjaar

De Algemene Ledenvergadering vond plaats op 23 april op het landelijk Partijbureau. Na het huishoudelijk gedeelte, waarin de jaarrekening en het jaarverslag werden vastgesteld, was er een inhoudelijk deel over het eerste principe van Buma: 'de samenleving, niet de overheid'. Uitgenodigd was Michael Sijbom, burgemeester van Losser en voormalig campagneleider van het CDA en sinds een jaar verbonden aan de gemeenteraad van de Toekomst. Deze burgemeester van de Toekomst hield een presentatie over de netwerksamenleving en de gevolgen daarvan voor gemeentebestuurders.

c. Waternetwerkdag

De waternetwerkdag was op 25 april bij Waterschap Groot Salland.

Jan Laarman, gastheer, verwelkomde de aanwezigen en stond stil bij thema's die in het waterschap spelen: innovatie in de watercyclus, energie- en warmteterugwinning en de kringlooeconomie. Thema's van deze bijeenkomst waren de Waterschapsverkiezingen 2015 en Water en Groen in de stad. Wim Stegeman, lijsttrekker bij het door een fusie nieuw gevormde waterschap Vechtstromen, vertelde over zijn ervaringen in de campagne. Jeroen Niemans van Platform 31 hield een lezing over de waarde van water en groen in de stad.

d. *Bestuurdersdag*

De bestuurdersdag werd georganiseerd in de Christelijke Agrarische Hogeschool in Dronten op 4 oktober. Tijdens het plenaire gedeelte werd het voorstel van het bestuur om de Bestuurdersorganisatie te transformeren naar een netwerkorganisatie goedgekeurd. Ook besloot de Algemene Vergadering tot Statutenwijziging, waardoor zij in overeenstemming zijn met de nieuw te vormen organisatiestructuur.

Het thema voor deze dag was: Hernieuwbare energie: wat is wijs? Prof. Kornelis Blok, hoogleraar Hernieuwbare energie aan de Universiteit van Utrecht hield hierover een inleiding, gevolgd door een gesprek over dit onderwerp met Theo Rietkerk, Gedeputeerde in Overijssel en Annemieke van de Ven, wethouder in Veghel. Ten slotte volgde een discussie, waarbij ook Agnes Mulder, Tweede Kamerlid, het CDA-standpunt over energie vertolkte.

Na de lunch konden de deelnemers kiezen uit een excursie naar een windmolen of een workshop met Mona Keijzer over best practices bij de decentralisaties.

e. *Algemene ledenvergadering & Kerstborrel*

Op 19 december werd er een extra Algemene Ledenvergadering gehouden in Zeist, gecombineerd met een kerstborrel.

Deze speciale bijeenkomst werd geopend door onze partijvoorzitter Ruth Peetoom.

In deze vergadering werd er afscheid genomen van een aantal bestuursleden en van de directeur Hester Tjalma. Tevens werden er nieuwe kandidaat bestuursleden benoemd en werd John Berends, burgemeester te Apeldoorn, door de vergadering verkozen tot voorzitter van de bestuurdersvereniging.

Benoemd zijn per 19 december 2014:

John Berends (burgemeester in Apeldoorn) tot voorzitter en de bestuursleden Didi Dorrestijn-Taal (op dat moment wethouder Renswoude, toekomstig Statenlid Utrecht), Ellen Verkoelen (Statenlid Zuid-Holland), Annelies Bakelaar (fractievoorzitter Ommen) en Teus Dorrepaal (Statenlid Friesland).

Afgetreden zijn per 19 december 2014:

Ank Bijleveld-Schouten (Commissaris van de Koning in Overijssel) als voorzitter en de bestuursleden Ton Strien (burgemeester in Olst-Wijhe), Wil van den Berg (burgemeester in Ferwerderadeel) en Hans-Martijn Ostendorp (burgemeester in Bunnik)

f. *Gedeputeerdenoverleg*

In 2014 is het gedeputeerdenoverleg drie keer bij elkaar geweest. Er wordt nu afwisselend met en zonder Kamerleden vergaderd. Belangrijke onderwerpen dit jaar waren onder meer de Wet HOF, WGR+ en BDU-gelden en de Raadsverkiezingen.

g. Klankbordgroepen

Bijeenkomst Deltabeslissingen

Op 3 oktober was er een bijeenkomst met Jaco Geurts, Tweede Kamerlid, over de Deltabeslissingen. Dit was een bijeenkomst voor Waterschapsbestuurders en Statenleden.

h. Bijeenkomst programma's Staten

Op vrijdag 13 juni was er een bijeenkomst waarin vertegenwoordigers van de Statenfracties en de programmacommissies de gemeenschappelijke provinciale thema's bespraken.

i. Samenwerking met de partij

Workshop Partijcongres met Mona Keijzer over de AWBZ

In samenwerking met het Partijbureau verzorgde de Bestuurdersvereniging tijdens het Partijcongres op 8 februari met Mona Keijzer een workshop over de ophanden zijnde veranderingen in de AWBZ.

Bijeenkomsten BSV-SI

Samen met het Steenkampinstituut werden er in mei goed bezochte bijeenkomsten op drie verschillende plaatsen georganiseerd over de decentralisaties: hoe geef je een CDA-geluid bij de drie decentralisaties?

Activiteit Gemeenteraadsverkiezing

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezing op 19 maart werden fracties en afdelingsbesturen die twee of meer zetels winst hadden behaald, uitgenodigd voor een ontvangst op het Partijbureau en de Tweede Kamer. Het enthousiasme was groot, we mochten 75 CDA'ers op het Partijbureau ontvangen. Daar gingen de bezoekers in gesprek met partijvoorzitter, Ruth Peetoom, directeur Partijbureau, Hilde Westera en Hoofd Communicatie, Hans Janssens. Na de lunch was er in de Tweede Kamer een ontmoeting met de CDA-Tweede Kamerleden, Mona Keijzer en Jaco Geurts gevolgd door een rondleiding en afgesloten met een groepsfoto met fractievoorzitter, Sybrand Buma in de CDA-fractiekamer.

j. Uitgaven

Handreiking Waterschapsverkiezing 2015

Serie permanente campagne. De artikelen in Bestuursforum over permanente campagne konden gebundeld opgevraagd worden. Hiervan is veelvuldig gebruikgemaakt.

k. Website

Op de website zijn alle relevante publicaties en verslagen van activiteiten en bijeenkomsten gepubliceerd. De databank met moties en initiatiefvoorstellen groeide aan. De bedoeling hiervan is dat fracties op deze wijze kennis kunnen nemen van moties/initiatiefvoorstellen die door collega-fracties zijn ingediend. Het uitwisselen van moties, initiatiefvoorstellen en schriftelijke vragen komt mede daardoor op gang. Zo is er onder meer een initiatief van Noordwijk gedeeld over de geïntegreerde aanpak van de

decentralisaties en zijn in diverse gemeenten schriftelijke vragen ingediend over de compensatie van langdurig zieken en gehandicapten.

De nieuwsbrief van de BSV werd in de eerste helft van het jaar ongeveer eenmaal per maand digitaal verstuurd.

4. Externe contacten

Met BZK is meegepraat over het aanzien van het ambt en over de behoefte aan ondersteuning voor lokale politici.

Bij de VNG namen we deel in de commissie rechtspositie. Daarin zitten:

- Wilma van de Rijt, wethouder in Heeze-Leende,
- Pieter van Lent, raadslid uit Renkum en
- Klaas Kok, wethouder in Enkhuisen. Deze laatste is nieuw.

5. Bestuursforum

Bestuursforum is in 2014 weer tien keer verschenen. Aan deze jaargang hebben ruim honderd verschillende auteurs bijgedragen, vrijwel allen decentrale CDA-bestuurders. In het decembernummer verscheen een auteur-titelindex en een trefwoordenregister. Beide zijn ook terug te vinden op de website van de Bestuurdersvereniging, onder Bestuursforum => Archief.

Uitgangspunt van de artikelen blijft het bijdragen aan een herkenbaar christendemocratisch geluid in gemeente, provincie en waterschap.

In 2014 verschenen de volgende dossiers (hoofdthema's):

Januari:	Gemeenteraadsverkiezingen
Februari:	Duurzaamheid
Maart:	De nieuwe Omgevingswet
April:	Europa
Mei:	Mantelzorg
Juni/juli:	Wonen
Augustus/september:	Openbaar vervoer
Oktober:	Algemene politieke beschouwingen in raden en Staten
November:	Monumentenzorg
December:	Alcohol en tabak

De dossiers kunnen via de website van de Bestuurdersvereniging (onder Bestuursforum => archief) gedownload worden.

Het aantal losse abonnementen bedroeg in 2014: 178.

De redactie vergaderde in 2014 zesmaal. Afscheid werd genomen van de redactieleden Hugo Doornhof en Gerben Karssenberg. Eind november werd de redactie versterkt met zeven nieuwe redactieleden: Mieke Baltus, Renée Blom, Bart Bruggeman, Klaasjan de Jong, Yannick Lataster, Jan Neijzen en Jan Zwemer.

De samenstelling van de redactie was op 31 december 2014 als volgt:

- Jos Wienen, burgemeester van Katwijk, (voorzitter)
- Marcel Migo (eindredacteur)
- Mieke Baltus, burgemeester van Heemskerk
- Eddy Bilder, burgemeester van Zwartewaterland
- Renée Blom, raadslid in Nieuwegein
- Adri Bom-Lemstra, hoogheemraad Delfland
- Brigitte van Haaften-Harkema, gedeputeerde in Noord-Brabant
- Klaasjan de Jong, fractievoorzitter CDA Zoetermeer
- Ed Koster (tot en met maart 2014) raadslid in Haarlemmermeer
- Yannick Lataster, raadslid in Kerkrade
- Agnes Mulder, Tweede Kamerlid
- Jan Neijzen, fractievoorzitter CDA Elburg
- Sietske Poepjes, gedeputeerde in Fryslân
- Toine Poppelaars, dijkgraaf Scheldestromen
- Ellen Verkoelen, Statenlid in Zuid-Holland
- Jan Zwemer, fractievoorzitter CDA Middelburg

Sinds december 2014 vergadert de redactie volgens een nieuwe opzet. De vergaderingen worden sindsdien op vrijdagmiddagen gehouden. Er is meer ruimte gereserveerd voor het bespreken van relevante inhoudelijke thema's voor toekomstige nummers.

De vergaderfrequentie zal worden verlaagd. Via dropbox kunnen de redactieleden de totstandkoming van de nummers volgen en alle relevante plannings e.d. terugvinden.

Bestuursforum werd in 2014 wederom vormgegeven door Interface Communicatie en gedrukt bij BDU in Barneveld.

6. Publicaties

Handreiking Waterschapsverkiezing 2015

Serie permanente campagne

De artikelen in Bestuursforum over permanente campagne konden gebundeld opgevraagd worden. Hiervan is veelvuldig gebruikgemaakt.

7. Dienstverlening

Vraagbaakfunctie

De directeur beantwoordde vragen van leden, over rechtspositionele, politiek-tactische of juridische kwesties. Dit jaar kwamen vooral integriteitsvragen voorbij en vragen gerelateerd aan kandidaatstelling.

Financiën

De openstaande contributie 2014 bedroeg eind december nog € 72.340. De eerste factuur is vanwege de vele mutaties vanwege de gemeenteraadsverkiezing pas in augustus verstuurd,

gevolgd door een herinnering in oktober. Nieuw is dat we dit jaar de factuur per mail hebben verstuurd. Deze nieuwe wijze van versturen is herhaaldelijk gecommuniceerd in Bestuursforum en in Nieuwsbrieven. Een tweede herinnering hebben we vanwege de overgang naar een nieuw ICT-systeem moeten uitstellen tot 2015. Niettemin blijven we inzetten op een vermindering van wanbetalers. Behalve een herinnering worden de wanbetalers nog tweemaal aangeschreven. Vervolgens gaat er een overzicht per provincie naar het vertegenwoordigend AB-lid met het verzoek om de wanbetalers aan te sporen om alsnog tot betaling van de verschuldigde contributie over te gaan.

VII. CDAV

Doelstellingen

Het CDAV wil politieke bewustwording van vrouwen vergroten en stimuleert hen actief deel te nemen aan politiek en maatschappij. Het CDAV organiseert activiteiten om dit doel te realiseren en werkt aan opvattingen en ideeën op het gebied van emancipatie, die passen bij het christendemocratisch gedachtegoed en die van belang zijn voor vrouwen binnen en buiten het CDA. Het CDAV heeft ongeveer 3000 leden, kent een landelijk bestuur en provinciale en lokale afdelingen. Het CDAV werkt volgens een netwerkstructuur, dicht bij haar leden en met behoud van vrijheid en verantwoordelijkheden voor afdelingen.

Het CDAV streeft naar een verwezenlijking van haar missie door:

- Het leveren van een inbreng in het politieke beleid op basis van het politieke program van het CDA.
- Het bevorderen van politieke bewustwording bij vrouwen.
- Het bevorderen van de integratie en participatie van vrouwen in het CDA.

Meer concreet werkt het CDAV aan:

- Het ontwikkelen van ideeën en opvattingen rondom emancipatie en gezinsbeleid
- Het stimuleren, ontwikkelen en organiseren van scholing- en emancipatieactiviteiten op landelijk, provinciaal en lokaal niveau.
- Het vervullen van een vertegenwoordigende en adviserende rol in de daarvoor in aanmerking komende nationale en internationale vrouwenorganisaties.
- Het voordragen van vrouwen voor functies binnen en buiten het CDA en in politieke vertegenwoordigingen.
- Het adviseren van het CDA-bestuur op het gebied van emancipatie.

Bestuur

Het CDAV bestuur bestaat per 31 december 2014 uit 7 personen. Het bestuur kwam vijf maal bij elkaar om te vergaderen. De bestuurlijke samenstelling in 2014 was als volgt:

Josine Westerbeek-Huitink
CDAV Voorzitter

Elma Petter
CDAV Vice-voorzitter

Petra Groeneweg
CDAV Penningmeester

Monique Vogelaar
CDAV Internationaal
(tot 21 juni 2014)

Mirjam Maasdam
CDAV Bestuurslid
(tot 1 december 2014)

Hennie Nillesen
CDAV Bestuurslid

Geeske Telgen
CDAV Bestuurslid

Margriet van de Vooren
CDAV Bestuurslid

Mireille de Jonge
CDAV Internationaal
(vanaf 21 juni 2014)

Overzicht van intrede bestuursleden

Josine Westerbeek-Huitink	2013
Mirjam Maasdam	2013 herbenoemd, gestopt per 1 december 2014
Elma Petter	2013 herbenoemd
Monique Vogelaar	2011 herbenoemd, gestopt per 21 juni 2014
Petra Groeneweg	2011
Hennie Nillesen	2011
Margriet van de Vooren	2011
Geeske Telgen	2011
Mireille de Jonge	2014

Afscheid Monique Vogelaar en aantreden Mireille de Jonge

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 21 juni 2014 hebben we afscheid genomen van Monique Vogelaar. Monique heeft zich jarenlang actief ingezet voor het CDAV en was voorzitter van CDAV-Internationaal. Wij danken Monique voor haar betrokkenheid en deskundigheid en het vele werk dat zij voor het CDAV heeft gedaan. Mireille de Jonge heeft Monique als CDAV bestuurslid en voorzitter CDAV Internationaal opgevolgd.

Afscheid Mirjam Maasdam

In verband met het lijsttrekkerschap voor de verkiezingen voor Provinciale Staten in de provincie Utrecht heeft Mirjam Maasdam zich per 1 december 2014 teruggetrokken uit het bestuur van het CDAV. Op de Algemene Ledenvergadering van 21 juni 2015 zal van haar afscheid worden genomen.

Beleidsmedewerker en secretariaat

Beleidsmedewerker Teuni Scholthof draagt zorg voor beleidsondersteuning en advisering van het bestuur en voert het secretariaat van het CDAV. De beleidsmedewerker beheert de ledenadministratie samen met de CDA ledenadministratie op het CDA Partijbureau. Tevens onderhoudt zij contacten met de medewerkers op het bureau van het CDA en fungeert zij als de oren en ogen voor het CDAV bestuur in de Haagse politiek. Zij heeft in 2014 20 uur per week gewerkt voor het CDAV. De werkplek van de beleidsmedewerker en het secretariaat bevonden zich op het CDA Partijbureau.

Teuni Scholthof

Het Partijbureau heeft zich in 2014 gericht op haar kerntaken. Dit heeft tot gevolg gehad dat na 31-12-2014 Teuni Scholthof niet meer structureel ingezet kan worden voor het CDAV. Op projectbasis kan dat wel. De taken van Teuni zijn verdeeld. Petra Groeneweg heeft al haar administratief ondersteunende taken heeft overgenomen. De overige taken zijn onder de overige bestuursleden verdeeld. Ook op deze plek bedanken wij Teuni voor haar enorme inzet en betrokkenheid.

Netwerk Provinciale Vertegenwoordigers

Het CDAV is in veel provincies actief. Alleen Zeeland en Flevoland hebben geen actieve CDAV organisatie. Het bestuur van het CDAV vergadert twee keer per jaar met de afgevaardigden uit de provincie. Dit zijn meestal de provinciale voorzitters van het CDAV. Elk provinciaal bestuur heeft een aanspreekpunt binnen het landelijk CDAV-bestuur om zo de onderlinge communicatie te versterken.

Vertegenwoordiger Groningen:	Marja Leffers
Vertegenwoordiger Friesland:	Sjoerdje Kok-Witteveen
Vertegenwoordiger Drenthe (CDA 4Women):	Thilla Franken
Vertegenwoordiger Overijssel:	Petra Hegeman, later Fie Freriks
Vertegenwoordiger Noord-Holland:	Jolanda van Ling
Vertegenwoordiger Utrecht:	Wilmie van der Kuil
Vertegenwoordiger Gelderland:	Anne-Marie Vreman
Vertegenwoordiger Zuid-Holland:	Dineke den Hartog
Vertegenwoordiger Noord-Brabant:	Joke Wagter
Vertegenwoordiger Limburg:	Hennie Nillesen

Monique Toorenborg gaat zich inzetten voor het CDAV Flevoland. Ze zal zich het komende jaar voornamelijk richten op het starten van een CDA vrouwen netwerk en een aantal gerichte activiteiten organiseren.

Het landelijk bestuur en het NPV zijn in 2014 driemaal bijeengekomen.

De eerste keer meteen na de nieuwjaarsbijeenkomst op 11 januari. Daarna is er vergaderd op 3 april en op 2 september. Deze laatste vergadering was in aanwezigheid van de ambassadeurs van de FoodBattle. Onderwerpen die verder werden besproken zijn de activiteiten in de provincies, het jaarthema, het beschikbaarheid stellen van mailadressen van CDA-vrouwen door de provincies, de activiteiten kalender en jaarplanning, de vacature voorzitter CDAV internationaal die ontstond door het vertrek van Monique Vogelaar, de ontwikkelingen binnen de partij waaronder de partijvernieuwing en kandidaten eerste Kamer.

Voorts zijn er door diverse bestuursleden bezoeken gebracht aan de diverse Provinciale CDAV afdelingen en aan de door hen georganiseerde bijeenkomsten.

CDAV Internationaal

CDAV-Internationaal is de internationale loot van het CDAV. De leden houden zich bezig met (gender-)vraagstukken vanuit een Europese en internationale invalshoek. Wij doen dit door het signaleren, behartigen en ondersteunen van vrouwenbelangen in internationaal verband.

Daarnaast formuleren wij aanbevelingen voor de fractie in de Tweede Kamer en de Euro-fractie in Brussel. Ook onderhouden wij nauw contact met de EVP-Vrouwen, rechtstreeks en via Hillie van der Streek, de secretaris-generaal van de EVP-Vrouwen.

2014 was een dynamisch jaar voor CDAV Internationaal.

Het jaar begon met een drukbezochte Nieuwjaarsreceptie in Utrecht. Deze stond onder meer in het teken van de kennismaking met vier van de vrouwelijke kandidaten op de lijst voor het Europees Parlement: Chantal van den Berg, Irene Janssen, Mireille de Jonge en Charlotte Bol.

In april brachten Monique Vogelaar, Josine Westerbeek en Mireille de Jonge een bezoek aan de EVP-Vrouwen in Brussel. Tijdens deze meeting werd eveneens stilgestaan bij de verkiezingen voor het Europees Parlement van mei 2014. Het EVP-bestuur lanceerde een website waarop de vrouwelijke kandidaten zich aan Europa konden presenteren. Daarnaast hield de voorzitter, Doris Pack, een inleiding over Erasmus+; het onderwijsprogramma van de Europese Commissie.

Net als in 2009 heeft het CDAV Internationaal in afstemming met het CDAV-bestuur, een campagneflyer uitgebracht met daarin korte presentaties van de vrouwen op de EP-lijst.

In juni was voor Monique Vogelaar de tijd aangebroken om afscheid te nemen als voorzitter van de regiegroep. Dit hebben wij gedaan tijdens de ALV van het CDAV. Mireille de Jonge heeft, na een selectieprocedure, het stokje van haar overgenomen.

Met het vertrek van zowel Monique Vogelaar als Liesbeth van Heest, kwamen twee plaatsen vacant voor nieuwe leden. Eind 2014 hebben wij sollicitatiegesprekken gevoerd met meerdere kandidaten en twee enthousiaste nieuwe leden geselecteerd: Yolande Ulenaers en Yesim Candan. Bedien met internationale ervaring en contacten. Wij verwelkomen hen vanaf 2015 als lid van CDAV Internationaal.

In 2014 bestond het CDAV Internationaal uit de volgende leden:

Monique Vogelaar (voorzitter - tot 21 juni 2014)
Mireille de Jonge (lid, voorzitter vanaf 21 juni 2014)
Astrid Frey
Femmy Bakker
Liesbeth van Heest (vertrekkend lid)

Dit jaar vond de EVP-Vrouwen Summer Academy plaats in Zingst (Duitsland) met als thema "HOW WOMEN ARE RENEWING LABOUR MARKET PATTERNS - About work-life balance, second careers, entrepreneurship and other challenges created by women."

In oktober werd de bestuursvergadering en het EVP-Vrouwen congres in Zagreb gehouden waar de resolutie over 'vrouwen en arbeidsmarkt' is aangenomen en de vrouwelijke EVP-leden kennis konden maken met Kolinda Grabar-Kitarovic, voormalig Secretaris-Generaal van de NAVO en inmiddels de nieuwe President van Kroatië.

Het CDAV werd bij beide gelegenheden vertegenwoordigd door de voorzitter.

De leden van het CDAV Internationaal vertegenwoordigen ook op andere momenten het CDAV, zowel binnen als buiten de partij, waaronder de CDA Commissie Buitenland en het WI-beraad. Tevens organiseren wij bijeenkomsten om leden en andere geïnteresseerden op de hoogte te houden van ontwikkelingen op het gebied van genderbeleid en de positie van vrouwen in de wereld. In dit kader hebben twee CDAV Internationaal-leden - Femmy Bakker en Astrid Frey - samen met de Eduardo Frei Stichting in 2014 een succesvolle avond over Syrië georganiseerd (zie elders in het verslag).

Na de verkiezingen van mei 2014 heeft een wisseling van de wacht plaatsgevonden in het Europees Parlement. Corien Wortmann en Ria Oomen hebben het Parlement verlaten. Wij danken hen voor de afgelopen jaren dat zij onze adviseurs waren. Esther de Lange is na de verkiezingen delegatieleider geworden van de CDA-fractie en Annie Schreijer-Pierik is nu onze tweede vrouwelijke Europarlementariër.

In opmaat naar 2015, werd in december een begin gemaakt met de voorbereidingen voor de CDAV-Nieuwjaarsbijeenkomst 2015, met als thema 'Wie wordt de Marga Klompé van de 21e eeuw?' met aandacht voor vrouwen, vrede en veiligheid.

Bijzondere CDAV-avond over Syriërs op de vlucht

Woensdag 10 september organiseerden CDAV-Internationaal en de Eduardo Frei Stichting een avond over de humanitaire situatie in Syrië en de buurlanden.

Hoofdgast was de Syrische Bahraa Hijazi die gevlucht is naar Jordanië.

“Humanitaire hulp is nodig, maar betrek ons Syriërs daar ook bij. Echt behoefte hebben we aan ontwikkelingsprojecten,” aldus Bahraa.

In een volle zaal leidde Mirjam Sterk, oud-CDA Kamerlid en momenteel

ambassadeur jeugdwerkloosheid, in een tafelgesprek de gastsprekers door de avond. Bahraa vertelt hoe ze is gevlucht uit een detentiecentrum in Syrië na te hebben geprotesteerd tegen het regime. Ze kan daardoor niet terug en woont nu in Amman. Moeilijk vindt ze het dat de Syrische bevolking niet wordt betrokken bij de hulpverlening. Ook vraagt ze om concrete projecten, daar is enorme behoefte aan.

Ton Huijzer van het International Rescue Committee, dat met financiële steun van Stichting Vluchteling ter plekke noodhulp verstrekt, herkent zich in het verhaal van Bahraa. “Met name onderwijs en kennis is nodig, men wil weer iets opbouwen.” Hij pleit voor betere toegang van humanitaire hulp tot ontheemden en geïsoleerde groepen in Syrië. Momenteel wordt op illegale wijze en met veel gevaar voor buitenlanders via Turkije en Irak hulp verstrekt.

Rabia Amezian, van Stichting Help Syrië de winter door, licht toe hoe ze is geraakt door beelden van Syrische vluchtelingen in de kou. In december 2013 besluit ze via facebook een actie op te

zetten. Met vele vrijwilligers zijn binnen twee weken veertig containers gevuld met hulpgoederen waaraan grote behoefte is. Per vliegtuig vertrekken de spullen naar Syrië waar ze worden verdeeld door onder andere het Rode Kruis waarmee de stichting in nauw contact staat.

CDAV-Internationaal en de Eduardo Frei Stichting kijken terug op een zeer geslaagde avond. "We wilden een gezicht geven aan de Syriërs op de vlucht. Dat is met het persoonlijke verhaal van Bahraa gelukt. En haar kritische blik op hulpverlening kunnen we als CDA ter harte nemen."

De aanbevelingen van deze avond zijn aangeboden aan het dagelijks bestuur van het CDA.

CDAV contacten in de Tweede Kamer, Eerste Kamer en Europees Parlement

Het CDAV heeft regelmatig contact met de Tweede Kamerleden, met name met de woordvoerders van Portefeuilles die het CDAV aangaan. De voorzitter van het CDAV heeft een kennismakings bezoek gehad met de fractie. Bilaterale contacten zijn er geweest met Mona Keijzer, Pieter Heerema, Jacco Geurts en Hanke Bruins Slot en Sybrand van Haersma Buma.

Contactpersoon CDAV in de Eerste Kamer is mevrouw Pia Lokin-Sassen. Maar ook met Eerste kamerleden Maria Martens en Sophie van Bijsterveld zijn de contacten goed.

De Europarlementsleden adviseren het CDAV internationaal. Corien Wortman, Ria Oomen en Esther de Lange waren onze contactpersonen.

Tijdens een bezoek aan Brussel waar ook de CDAV voorzitter aanwezig was hebben we afscheid genomen van Corien en Ria die tijdens de Europese verkiezingen niet meer verkiesbaar waren.

Traditioneel organiseren de Europese vrouwen samen met het CDAV de jaarlijkse nieuwjaarsreceptie.

Dit jaar stond het thema in het teken van "Kiest u bewust?" Duurzaam leiderschap in politiek en dagelijks leven. Daarnaast hebben de vrouwelijke kandidaten voor de Europese verkiezingen zich gepresenteerd.

CDA V binnen het CDA

Partijcongres

Het CDAV probeert altijd met zoveel mogelijk vrouwen deel te nemen aan het Partijcongres. Het CDAV heeft tijdens het partijcongres 10 extra stemmen naast de eigen stem van de leden van het bestuur. Vanwege deze extra stemmen is er voor een partijcongres overleg tussen het bestuur om voorstellen en resoluties die op het congres ter stemming worden gebracht met elkaar te bespreken en een stemadvies hierover uit te brengen. Ook is het CDAV gerechtigd om zelf resoluties in te dienen op het Partijcongres.

Kandidatenlijst verkiezingen Provinciale Staten en Waterschappen

In volksvertegenwoordigende organisaties zien wij graag een verdeling, die een afspiegeling is van de samenleving. Dat diversiteit gezond is voor een organisatie is bekend. Een divers team levert meer kwaliteit en heeft daarnaast meer het draagvlak.

Het aandeel vrouwen in de vertegenwoordigende organen is de laatste jaren afgenomen. Dat vinden we een zorgelijke ontwikkeling.

Daarom heeft het CDAV aan alle provinciale voorzitters een brief geschreven om aandacht te vragen voor vrouwen op de kandidatenlijsten en om zoveel mogelijk rekening te houden met diversiteit in het algemeen.

We zijn blij met de vrouwen die wel op de lijst staan, maar het uiteindelijke totale aantal vrouwen op de kandidatenlijsten is teleurstellend.

Hieronder ziet u kandidaten uit Flevoland, Gelderland., Utrecht, Zuid-Holland en Noord-Brabant.

Overige vertegenwoordigingen binnen het CDA

Elma Petter neemt deel aan de werkgroep HRM.

Monique Vogelaar maakte deel uit van het Stichtingsbestuur van het Wetenschappelijk Instituut tot 21 juni 2014. Vanaf die datum is Mireille de Jonge onze vertegenwoordiger.

Externe Vertegenwoordigingen

Nederlandse Vrouwenraad

Geeske Telgen is CDAV afgevaardigde in de algemene vergadering van de Nederlandse Vrouwen Raad (NVR). De Nederlandse Vrouwen Raad streeft naar gelijke rechten en volwaardige participatie van vrouwen op alle terreinen. De NVR, dat zijn alle lidorganisaties gezamenlijk. Onderwerpen die door de NVR op de agenda worden gezet verkrijgen daardoor meer gewicht dan wanneer lidorganisaties dat afzonderlijk doen. Er zijn ruim 40 vrouwen-organisaties lid van de NVR koepel.

Politiek Vrouwen Overleg

Josine Westerbeek-Huitink vertegenwoordigt het CDAV in het Politiek Vrouwen Overleg (PVO). Het PVO is het bestuurlijk samenwerkingsorgaan van de vrouwen- en emancipatienetwerken van de politieke partijen op het gebied van arbeidsparticipatie, het combineren van arbeid en zorg, emancipatie en diversiteit.

Algemene doelstellingen PVO:

- Bevorderen van gelijke behandeling en rechten van mannen en vrouwen
- Bevorderen van evenredige participatie van mannen en vrouwen in de politiek
- Bevorderen en aanzwengelen van discussie over genoemde doelstellingen met leden van het Kabinet, Tweede Kamerleden en Partijbesturen
- Partijoverschrijdende bestuurlijke samenwerking op het gebied van de rechten van de vrouw.

Het voorzitterschap en secretariaat van het PVO is elk jaar in handen van een ander politieke partij. Marijke Vos-Maan (VVD) was in 2014 voorzitter van het Politiek Vrouwen Overleg.

2014 is een productief PVO jaar geweest. Er zijn goede werkbezoeken gebracht aan de bewindslieden: Dekker, Kamp en Bussemaker. Verder is er een succesvolle expert meeting gehouden in de Tweede Kamer met de thema's: "Hoe verhoudt ons huwelijksvermogensrecht zich tot economische zelfstandigheid" en "Wat is de positie van kinderen in een (vecht)scheiding en wat is de relatie met huiselijk geweld." De belangstelling was groot echter de deelname van tweede kamer leden liet jammer genoeg te wensen over.

Het werkbezoek in Brussel bij Cora Nieuwenhuizen was ook geslaagd. Tijdens het werkbezoek was er een goede presentatie van de Equality Index Europa. Het CDAV was verhinderd.

In 2015 is het CDAV voorzitter van het PVO.

Communicatie

Het CDAV wil haar leden zo goed mogelijk informeren. Dit doen wij door middel van het aankondigen van activiteiten op de website van het CDAV www.cda.nl/cdav en door middel van digitale ledennieuwsbrieven. Daarnaast heeft het CDAV een LinkedIn account en een Twitter account.

Ook schrijven wij nieuws en achtergrondartikelen in het CDA.nl, op de drie pagina's 'Vrouw & Politiek', dat vier keer per jaar verschijnt.

Activiteiten CDA V landelijk

Nieuwjaarsbijeenkomst:

Op 11 januari vond de CDAV nieuwjaarsbijeenkomst plaats in NH-hotel Utrecht. Thema dit jaar was: "Kiest u bewust? Duurzaam leiderschap in politiek en dagelijks leven." Anastacia Kellerman hield een inleiding waarbij ze inging op vrouwelijk leiderschap. Wat maakt vrouwelijke leiders zo bijzonder? Zij is van mening dat vrouwen erg betrokken zijn en hart hebben voor de mensen om hen heen en dus ook voor werknemers in een organisatie. Dat zorgt voor duurzaamheid in een organisatie. Werknemers blijven langer.

Vrouwen geven anderen het gevoel dat ze erbij horen. Ze kunnen ook multitasken volgens Kellerman. Meerdere taken tegelijk uitvoeren. Het is wel belangrijk dat vrouwen evenwicht zoeken in wat ze wel en niet doen. Ze moeten bewuste keuzes maken en goed delegeren.

Kellerman definieert duurzaamheid aan 4 P's: Person, People, Planet en Prosperity.

Het gaat volgens haar om de kwaliteit van leven. Nu en later. Hoe gaan we om met de aarde en hoe verdelen we de middelen tussen mensen en generaties? Duurzaamheid gaat over het leven van mensen. Dichtbij en veraf.

Na een discussie met de zaal wordt dit gedeelte van de bijeenkomst afgesloten.

Vervolgens hebben de vrouwelijke kandidaten voor de Europese verkiezingen zich gepresenteerd. Chantal van den Berg, Irene Jansen, Mireille de Jonge en Charlotte Bol werden geïnterviewd. Helaas was Esther de Lange door privé omstandigheden afwezig.

Na een geslaagde ochtend werd afgesloten met een gezamenlijke lunch.

Algemene Ledenvergadering

De Algemene Ledenvergadering vond plaats op 21 juni, wederom in NH Hotel Utrecht.

Naast het huishoudelijk deel waarin het jaarverslag en de jaarrekening werd besproken ging het inhoudelijk deel van deze vergadering over voedsel en afval.

Diëtiste Dieke van der Velden van Voedingsadvies Appeltje Eitje gaf een presentatie over voedsel en gezondheid. Er werd een quiz gedaan met de zaal over feiten en fabels en de zaal was vaak verbaasd over de antwoorden.

Henk Hortensius van Rijkswaterstaat Leefomgeving gaf een presentatie over afval. We gooien in Nederland gemiddeld 50 kilo

voedsel per persoon per jaar weg. Dit is vermijdbaar afval, dus geen aardappelschillen maar eetbaar voedsel.

Daarom is het project FoodBattle in het leven geroepen door Wageningen UR Food en Biobased Research, Voedingscentrum en Milieu Centraal. Vrouwen van Nu hebben dit begin 2014 georganiseerd en de ervaring leert dat mensen door dit project 20% minder afval weggooiden. De CDA vrouwen namen tijdens de ALV het stokje van Vrouwen van Nu over. Anke Vervoort, directeur van Vrouwen van Nu vertelde over hun ervaringen met de FoodBattle en gaf vervolgens het estafettestokje over aan Josine Westerbeek-Huitink, voorzitter CDAV. Vervolgens werd het startsein gegeven voor de CDAV FoodBattle. (zie apart hoofdstuk FoodBattle)

Tijdens de ALV is Mireille de Jonge voorgedragen als nieuw lid van het bestuur, tevens voorzitter van CDAV-internationaal. Zij werd met applaus verkozen.

Tot slot werd afscheid genomen van Monique Vogelaar die na jarenlange inzet het CDAV bestuur verliet. Monique werd allereerst toegesproken door Arinda Callewaert, oud voorzitter CDAV, vervolgens door Femmy Bakker en Astrid Frey vanuit CDAV Internationaal en tenslotte door Josine Westerbeek-Huitink, de huidige voorzitter van CDAV. Allen prezen de enorme betrokkenheid en inzet van Monique voor vrouwen binnen de partij en voor de positie van vrouwen Internationaal. Monique was een graag geziene deelnemer aan vergaderingen, discussies en bijeenkomsten nationaal en internationaal. Het CDAV is haar veel dank verschuldigd. Als blijk van waardering kreeg Monique een bronzen beeldje en een mooie bos bloemen.

FoodBattle

Het CDAV is de strijd aangegaan tegen voedselverspilling door mee te doen aan de FoodBattle. Drie weken lang in de periode van 27 oktober – 16 november moesten deelnemers bijhouden hoeveel eten er werd weggegooid. Gedurende die drie weken kregen deelnemers tips voor het slimmer inkopen, koken en bewaren van voedsel.

Een werkgroep bestaande uit Geeske Telgen, Josine Westerbeek-Huitink en Teuni Scholthof heeft de Coördinatie op zich genomen. In bijna elke Provincie is een ambassadeur (V) aan de slag gegaan om zoveel mogelijk deelnemers te werven. Ook is een comité van aanbeveling gevormd.

Er is een werkbezoek gebracht aan de Librije samen met tweede kamerlid Jacco Geurts en Hester May, gedeputeerde van Overijssel.

Er is een flyer ontworpen als wervingsmateriaal. Met Gerda Verburg als ambassadeur is een filmpje opgenomen. [youtube.com/watch?v=sdH92M...](https://www.youtube.com/watch?v=sdH92M...)

In het land zijn door de provincies en de ambassadeurs (v) allerlei bijeenkomsten georganiseerd. Op de website is informatie gegeven over de FoodBattle, zo ook in CDA.nl.

Daarnaast is een filmpje vervaardigd over de FoodBattle. Dit is getoond tijdens het CDA congres van 9 november in Alkmaar en daarna op de website geplaatst. youtu.be/cvi98ZwsbVs

Onderstaand in het kort de resultaten:

Deelnemersgroep:

113 huishoudens (= deelnemers, waaronder 280 personen) hebben de start- en eindvragenlijst ingevuld en 3 weken lang hun dagboek bijgehouden en met het onderzoeksteam teruggekoppeld online. Hiervan hebben 75 deelnemers aangegeven dat zij lid zijn van CDA/CDA-V.

Resultaten dagboek:

Week 1: **15.54 kg** per persoon per jaar (kg/pp.pj)

Week 2: **10.78 kg** per persoon per jaar (kg/pp.pj)

Week 3: **8.80 kg** per persoon per jaar (kg/pp.pj)

Gemiddelde reductie bereikt tijdens de CDA-V FoodBattle: **43.4%**

Totaal weggegooid tijdens de Battle door alle deelnemers: **169.61 kg**

Aantal deelnemers dat meer is gaan weggooien tijdens de FoodBattle = **35**

Het CDAV is super trots op het behaalde resultaat van de FoodBattle.

Overzicht ambassadrices FoodBattle

Friesland:	Sjoerdje Kok
Groningen:	Marja Leffers
Drenthe:	Frouke van Wieren-Bolt
Overijssel:	Margreet Bosma
Flevoland:	Nelleke van der Klis
Gelderland:	Lies Visscher-Endeveld
Utrecht:	Chantal Broekhuis
Noord-Holland:	Jolanda van Ling
Zuid-Holland:	Sabrina Besuyen,
Noord-Brabant:	Anneke Sprong
Limburg:	Marina Lutam en Dorien Blankers

Het Comité van Aanbeveling bestond uit de volgende leden:

Reinier van den Berg	weerman en oprichter Ecoland.tv
Thérèse Boer	eigenaresse restaurant De Librije
Els Hekstra	directeur ouderenorganisatie PCOB
Cees van der Knaap	burgemeester van Ede, Hoofdstad van de Smaak 2014
Martin Kropff	rector magnificus Wageningen University
Marlien Ligtenberg	bestuurslid landelijk CDJA
Ahmet Taskan	vicevoorzitter/algemeen directeur HOGIAF
Gerda Verburg	ambassadeur wereldvoedselorganisatie FAO

Activiteiten provinciale CDA V afdelingen

CDA V Fryslân

Bestuursamenstelling per 31 december 2014

Sjoerdje Kok, voorzitter en lid DB van CDA Fryslân
Djoke Travaille, notulist
Rineke Osinga, lid en lid AB van CDA Fryslân
Minke van der Goot, secretaris
Sjoukje Dijkstra, penningmeester

Bestuur

Er is een bestuurswisseling geweest, Akke Toren heeft afscheid genomen van het bestuur. Sjoukje Dijkstra heeft in 2014 Rineke Osinga opgevolgd als penningmeester. Het bestuur heeft 5 maal vergaderd, steeds bij de bestuursleden thuis. Tussendoor wordt er veel via de mail met elkaar afgestemd. Naast de vaste agendapunten kwamen ook actuele zaken in het bestuur aan de orde. Iedere vergadering is tijd besteed aan actuele (politieke) zaken.

Algemeen

Het jaar 2014 is voor ons bestuur een plezierig jaar geweest. We hebben goede vergaderingen gehad en naast de bestuurlijke zaken hebben we actief gereageerd op actuele politieke zaken. In

Fryslân is het CDA vrouwenberaad nog steeds een actieve club. Zij wordt gevormd door vrouwen die zich vanuit hun christelijke achtergrond in willen zetten voor de maatschappij. Het e-mail adressenbestand omvat ruim 250 adressen. Het CDA Vrouwenberaad stelt zich niet alleen open voor CDA vrouwen maar voor alle geïnteresseerde vrouwen. Ook dit jaar is ervoor gekozen om alleen provinciale activiteiten te organiseren. Het bestuur maakt deel uit van de netwerkgroep CDA4WOMEN die helaas in 2014 geen gezamenlijke bijeenkomsten heeft georganiseerd.

Activiteiten CDAV Fryslân

Rondleiding "de Haak om Leeuwarden"

Op 17 januari hebben ruim 50 belangstellenden op uitnodiging van gedeputeerde Sytske Poepjes een werkbezoek gebracht aan "de Haak om Leeuwarden". Sietske Poepjes gaf uitvoerig en enthousiast uitleg over de werkzaamheden.

Een medewerker van "Vrijbaan" Leeuwarden vertelde over mortiergranaten en explosieven die gevonden zijn bij een boer bij Sijlsterak. Na deze interessante inleidingen zijn we per bus vertrokken om de werkzaamheden van dichtbij te bekijken. Langs smalle, sommige speciaal aangelegde weggetjes, zijn we door een soort maanlandschap gereden. We hebben kunnen zien hoe de bouw van een viaduct tot stand komt.

Gezien de enthousiaste reacties zullen we zeker ingaan op het aanbod van Sytske om ook de werkzaamheden rond de Centrale As te mogen bekijken.

Op 13 februari Themabijeenkomst "van afvalwater naar energie"

CDAV voorzitter Sjoerdije Kok opent de vergadering met het lezen van het Scheppingsverhaal uit Genesis.

Professor dr. Ir. mevrouw Zeeman ging in haar inleiding in op het terugwinnen van grondstoffen en energie uit afvalwater. Grondstoffen als fosfaat en stikstof worden zeer schaars. Ze zijn echter noodzakelijk voor de landbouw. Nu wil men door middel van zuivering de stoffen als fosfaat, stikstof en kalium terugwinnen uit afvalwater.

In de wijk Noorderhoek in Sneek is men gestart met het aanleggen van 32 woningen waarin een vacuüm toilet geplaatst is. Het gebruik van vacuüm toiletten vraagt een andere benadering. Andere schoonmaakmiddelen. Het geeft ook lawaai. Denk aan het vliegtuig waar ze gebruikt worden. Toch zijn de meeste bewoners zeer positief.

De heer de Haan van Wetterskip Fryslân ziet kansen voor nieuwe sanitatie. Dit komt ook het water milieu ten goede.

De ruim dertig aanwezigen waaronder ook raadsleden uit Sud West Fryslân zijn met veel informatie en ideeën huiswaarts gegaan. Hopelijk krijgt dit project een vervolg.

Algemene ledenvergadering in Fogelsangh State

Op de algemene ledenvergadering van het CDA vrouwenberaad **op 2 april** kon voorzitter Sjoerdije Kok zo'n 30 vrouwen verwelkomen in Fogelsangh State in Veenklooster, een prachtig buiten van de familie van Harinxma thoe Sloten. Tijdens de vergadering worden de nodige

actiepunten besproken. De rekening en begroting worden goedgekeurd. Er volgt een korte evaluatie van de gemeenteraad verkiezingen.

Er wordt afscheid genomen Van Akke Toren. Zij had de nodige inbreng en was notulist. Bovendien vertegenwoordigde zij het CDAV in het algemeen bestuur van CDA Fryslân en de scholingscommissie. Djoke Travaille zal haar functie als notulist overnemen. Sjoukje Dijkstra neemt de functie van penningmeester over van Rineke Osinga. Rineke blijft aan als bestuurslid.

Rondleiding bij de "Centrale As"

Na de succesvolle rondleiding bij de "Haak" om Leeuwarden heeft het CDA Vrouwenberaad Fryslân **op 11 april** een rondleiding bij de Centrale As georganiseerd voor ruim 50 belangstellenden. Ook nu weer op uitnodiging van Gedeputeerde mevrouw Sytske Poepjes. De Centrale As is een heel ander project is dan de Haak. Het voorbereiden van de weg, 33 kilometer lang, heeft veel tijd gekost.

Men gaat er van uit dat de As in de loop van 2015 gereed zal zijn. Het doel van de As is een betere bereikbaarheid van het gebied tussen Dokkum en Garijp, het verbeteren van de veiligheid en het vergroten van de leefbaarheid. Na deze inleiding zijn we met een bus langs de werkzaamheden gegaan. De belofte dat Sytske bij nieuwe projecten ons weer zal uitnodigen zullen we niet vergeten.

Busreis naar 2e Kamer & Vredespaleis

Op **dinsdag 7 Oktober** zijn een 40 tal vrouwen naar Den Haag getogen. Allereerst werd een bezoek gebracht aan het bezoekerscentrum van het Vredespaleis. Daar hebben we een goede indruk gekregen waar het Vredespaleis voor staat.

Na dit bezoek ging het naar de Tweede Kamer. Na een heerlijke lunch volgt een uitgebreide rondleiding door het gebouw van de Tweede Kamer. We hebben tevens plaatsgenomen op de Publieke tribune in de Plenaire zaal. Daarna zijn we door Kamerlid Sander de Rouwe, net benoemd tot lijstrekker voor de CDA fractie in de Friese Staten, ontvangen. Verschillende onderwerpen kwamen aan de orde zoals het verlenen van kredieten, de onkosten van de Koning en ons Koninklijk huis en het wel of niet plaatsen van windmolens. Tijdens de busreis hebben Lydeke

Zandbergen, fractievoorzitter in Achtkarspelen en Ria Derks gemeenteraadslid in de Friese Meren verteld van hun ervaringen. Twee verschillende gemeenten maar toch ook dezelfde ervaringen. Vertrouwen, verbinden en verantwoordelijkheid zijn de eerste voorwaarden. De actie foodbattle wordt toegelicht. Het doel is om voedselverspilling, gemiddeld 50 kilo per persoon per jaar, tegen te gaan. Een groot aantal vrouwen geeft zich spontaan op om hieraan mee te doen.

Themabijeenkomst “ Veranderingen in de Zorg ”

Ruim 40 Friese CDA vrouwen, waaronder statenleden en gemeenteraadsleden waren op **5 november** aanwezig op de bijeenkomst met Zorgbelang Fryslân. Zorgbelang Fryslân is een organisatie die knelpunten bij zorgverzekeraars onderzoekt en opkomt voor de belangen van Friese burgers.

Er zijn op dit moment veel veranderingen in de zorg. Doorgaan zoals we nu doen is onbetaalbaar maar ook onwenselijk. Het aanbod van hulpverlening werd bepaald door te vertellen wat je niet kunt. Nu wordt die bepaald door wat je wel kunt en waar hulp voor nodig is. Mantelzorg kan nooit verplicht worden.

Ieder mens heeft recht op zorg, ook als hij daar de middelen niet voor heeft. De overheid kan niet alles bieden wat de mens nodig heeft, liefdevolle en persoonlijke aandacht. Daar ligt onze opdracht als christendemocraten. De aanwezige politici is gevraagd waar mogelijk invloed uit te oefenen. **Goede zorg moet gewaarborgd zijn!**

Kerstgroet

Ook dit jaar is via de e-mail een kerstgroet verspreid naar de leden. Deze kaart met gedicht is verzorgd door Sjoukje Dijkstra. Gezien de vele positieve reacties hopen we hier ook in 2015 mee door te gaan.

Andere contacten

Naast onze eigen activiteiten werden er vergaderingen en bijeenkomsten van andere vrouwenorganisaties bezocht en van het landelijk CDA Vrouwenberaad. Daarnaast waren er regionale bijeenkomsten en ledenvergaderingen van CDA Fryslân. Een afvaardiging bezocht bijeenkomsten van de Friese Christelijke Plattelandsvrouwen, de Hervormde Vrouwengroep, de Protestantse Vrouwen Organisatie en anderen.

Het Bestuur van CDAV Fryslân kijkt terug op een boeiend en inspirerend jaar met veel activiteiten.

Gelderland

Bestuurssamenstelling

Het bestuur bestond per 1 januari 2014 uit:

- Mevr. A.M.Th. Vreman, voorzitter
- Mevr. J. van Schuylenburg, penningmeester
- Mevr. P.E. Jacobs, secretaris
- Mevr. A.E.H. Looman-van Breen
- Mevr. M. Sueters (voorheen van Ieperen)

In de Algemene Ledenvergadering van 11 oktober 2014 hebben we afscheid genomen van Marieke Sueters, zij heeft zich teruggetrokken als bestuurslid wegens persoonlijke omstandigheden.

Er zijn 3 vacatures in het bestuur van het CDAV Gelderland.

Bestuursactiviteiten

Het bestuur heeft 3 maal vergaderd in 2014, te weten op 22 maart, 20 juni en 29 augustus.

Daarnaast zijn er tal van provinciale vergaderingen bijgewoond door meerdere bestuursleden.

Anne-Marie Vreman woonde de vergaderingen bij van het DB en AB van de provinciale afdeling CDA Gelderland. Loes Looman vertegenwoordigde het CDAV in het AB van de provinciale afdeling CDA Gelderland. De beide besturen zijn in 2014 samengevoegd tot 1 bestuur, daarmee komt de vertegenwoordiging door Loes Looman te vervallen.

Jeannette van Schuylenburg heeft de vele vergaderingen van de HRM-commissie Gelderland bijgewoond en het CDAV-Gelderland daarin vertegenwoordigd.

Marieke Sueters (van Ieperen) heeft ook haar bestuursfunctie in het DB van de provinciale afdeling van CDA-Gelderland neergelegd.

Anne-Marie Vreman vertegenwoordigt CDAV Gelderland in het landelijk CDAV.

Op 26 mei 2014 hebben Anne-Marie Vreman en Nelleke Jacobs de lezing van Kirsten van den Hul bijgewoond bij de High Heels-bijeenkomst in Enschede.

Vorbereidingen voor de verkiezingen van Provinciale Staten 2015

Er zijn geen meldingen bij ons binnen gekomen van vrouwen die zich beschikbaar wilden stellen voor de verkiezingen. Er zijn voorwaarden vastgelegd voor onze steun aan vrouwelijke kandidaten voor de verkiezingen. Zo is daar ook een sluitingsdatum vastgesteld. Alleen aanvragen voor support voor die datum zijn in behandeling genomen. Voorts is het ook zo dat onze support afhankelijk is van betrokkenheid van de desbetreffende persoon bij het CDAV.

Mevrouw J. van Schuylenburg en Mevrouw A.M.Th. Vreman zijn beide kandidaat voor de verkiezingen van Provinciale Staten 2015.

Activiteiten in 2014

DOESBURG, 6 februari 2014, LADIESNIGHT. CDAVrouwen Gelderland organiseerde met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen van 19 maart 2014 een ladiesnight in Grand-Cafe De Waag in Doesburg.

Deze netwerkbijeenkomst was speciaal bedoeld om kennis te maken met vrouwen die op de verkiezingslijst stonden voor de gemeenteraad.

Er waren veel vrouwelijke kandidaten voor de gemeenteraad uit de regio (o.a. gemeente Zevenaar, Rijnwaarden, Westervoort, Duiven, Rhenen, Arnhem, Epe) aanwezig. Na de kennismaking hebben we ervaringen uitgewisseld. Het was een bijzonder inspirerende avond!

Op de volgende bladzijde de resultaten van de gemeenteraadsverkiezingen 2014 uit het onderzoek van Pro Demos.

Gelderland:

Van de 56 gemeenten in Gelderland, zijn er in maart in 53 gemeenten verkiezingen gehouden. In Groesbeek, Millingen aan de Rijn en in Ubbergen worden in november 2014 verkiezingen gehouden.

Raadsleden		Waarvan Vrouwen	Percentage
Totaal aantal gekozen raadsleden in de provincie Gelderland	1.201	332	27,6%
Lokale partijen		84	
CDA		55	
PvdA		47	
D66		38	
VVD		37	
GroenLinks		25	
SP		22	
ChristenUnie		17	
PvdA/GL/D66		3	
PvdA/GL		2	
CU/SGP		1	
GL/D66		1	

Netwerkbijeenkomst in Velp, 20 juni 2014

Bij Brasserie Hugo`s te Velp hebben we een netwerklunch georganiseerd in aansluiting op de geslaagde 'Ladiesnight'. Annie Kamp, voorzitter van Mezzo, landelijke vereniging voor mantelzorgers en vrijwilligerszorg, kwam ons meer vertellen over het belang van mantelzorg en wat er op het spel staat met de veranderingen door de decentralisaties van zorgtaken.

De laatste bijeenkomst was 11 oktober 2014 in **Museum Oriëntalis in Heilig Landstichting**.

Sprekers waren Erna van de Ven, directeur van het museum en Kirsten van den Hul, change agent.

Erna van de Ven vertelde over de benarde financiële toestand van het museum. Haar baan als directeur is min of meer een vrijwilligers job. Ze heeft het op zich genomen om een paar jaar te proberen met een klein enthousiast team de toestand van het museum in alle opzichten te verbeteren. Dit museum mag niet verloren gaan. Het bestaat al zo lang, ieder van ons is er vroeger wel met schoolreisje geweest. Maar ook met de hedendaagse spanningen in de wereld kan het museum een rol van betekenis spelen in de dialoog tussen het Jodendom, Christendom en Islam. Immers ingrediënten van deze godsdiensten zijn in het museum aanwezig. Erna vertelde dat er veel nieuwe activiteiten ontplooit zijn, o.a. een soort speurtocht schat zoeken met behulp van iPads voor de jeugd.

Daarna was het woord aan Kirsten van den Hul. Kirsten van den Hul studeerde Oost-Europese Studies en Arabisch. In 2011 was ze vrouwenvertegenwoordiger bij de Verenigde Naties. Ze is oprichter van The Change Agent, dat bedrijven adviseert over diversiteit en verandering. Volgens Kirsten moet het anders.

Of het nou gaat om de bankencrisis, het milieu, of de verdeling man-vrouw in topfuncties: de bestaande verhoudingen in de maatschappij werken niet meer. Zij roept op tot een (S)hevolution, waarbij mannen en vrouwen samen de wereld veranderen. Niet omdat dat moet van de politiek of van feministen. Maar omdat de economie, onze relaties en de hele maatschappij er aantoonbaar beter van worden als mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn. Kirsten liet met haar lezing zien waarom vrouwen nog altijd meer kansen moeten krijgen en nemen. Bovendien gaf ze praktische adviezen waar vrouwen hun voordeel mee kunnen doen in

directiekamers, aan onderhandelingstafels, op school, in de politiek en aan de keukentafel.

Voor 2015 zijn de volgende data al vast gepland: 6 maart, 25 april en rond 10 oktober (deze datum moet nog vastgesteld worden)

CDAV Flevoland

Eind 2014 heeft Monique Toorenburg, samen met Riekje van Belle, het initiatief genomen om het CDAV Flevoland op te zetten. In het verre verleden is de afdeling al min of meer actief geweest, maar het heeft de afgelopen jaren een slapend/niet actief bestaan geleid.

Sinds november 2014 staat het CDAV in Flevoland weer op de kaart. In de laatste 2 maanden van het jaar is achter de schermen gewerkt aan de opzet van het CDAV. De sociale media zoals Facebook, Twitter en LinkedIn zijn ingericht. Aan het einde van het jaar is begonnen met het nadenken over een eigen pagina op de website.

Tijdens de Algemene Ledenvergadering van het Flevoland heeft het CDAV de mogelijkheid gekregen om zich kort voor te stellen. Dit is ook gebeurd bij de ALV van Almere en is het ontstaan van het CDAV in de nieuwsbrief van Almere bekendgemaakt.

Aan het einde van 2014 kende het CDAV Flevoland 16 vrienden op Facebook en 24 volgers op Twitter.

CDAV Noord-Holland

Het bestuur is dit jaar niet van bestuursleden gewisseld. Er zijn dit afgelopen jaar weer veel activiteiten georganiseerd. We hebben actief mee gedaan aan de verkiezingen voor de gemeenteraden en de herindelingsverkiezingen in Alkmaar. De afdeling Amstelveen hield dit jaar op met bestaan, daar is in september een laatste bijeenkomst georganiseerd.

Via de social media heeft het CDAV-NH veel contact via twitter, linked-in en facebook. Hier kondigen wij als CDAV-NH de activiteiten en bijeenkomsten aan. Dit initiatief heeft inmiddels vele volgers opgeleverd en dit aantal stijgt nog steeds.

Wat hebben we als CDAV-NH zoal gedaan:

- Het CDAV-NH hield op 15 februari 2014 in samenwerking met CDA Hilversum een bijeenkomst. Onderwerp de Europese verkiezingen, spreker was Chantal van de Berg, de Noord-Hollandse kandidaat voor de Europese verkiezingen.
- Aandacht gevraagd voor de internationale vrouwendag op 8 maart 2014 dmv de tentoonstelling en de film over Kenau Simonsz Hasselaer.
- Het CDAV-NH was op 17 april 2014 aanwezig bij de opening van het nieuwe kantoor van de stichting Miss IQ in Alkmaar. De stichting komt op voor tienermoeders en hun kinderen.
- Op 23 april was de voorjaars ALV van het CDAV-NH in Haarlem. Spreekster was Marlies de Vries die een boekbespreking hield over haar boek "De tijd is Nu" over de kracht van vrouwen in deze veranderende wereld.
- Op 17 mei 2014 hield het CDAV-NH een High Tea in de Tuin van Kapitein Rommel in Castricum. De High Tea werd geheel verzorgd door het bestuur. Een groot aantal enthousiaste dames was op de uitnodiging afgekomen, waaronder veel nieuwe gezichten en jonge vrouwen.
- Het CDAV-NH heeft een mail naar minister Timmermans en de Sudanese Ambassade gestuurd en de petitie van Amnesty International, aangaande hulp en aandacht voor het lot van de zwangere Sudanese vrouw die ter dood is veroordeeld.
- Woensdag 3 september 2014 is het CDAV-NH op bezoek Bijbels Museum in Amsterdam. Er was een tentoonstelling over de eerste vrouwelijke predikant in Nederland: Anne Zernike.
- CDAV-NH bijeenkomst in Amstelveen op 13 september j.l. Het onderwerp Internationale relaties: relaties tussen mensen en landen? Met de sprekers Avi Fennema-Widjoatmodjo en Mireille de Jonge ontstond een levendige discussie.
- ALV CDAV-NH in Den Helder op 11 oktober 2014 bij de Helderse Vallei er waren een tweetal sprekers Gea Klercq, over de Stichting Present in Heerhugowaard/Langedijk en directeur Katelijne van Spronsen van De Helderse Vallei over het ontstaan van deze stichting.

CDAV Zuid-Holland

1. Het CDAV bestuur Zuid Holland in 2014

Het bestuur van het CDAV Zuid Holland bestond begin 2014 uit vier leden. Dineke den Hartog (voorzitter), Jacqueline Broer (penningmeester en ledenadministratie) en Marijke Edel en Karin Sommer (secretariaat). In oktober heeft Karin afscheid genomen van het bestuur. Zij is verhuisd naar Utrecht. In 2014 zijn er slechts 3 bijeenkomsten voor de leden georganiseerd, dit mede omdat de eerste helft van 2014 in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen stond. Zowel Dineke als Marijke hebben naast hun reguliere werkzaamheden namelijk campagne gevoerd voor de gemeenteraadsverkiezingen.

2. Bijeenkomst Januari 2014

De eerste bijeenkomst in 2014, de Nieuwjaarsbijeenkomst, stond in het teken van cultuur. Hoe gaan we in deze tijden van bezuinigingen om met cultuur? Is daar nog wel ruimte voor? Andries Ponsteen, directeur van het Erfgoedhuis Zuid Holland was uitgenodigd om zijn visie op cultuur en erfgoed te vertellen. Zijn motto met betrekking tot erfgoed is; behouden, benutten, beleven. Erfgoed "los" is niets. Erfgoed moet benut en beleefd worden. Hij vindt erfgoed zelfs interessanter dan kunst. Kunst is in zijn ogen alleen emotie, erfgoed is meer. Erfgoed is immers onderdeel van de leefomgeving. Hij adviseert de gemeenten één erfgoednota te maken, samen met de bevolking.

De tweede spreker was Elly van den Bosch, voorzitter van de stichting Religieus Erfgoed Zuid-Holland. De stichting pleit namelijk voor hergebruik van religieus erfgoed. De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed kan hierbij adviseren. Zij pleitte ervoor dat gemeenten een kerken visie maken.

Ook de derde spreker Marischa Kip Statenlid voor het CDA in Zuid-Holland gaf aan dat erfgoed belangrijk is mede omdat het meerdere functies heeft zoals bijvoorbeeld op recreatief gebied.

3. Bijeenkomst april 2014

Omdat de bijeenkomst in januari over cultuur en erfgoed in goede aarde leek te vallen heeft het bestuur samen met Elly van den Bosch een excursie naar Schiedam georganiseerd.

In Schiedam kon men onderleiding van experts, twee voorbeelden van hergebruikt religieus erfgoed bekijken.

Omdat er te weinig inschrijvingen waren is deze excursie afgezegd.

4. Bijeenkomst oktober 2014

Maandag 13 oktober hebben we onze jaarlijkse ledenvergadering gehouden in het Provinciehuis van Zuid-Holland.

De vergadering stond, naast het huishoudelijke gedeelte, in het teken staan van het landelijk CDAV thema de "FoodBattle". Het CDAV wil een concrete bijdrage leveren aan het thema duurzaamheid.

Daarom wil men de strijd aangaan tegen voedselverspilling.

Sabrina Besuijen heeft, als FoodBattle-ambassadeur Zuid-Holland, tekst en uitleg gegeven over het project.

Adri Bom, de nieuwe lijsttrekker van het CDA in de provincie Zuid Holland, gaf haar visie op dit project. Mireille de Jonge tenslotte, bestuurslid CDAV en voorzitter CDAV Internationaal gaf ook haar visie op de FoodBattle.

5. Conclusie

Ondanks dat er slechts drie bijeenkomsten zijn georganiseerd bracht dit toch weer redelijk wat werk met zich mee voor het bestuur. Los van de organisatie van de bijeenkomst zelf (aantrekken sprekers, jaarverslag enz.) gaat er ook telkens weer veel tijd zitten in bijvoorbeeld het uitnodigen en de webberichten voor en na de bijeenkomst. Via de ledenadministratie zijn diverse landelijke berichten doorgestuurd. Eind 2014 is het bestuur gestart met de voorbereidingen voor de Nieuwjaarsbijeenkomst 2015 rond het thema Werk en Zorg in balans. Gelukkig konden we dit jaar ook weer vertrouwen op de hulp van Anita de Vogel van het CDA Zuid-Holland.

CDAV Noord-Brabant

Wij hebben ons in 2014 nadrukkelijk beziggehouden met de vraag: wat bindt ons en wat zijn onze belangrijkste waarden. Hoe kunnen we het CDAV naar een hoger plan tillen, waar het echt om de inhoud gaat. Voor ons als bestuur een uitdaging, het zet je tot scherp nadenken en het bevordert de creativiteit.

Ons programma van 2014:

1. Op 23 mei hielden wij onze ALV bij de Atlant Groep in Helmond.
Dit is één van de succesvolste sociale werkvoorzieningen van Nederland. Na een presentatie over de Atlant Groep kregen we een rondleiding door de assemblagefabriek waar de Maxi Cosi kinderstoeltjes worden gemaakt.
2. Via mails, nieuwsbrief en tijdens onze bijeenkomsten hebben we uitvoerig aandacht gevraagd voor het jaarthema Duurzaamheid en meer specifiek voor de FoodBattle.
3. Op 28 juni organiseerde het CDAV Brabant een netwerkbijeenkomst voor vrouwelijke CDA bestuurders in het Stadhuis van 's-Hertogenbosch, met als doel het versterken van het netwerk en het uitwisselen van ervaringen. Ongeveer 60 vrouwelijke bestuurders waren aanwezig. Een wethouder, 2^e Kamerlid en 1^e Kamerlid hielden een korte (3 minuten) statement over een onderwerp, waarna de discussie in kleine groepen werd gevoerd.
4. Een vervolg hierop was de bijeenkomst 'Kenniskring Decentralisaties' op 10 november in Ulvenhout, waar we ook in 2015 mee verder gaan.
5. We zijn gestart met het uitbrengen van een Nieuwsbrief CDAV Brabant. In 2014 zijn er 2 uitgekomen. Ook in 2015 zetten we dit voort.
6. In 2014 hebben het CDJA en het CDAV Brabant meerdere keren om de tafel gezeten om talent en ervaring dichterbij elkaar te brengen en elkaar en elkaars werk beter te leren kennen. Dit heeft geleid tot een meester-gezel-traject, een koppeling van ervaren Brabantse CDA-vrouwen en (vaak) onervaren, talentvolle Brabantse CDJA'ers. Dit moet het CDA sterker maken, de partij van alle generaties. Bovendien is het ontzettend leuk

om van elkaar te horen (en in de praktijk te brengen!) wat de speerpunten zijn voor het CDA. Een heel goede leerschool dus.

7. Op 10 oktober hielden wij onze ALV in het gemeentehuis van Schijndel. Onderwerpen waren o.a. kunst proeven , een rondleiding door een voormalig kunstambtenaar van de gemeente Schijndel en daarna de aftrap van de FoodBattle door Marian Peters, innovator. Zij nam ons mee in de wereld van de verschillende soorten insecten, die voor de mens eetbaar zijn. Bugs zijn rijk aan vitaminen, proteïnen, goede vetzuren en mineralen en vormen daarmee hoogwaardig voedsel. En natuurlijk hebben wij dat mogen proeven!

animoto.com/play/uF99d3lpg...

Bijeenkomst Schijndel, aftrap FoodBattle op 10 oktober

CDA V Limburg

Op donderdag 6 februari 2014 organiseerde CDA V Limburg in samenwerking met Zijactief en enkele andere Limburgse partners een avondshow met de titel: ‘Werken en (mantel)zorgen...hoe doet zij dat?’

Succesvolle avondshow

Met een overvolle zaal en leuke reacties uit het publiek - ook op Twitter en Facebook - lijken veel deelnemers zich te kunnen herkennen in de uitdagingen die werk in combinatie met zorg en mantelzorg met zich mee brengen. Het is vaak een kwestie van ‘alle ballen in de lucht houden’ zo blijkt.

Rolmodellen

Irene Janssen showhost voor de gelegenheid en CDA kandidaat voor de Europese verkiezingen vroeg enkele rolmodellen naar hun verhaal. ‘Soms gaat dat vanzelf en soms helemaal niet. Ik heb mij ook vaker afgevraagd ‘Hoe doet zij dat?’ zegt Heidy Amory medewerker bij FAM! en zelfstandig ondernemer. ‘Toen ik zelf moeder werd verwachtte ik een roze wolk, maar het bleek een tornado’. Naast zorg voor haar opgroeiende kinderen had Heidy langere tijd ook te maken met mantelzorg voor haar man. Ook May van Lier, locatiemanager van Beej Mooren, deed in een kort interview haar verhaal. ‘Mijn kinderen zijn nu bijna de deur uit en het blijft soms lastig om alles goed te doen, maar voor mij is het belangrijk om te blijven werken want daaruit haal ik niet alleen een eigen inkomen maar ook een hoop energie en eigenwaarde’.

Synthese steunpunt mantelzorg

Naast de interviews gaf Anja Damhuis van steunpunt mantelzorg Sythese enkele tips: 'Blijf praten met je omgeving, ook je werkgever, zodat deze weet wat er speelt. Creëer daarnaast ook momentjes voor jezelf want goed zorgen voor een ander kan pas als je goed voor jezelf zorgt'.

Gevarieerd programma met Limburgs Talent

Ook was er ruimte voor gezelligheid, met een mooi gevarieerd programma en optredens van Limburgse talent. Marij Gijsen uit Helden zette haar sneldichtkunsten in om de verhalen van de rolmodellen kracht bij te zetten en zangeres Fleur Janssen uit Horst zong enkele passende nummers waaronder 'You make me feel like a natural women' van Aretha Franklin.

In het tweede gedeelte van de avond liet Ineke Hurkmans uit Eindhoven en bedenker van de JUMP methode over zichzelf en met elkaar in gesprek gaan.

CDAV met V van verbinden

Sneldichteres Marij Gijsen is lid van ZijActief, één van de organisaties die de avond mede mogelijk hebben gemaakt. Enkele andere Limburgse maatschappelijke organisaties die betrokken waren, waren FAM!, Synthese en KVG Horst. Hennie Nillesen, raadslid uit Bergen en voorzitter van CDAV Limburg sprak over een eerste aanzet om met vrouwen (en mannen) in gesprek te gaan over wat ons dagelijks bezighoudt. 'Daarin willen we een platform bieden en verbinden. Het is mooi om te zien dat zoveel verschillende organisaties met ons willen samenwerken.

Op donderdag 13 maart 2014 organiseerde CDAV Limburg in samenwerking met de CDA afdeling Eijsden-Margraten en enkele andere Limburgse partners een avondshow met de titel: 'Werken en (mantel)zorgen...hoe doet zij dat?'

Eerder dit jaar organiseerde CDAV Limburg al een dergelijke avondshow in Noord-Limburg. Enkele dames uit Eijsden-Margraten waren daarover zo enthousiast dat zij het CDAV Limburg vroegen om deze bijeenkomst ook in Eijsden te organiseren. Zijactief, FAM, KVG en Jump movement zegden toe om weer mee doen en samen met enkele lokale partners was het programma compleet. En ook deze keer was het een succes!

Rolmodellen

Irene Janssen - showhost voor de gelegenheid en CDAkandidaat voor de Europese verkiezingen - vroeg enkele ervaringsdeskundigen naar hun verhaal. "Als alleenstaande moeder met 4 kinderen en een fulltimebaan moet ik alles goed regelen en meestal lukt dat gewoon. Ik geef mijn leven dan ook een dikke negen!" zegt Tanja Somers uit Eckelrade. Toch merkt ook zij dat het af en toe passen en meten is, zeker gezien het feit dat Tanja's oudste dochter extra zorg nodig heeft vanwege een beperking. Ook Rita Burlet van Rita Spanje Reizenvertelt in een kort interview dat zij langere tijd te maken heeft gehad met mantelzorg naast de zorg voor haar kinderen "Mijn kinderen zijn nu de deur uit en het blijft soms lastig om alles goed te doen, maar voor mij is het belangrijk om te blijven werken want daaruit haal ik niet alleen een eigen inkomen maar ook een hoop energie en eigenwaarde."

'In Harmony' initiatief vanuit veranderende zorg

Charlotte Dobbelstein sprak over de aankomende veranderingen in de zorg: "Vanuit mijn ervaring als mantelzorger en mijn werk in de zorg zie ik dat er ontzettend veel verandert. Er is meer behoefte aan dagactiviteiten voor mensen die langer thuis blijven wonen. Ook zien wij dat mantelzorgers meer ondersteuning kunnen gebruiken omdat er vaak meer van ze wordt gevraagd. Wij geloven in de eigen kracht van mensen en willen met 'In Harmony' kwetsbare inwoners en mantelzorgers bijstaan om hun zorgvraag zo goed mogelijk in te kunnen richten."

Gevarieerd programma met Limburgs Talent

Zuster Paula uit Eckelrade las een door haarzelf gemaakt gedicht voor dat mooi paste bij het thema werk en zorg. Zangeres Ayla Drummen uit Eijsden heeft twee schitterende liederen gezongen, begeleid door Jacco Hendriks. In het tweede gedeelte van de avond liet Els Burger uit Eindhoven met behulp van de JUMP methode deelnemers over zichzelf en met elkaar in gesprek gaan.

VIII. CDJA

Inleiding

Voor jullie ligt het CDJA-jaarverslag over het jaar 2014. Een jaar wat begon met de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart. Verkiezingen die voor het CDJA zeer succesvol zijn verlopen. Ondanks een klein zetelverlies voor het CDA werden er op 18 maart 148 CDJA'ers verkozen in de verschillende gemeenteraden. Het CDA bleef verreweg de grootste landelijke partij en één op de tien CDA-raadsleden is momenteel van CDJA afkomst. Een fantastisch resultaat! Naast dat wij als CDJA in 2014 hebben bijgedragen aan de inhoudelijke koers van het CDA, hebben we nu ook volop 'personeel' geleverd. Ook na de gemeenteraadsverkiezingen bleven we bezig met het opleiden van jonge aspirant-politici voor de Statenverkiezingen. Naast het Generatie2014 project heeft het CDJA zich het hele jaar door geprofileerd op jongerenthema's zoals het tegengaan van jeugdwerkloosheid en het vragen van aandacht voor de moeilijke situatie van starters op de woningmarkt.

Net als in 2013 is in 2014 wederom veel inhoudelijk werk verzet. Het Politiek Programma bleef actueel, resoluties werden volop besproken, geamendeerd en aangenomen en vele CDJA'ers participeerden in de meta-en visiegroepen van het CDA. Ook de CDJA-Raad leverde haar bijdrage, de raadsstukken "Asiel & Migratie" en "Marktwerking in het openbaar vervoer" zorgden voor discussie op de congressen. Tevens zijn we in mei begonnen met het halfjaar-thema Defensie. Met dit thema hebben we actief de media gezocht en volop een bijdrage geleverd aan het publieke debat.

Organisatorisch gezien was 2014 een hectisch jaar. Er is hard gewerkt aan een voorstel tot structuurvernieuwing, maar dit voorstel bleek te verstrekkend voor de ALV. De focus is toen door het bestuur verlegd op het versterken van de lokale afdelingen. Deze afdelingen blijven het fundament van onze vereniging. De afdelingen zijn zowel financieel als bestuurlijk versterkt. Ook heeft het bestuur in 2014 ingezet op meer aanwezigheid van leden op onze CDJA congressen. Dit heeft er toe geleid dat beide congressen in 2014 volledig volgeboekt waren.

Financieel gezien was 2014 een stabiel jaar. Na forse bezuinigingen in 2012 en 2013 waren de inkomsten en uitgaven in 2014 nagenoeg gelijk. Ondanks teruglopende subsidie-inkomsten hebben wij als CDJA de kosten dusdanig kunnen drukken dat we wederom kunnen stellen dat we als vereniging financieel gezond zijn.

1 Bestuurlijke zaken

Dagelijks Bestuur

In 2014 hebben er een aantal wisselingen plaatsgevonden in het Dagelijks Bestuur. Tijdens het voorjaarscongres in Zeist werd Hans van den Heuvel (Politiek & Internationaal) opgevolgd door Marlien Ligtenberg. Tevens werd Matthijs Groot (Communicatie & Campagne) opgevolgd door David Westerink. De termijn van Christine Zandberg (Organisatie & Scholing) werd met een jaar verlengd.

Op het najaarscongres in Venlo (Limburg) werd afscheid genomen van de zittende secretaris Luc van Dijk en de zittende penningmeester Arjen Looijenga. Zij werden respectievelijk opgevolgd door Anne Zandberg en Ard Warnink. Op dit congres werden de termijnen van Marlien Ligtenberg en David Westerink beide verlengd met een jaar.

De cyclus van de verkiezingen voor het DB ziet er als volgt uit:

Voorjaarscongres in mei:

- Voorzitter (tweejarige termijn)
- Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing
- Penningmeester

Najaarscongres in november:

- Dagelijks Bestuurslid Politiek & Internationaal
- Dagelijks Bestuurslid Communicatie & Campagne
- Secretaris

Rooster van aftreden Dagelijks Bestuur

Julius Terpstra	Voorzitter	mei '15
Ard Warnink	Penningmeester	mei '15
Anne Zandberg	Secretaris	nov '15
David Westerink	DB Communicatie & Campagne	nov '15
Marlien Ligtenberg	DB Politiek & Internationaal	nov '15
Christine Zandberg	DB Organisatie & Scholing	mei '15

In mei kwam de positie van eerste vicevoorzitter vrij. Luc van Dijk volgde Hans van den Heuvel op. Arjen Looijenga werd verkozen tot tweede vicevoorzitter. Na het najaarscongres werd David Westerink verkozen tot eerste vicevoorzitter. Marlien Ligtenberg volgde Arjen Looijenga op als tweede vicevoorzitter.

Algemeen Bestuur

Het Algemeen Bestuur is in 2014 tien maal bijeengekomen in Utrecht. Verder is er een AB-weekend georganiseerd in Den Haag. Op de AB-vergaderingen zijn zowel organisatorische als politieke discussies gevoerd.

Het rooster van optreden voor het Algemeen Bestuur ziet er als volgt uit:

Stefan Smith	Drenthe	nov '16
Folkert Feenstra	Drenthe – plv	mei '15
Tom van den Brink	Flevoland	nov '15
Johan Leenders	Flevoland – plv	nov '16
Wiebe Strikwerda	Fryslân	mei '16
Giancarlo Formica	Fryslân – plv	mei '16
Gerjan van de Weg	Gelderland	mei '16
Wouter de Vries	Gelderland – plv	nov '15
Gerben ter Veen	Groningen	mei '15
Hinke de Groot	Groningen – plv	nov '16
Jorn Ballas	Limburg	nov '16
Jimmy Bastings	Limburg – plv	nov '16
Remco van Dooren	Noord-Brabant	mei '16
Marjolein van den Berkmortel	Noord-Brabant – plv	mei '16
Jan Beelen	Noord-Holland	nov '16
Annika van der Heiden	Noord-Holland – plv	mei '16
Arend Kastelijn	Overijssel	mei '16
Gerwin Schimmel	Overijssel – plv	mei '16
Martijn van de Berg	Utrecht	nov '16
Willem Smit	Utrecht - plv	nov '16
Ties Versteeg	Zeeland	mei '16
Joost de Goffeau	Zeeland – plv	mei '16
Bob van Meijeren	Zuid-Holland	mei '15
Lorenzo Essoussi	Zuid-Holland – plv	mei '16
Hans van den Heuvel	Vrijgekozen	nov '16
Berent Stapelkamp	Vrijgekozen	nov '16
René Linde	Vrijgekozen	nov '16

2 Politiek en Internationaal

2.1 Inhoudelijke koers

Vergezichten en verdieping

2014 is het jaar waarin het CDJA vergezichten heeft geschetst en verdieping heeft aangebracht. Een van de belangrijkste stukken die bijdraagt aan de inhoudelijke koersbepaling van het CDJA, is de toekomstagenda. Deze is op het CDJA voorjaarscongres in mei 2014 in een definitieve vorm aangenomen. Deze agenda is tot stand gekomen onder leiding van toenmalig Dagelijks Bestuurslid Politiek & Internationaal Hans van den Heuvel. De agenda zet een stip op de horizon en behandelt een aantal grote thema's waar het CDJA haar visie op geeft. Deze agenda is tot stand gekomen binnen de werkgroepen: iedere werkgroep heeft twee of drie onderwerpen toegevoegd.

Halfjaarthema

In 2014 is tevens besloten om het inhoudelijke werk van de werkgroepen meer focus te geven door middel van halfjaar-thema's. Het eerste thema is, in overleg met de Politieke Commissie en onder leiding van het Dagelijks Bestuurslid Politiek, Marlien Ligtenberg, voorgesteld aan het AB. Dit is het thema Defensie en Internationale solidariteit. Het halfjaar-thema loopt vanaf het najaarscongres in 2013 tot het voorjaarscongres van 2014. De werkgroepen zijn aan de slag gegaan en dat resulteerde in diverse resoluties over dit onderwerp. Bovendien heeft het CDJA op verschillende manieren profilering gezocht op dit thema door bijvoorbeeld artikelen in de media, het organiseren van activiteiten, al dan niet in samenwerking met afdelingen. Tevens is er in 2014 een visiestuk over Defensie in de steigers gezet.

Studiefinanciering en privacy

2014 was ook het jaar waarin het CDJA, net als voorgaande jaren, zich geprofileerd heeft op het onderwerp studiefinanciering. Het standpunt hierover is breed uitgedragen op bijvoorbeeld introductiedagen bij de Universiteiten en Hogescholen. In de aanloop van de behandeling van het wetsvoorstel heeft het CDJA hier ook over gepubliceerd en zelfs tegen gedemonstreerd. Een ander onderwerp waar het CDJA haar geluid over heeft laten horen is privacy. Het CDJA vindt dit een belangrijk jongerenonderwerp, vooral in de context van de digitalisering. Het CDJA heeft daar richting de CDA fractie en in de media haar geluid over laten horen.

2.2 Werkgroepen

De zeven werkgroepen hebben in totaal tien keer vergaderd (in de maanden juli en augustus niet). De werkgroepen kwamen bij elkaar in vergadercentrum Domstad te Utrecht. In de maand december vergaderden de werkgroepen op hun eigen tijdstip en locatie. De werkgroepen werden in 2014 gekenmerkt door een groei en aanwas van leden.

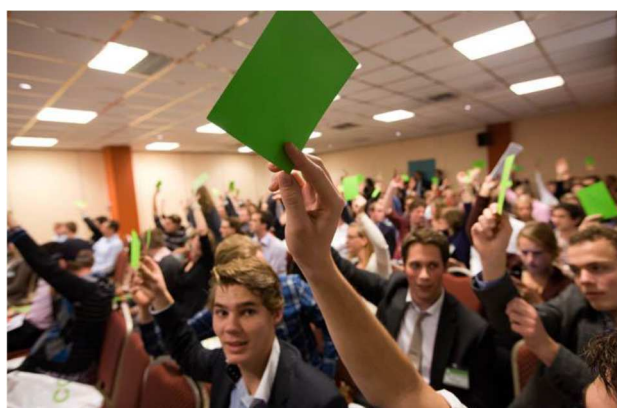
Overzicht werkgroepen en hun voorzitters in december 2014:

Wergroep Milieu, Infrastructuur & Landbouw (MIL)	Iris Bouwers
Wergroep Justitie & Binnenlands Bestuur (JBB)	Ralph Diederer
Wergroep Buitenlandse Zaken & Defensie (BZD)	Jur Limburg
Wergroep Volksgezondheid, Welzijn & Sport (VWS)	Maaïke van Berkel
Wergroep Europa	Huub Brouwer
Wergroep Onderwijs, Cultuur & Wetenschappen (OCW)	Jorden van der Haas
Wergroep Sociaaleconomische Zaken & Financiën (SEF)	Maarten Andriol

In 2014 hebben zich wisselingen in het voorzitterschap van de werkgroepen voorgedaan. Jorden van der Haas werd werkgroep-voorzitter in juni, waarmee hij het stokje overnam van Daan de Vries (met een korte interim-periode van Marlien Ligtenberg). Zo is Jur Limburg in september aangetreden en heeft daarmee Wouter de Vries als voorzitter vervangen. Huub Brouwer is de opvolger van Renske Berendsen in de werkgroep Europa, en is eveneens in september ingestemd door het AB. In oktober werd Maarten Andriol voorzitter van de werkgroep SEF en verving daarmee Jan Pieter van der Schans.

De werkgroep-voorzitters van MIL en van VWS hebben een termijn dat loopt tot zomer 2015, en de werkgroep voorzitter van JBB tot najaar 2015.

2.3 Politieke Commissie

De Politieke Commissie heeft maandelijks vergaderd in 2014, behalve in de maanden juli en augustus. De commissie heeft diverse resoluties en visiestukken besproken ter voorbereiding op het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur. De commissie fungeert goed als aanscherping en afstemming van het werk van de werkgroepen. Ook de Internationaal Secretaris is onderdeel van de commissie en gaf maandelijks daar een update van zijn werkzaamheden.

Resoluties en visiestukken

In 2014 zijn de volgende zaken aangenomen:

<i>Januari</i> Visiestuk 'Van verzorgingsstaat naar zorgbuurt'	Auteur: Hans van den Heuvel
<i>Februari</i> <ul style="list-style-type: none"> • Resolutie prenatale screening • Resolutie Post 2015 agenda (de millenniumdoelen voorbij) • Resolutie digitale privacy	Werkgroep VWS Werkgroep BZD Werkgroep JBB
<i>Mei</i> <ul style="list-style-type: none"> • Resolutie elektronische enkelband • Resolutie Europa buitenlandsbeleid	Werkgroep JBB Werkgroep BZD
<i>Juni</i> Resolutie orgaandonatie	Werkgroep VWS
<i>September</i> Resolutie Hervorm de VN veiligheidsraad	Werkgroep BZD
<i>Oktober</i> Resolutie EU privacy verordening	Werkgroep Europa
<i>November CDJA congres</i> <ul style="list-style-type: none"> • Resolutie sociale wijkteams • Resolutie Europa en duurzaamheidsbeleid • Resolutie Handelsverdrag China • Resolutie YEPP congres in Maastricht	Werkgroep VWS Werkgroep Europa Werkgroep Europa Afdeling Limburg

2.4 Resoluties op CDA Congressen

Voorjaarscongres 2014

Het voorjaarscongres van het CDA vond plaats op 8 februari. Het CDJA had een bijdrage van vier resoluties die allen aangenomen zijn. Het betrof ten eerste een resolutie over waterveiligheid in Nederland, waarin opgeroepen wordt dat het huidige waterveiligheidsbeleid moet worden aangepast omdat het niet voldoet aan de uitdagingen van de toekomst. Het beleid moet meer gebaseerd worden op risicobenadering. Meerlaagse veiligheid moet worden toegepast in combinatie met beleid voor natuur en landbouw.

De tweede resolutie gaat over toptalent voor de klas, waarin gepleit wordt voor kwaliteit van docenten. De lerarenopleiding moet toegankelijk zijn (voor zowel HAVO'ers als VWO'ers), en dat deze opleiding vijf jaar moet duren. Studenten met een afgeronde universitaire studie kunnen in twee jaar hun eerstegraads lesbevoegdheid halen. In geval van ernstig lerarentekort moet het ministerie van OCW de ruimte hebben deze voorwaarden te versoepelen.

De derde resolutie betrof de megastallen. De resolutie spreekt uit dat de bouw ervan mogelijk moet zijn in Nederland, onder de voorwaarde dat dierenwelzijn geborgd is en de volksgezondheid niet in gevaar wordt gebracht. De lokale overheid mag de kaders voor bouw van de stallen bepalen.

De laatste resolutie betrof de jeugdwet, waarbij opgeroepen wordt tot een goede transitie naar de nieuwe wet. Daarbij staat goede zorg met aandacht voor lokale initiatieven en verenigingen centraal. Expertise van zorgaanbieders en bureau Jeugdzorg moet goed benut worden, en de samenwerking tussen gemeenten kan helpen om het aanbod voor cliënten ruim te houden.

Europees verkiezingsprogramma

Tevens heeft het CDJA vanuit haar standpunten op dit congres ook amendementen ingediend op het Europese verkiezingsprogramma. Deze betroffen onder andere de liberalisering van het spoor, de handhaving van regels op het gebied van milieu en leefbaarheid, de landbouwbelastingen, de Europese begroting en asiel en immigratie.

Najaarscongres 2014

Het najaarscongres vond plaats op 9 november. Het CDJA had een bijdrage van drie resoluties op het congres. Een resolutie betrof het onderwerp Defensie. In de resolutie pleit het CDJA voor het verhogen van het Defensiebudget richting de NAVO-norm. Ook werd er in gepleit voor het verhogen van draagvlak voor het werk van de Nederlandse krijgsmacht in de samenleving. De resolutie werd positief ontvangen en is aangenomen.

De tweede resolutie betrof het onderwerp privacy beleid. Het CDJA vindt dat het CDA teveel aandacht geeft aan veiligheid, ten koste van privacy voor burgers. De resolutie spreekt uit dat er meer aandacht moet komen voor privacy beleid bij het CDA. De resolutie haalde na een goede (plenaire) discussie toch de stemming en is aangenomen.

De derde resolutie betrof een oproep tot het vergroten van de interne partijdemocratie van het CDA, naar aanleiding van standpuntvorming van het CDA over de gekozen burgemeester. Het CDJA is kritisch over dit gekozen standpunt en het draagvlak onder CDA leden. De resolutie is helaas niet aangenomen.

2.5 Internationaal

In 2014 is volop ingezet op zichtbaarheid in afdelingen. In mei 2014 werd er een nieuwe Adjunct Internationaal Secretaris aangenomen, namelijk Lotte Schipper. De Adjunct Internationaal Secretaris Lotte Schipper is langs vele afdelingen geweest en liet via social media de vereniging weten welke activiteiten er bezocht zijn. In december is een memo geschreven die het internationaal werk evalueert, waar onder andere de inhoudelijke focus op mensenrechten en regionale ontwikkeling, en de zichtbaarheid van het internationale werk in de vereniging centraal staat. Bovendien wordt de commissie CIS niet meer als zodanig gehandhaafd maar opgenomen en geïntegreerd in de werkgroepen Europa en Buitenlandse Zaken en Defensie.

In het YEPP heeft het CDJA in 2014 een actieve bijdrage geleverd. Frank Visser was in 2014 bestuurslid van het YEPP namens het CDJA. Er zijn diverse councils en congressen van andere

Europese jongerenpartijen bezocht. Ook is er door het CDJA een inhoudelijke bijdrage geleverd door middel van resoluties en goede contacten met andere jongerenorganisaties. In april werd er in het Algemeen Bestuur een memo besproken over de situatie in Oekraïne, waar de Internationaal Secretaris intensief bij betrokken was.

2.6 Vormingscommissie

In 2014 heeft de vormingscommissie weer bijgedragen aan verdieping binnen de vereniging. Zo werden er diverse activiteiten door de commissie georganiseerd, onder andere een avond over onderwijs. Er vond een bezinningsweekend plaats in Zeist. Dit weekend had als onderwerp 'There is no such thing as society? Het CDA en de participatiesamenleving'. Het was een goed bezocht weekend waarin leden in gesprek gingen over de rol van burgerschap en de overheid in de huidige samenleving. Tevens werd er een zomerschool georganiseerd met in totaal zeven avonden waarin diverse boeken besproken werden. Deze vond, net als voorgaande jaren, plaats in het Parochiehuus in Utrecht.

In november 2014 kreeg de vormingscommissie een nieuwe voorzitter: Thomas van Meijeren is aangenomen op de AB-dag van november. Met deze voorzitter werd ook ingezet op meer toegankelijkheid voor vormingsactiviteiten en het bezoeken van afdelingen om gesprek over de grondslagen van het CDJA aan te gaan.

3 Communicatie & Campagne

3.1 Interne communicatie en social media

In het jaarplan 2014 is aangegeven dat we het bereik via social media wilden vergroten. Dit is op alle fronten gelukt. Zowel op Twitter als op Facebook hebben we er honderden volgers en likes bij gekregen. Daarnaast wordt het Algemeen Bestuur af en toe gevraagd om een belangrijk nieuwsbericht/opiniestuk/update te delen via de sociale mediakanalen. Zij fungeren hierdoor als ambassadeurs. Ook zijn er in 2014 berichten op Facebook gesponsord om zo het bereik te vergroten.

Begin 2014 telde onze Facebookpagina zo'n 800 likes. Eind 2014 waren dat er ongeveer 1050. Het bereik van de berichten op Facebook is ook vergroot. 'Topberichten' bereikten in 2014 17.000-23.000 personen.

Twitter had begin 2014 ongeveer 2.000 volgers, eind 2014 waren dat er door actief gebruik 2.400.

Onze LinkedIn-pagina werd eind 2014 nieuw leven ingeblazen. Het beheer viel nog onder een oud-voorzitter. Oude berichten zijn verwijderd en vacatures zijn vervolgens ook op LinkedIn verschenen. Er waren eind 2014 ongeveer 450 volgers.

Het YouTube-account van het CDJA is in 2014 niet gebruikt. Het is lastig gebleken om mensen te vinden die goed zijn met beeldmateriaal binnen onze vereniging.

In het jaarplan 2014 stond dat we in 2014 actief zouden worden op Google Plus, we hebben inmiddels een account maar er zijn nauwelijks leden die ons op Google Plus volgen. Het is een medium dat in ontwikkeling is maar nog niet echt nuttig voor ons is gebleken.

3.2 Externe communicatie

In het jaarplan 2014 is aangegeven dat het lastig is om in de media te verschijnen aangezien we een jongerenorganisatie zijn van een middelgrote oppositiepartij. De media is vooral geïnteresseerd in het CDJA als we een afwijkend standpunt innemen dan die van het CDA. Dit bleek bijvoorbeeld toen voorzitter Julius Terpstra in februari zich op BNR uitspraak tegen het voorstel van het CDA voor de gekozen burgemeester. Bijna alle landelijke nieuwssites berichtten hierover.

We hebben daarom in 2014 ook naar andere manieren gezocht om in de media te geraken. Samen met de jongerenkandidaten voor de gemeenteraadsverkiezingen hebben we bijvoorbeeld in veel lokale media aandacht gevraagd voor jongerenhuisvesting. Ook hebben we in samenwerking met het CDA een persbericht geuit over het succes van Generatie2014, wat op werd gepakt door onder andere nu.nl, de Telegraaf en de NOS.

In 2014 zijn we daarnaast meer gaan samenwerken met andere politieke jongerenorganisaties. Zo zijn we in de media verschenen door persberichten en opinieartikelen samen met ROOD, jong in de SP, Perspectief, CU-jongeren, SGPJ, en de Jonge Democraten te schrijven.

Het leenstelsel was in 2014 een onderwerp waar we onszelf als CDJA enorm hebben geprofileerd. Het bankbiljet wat in 2013 al was gemaakt, bleek ook in 2014 van grote waarde. Door het biljet op twee grote borden uit te werken was het bij demonstraties veel zichtbaar. Het bord verscheen meerdere keren in Spits en online bij berichten over het leenstelsel op veel nieuwssites. Het contact met andere belangenorganisaties zijn dankzij het leenstelsel verbeterd. Met name met de Landelijke Studenten Vakbond waren de relaties goed.

Samen met werkgroep-voorzitters en andere politieke jongerenorganisaties zijn er verschillende opiniestukken van het CDJA verschenen in diverse kranten. Zo publiceerde Trouw een opiniestuk over de volgende stap naar de perfecte mens, Volkskrant een opiniestuk over Defensie, haalde een opiniestuk samen met Perspectief en SGPJ over christenvervolgde de Trouw, een opiniestuk met ROOD en Perspectief verscheen in NRC-Next, een opiniestuk over privacy volkskrant.nl, een artikel over onderwijs The Post Online, en een artikel over zetelroof wederom in Trouw. Het contact met journalisten van verschillende kranten is goed onderhouden.

Marlien Ligtenberg heeft dit op zich genomen

3.3 Website

In het jaarplan 2014 stond dat er een duidelijk overzicht van activiteiten ontbreekt. Dit is in 2014 opgepakt. De activiteiten staan op de homepage van cdja.nl. Verder zijn er in 2014 enkele problemen opgetreden met de site. In de periode na de zomer werd de homepage niet meer geüpdatet, na lang overleg met Pronamic en Innovit is het probleem toch opgelost.

Eind 2014 zijn de afdelingen naar de homepage van cdja.nl gehaald zodat mensen sneller bij de afdelingspagina's terecht komen. De poll moest hiervoor wijken.

19
opinie

Ga op de bres staan voor vervolgde christenen!

De Nederlandse regering moet zich sterk maken voor de christenen die in islamitisch landen hun leven niet zeker zijn, betogen de jongeren van CDA, ChristenUnie en SGP.

Voor het eerst in geschied... meer christenen in islamitisch landen... hun leven niet zeker zijn... betogen de jongeren van CDA, ChristenUnie en SGP.

De Franse aartsbisschop Barbara breidt bij het gebedsvak voor christen-martelaren in Kiribati, noord-Pak. 17/11/14

Christenen in de islamitische wereld... betogen de regering, in het bijzonder... meer christenen in islamitisch landen... hun leven niet zeker zijn... betogen de jongeren van CDA, ChristenUnie en SGP.

Nederlandse traditie
Als politieke jongerenorganisatie... betogen de regering, in het bijzonder... meer christenen in islamitisch landen... hun leven niet zeker zijn... betogen de jongeren van CDA, ChristenUnie en SGP.

Voorzitter Julius Terpstra werd maandelijks uitgenodigd door BNR Nieuwsradio, was te horen op TROS Kamerbreed en ging met andere PJO voorzitters het debat aan op Spijkers met Koppen. Daarnaast is hij ook twee keer uitgenodigd bij Radio 1. Bestuursleden Communicatie, Matthijs Groot en David Westerink hadden in 2014 een vaste bijdrage in het Christelijk Weekblad. Er zijn ongeveer acht columns gepubliceerd. Eind 2014 werd het CDJA uitgenodigd om een column te schrijven voor TPO-fresh. Bestuurslid Politiek,

3.4 Promotiecommissie

In het jaarplan 2014 zijn geen specifieke doelstellingen opgenomen voor de Promotiecommissie. De commissie telde eind 2014 gemiddeld vijf leden. In september heeft er een voorzitterswisseling plaatsgevonden. De toenmalige voorzitter Rosa Douma heeft zich twee jaar lang ingezet voor de commissie. Robert de Wit heeft haar vervangen.

De promotiecommissie heeft zich ingezet om de ludieke, beeldende pagina binnen ons ledenblad vorm te geven, hier zijn er in 2014 vier van verschenen. Daarnaast heeft de commissie, evenals in 2013, een gadget voor de introductiedagen ontwikkeld. Verder heeft de promotiecommissie het DB regelmatig geholpen op het gebied van vormgeving.

3.5 Ledenwerving

In 2014 is ons ledenaantal voor het eerst sinds jaren niet gedaald. Als het gaat om ledenwerving zijn de introductiedagen voor studenten nog steeds van belang. De gadget voor deze dagen was dit jaar echter niet erg geslaagd. De gadget moest een loonstrookje uitbeelden waarbij je onderaan de streep, mede door de komst van het leenstelsel, geen geld meer overhield. Door actief te worden bij het CDJA gaf dat je weer toekomstperspectief. De boodschap was te ver gezocht.

In 2014 is er besloten om ons als landelijk bestuur minder te focussen op de aansturing van de introductiedagen. Om afdelingen te stimuleren wel aan de introductiedagen mee te doen is er een prijs in het leven geroepen voor de afdeling die de meeste leden binnen zou halen tijdens deze introductieperiode. De prijs, het maken van een eigen afdelingsbanner twv max. 100,-, is naar afdeling Groningen gegaan, de afdeling haalde 23 nieuwelingen binnen.

Door als vereniging laagdrempelig te zijn en leden aan te sporen om nieuw mensen kennis te laten maken met het CDJA, hebben meerdere jongeren het CDJA leren kennen. Zo was er tijdens het najaarscongres de mogelijkheid om introducees mee te nemen.

Verder is er eind 2014 een overzicht gemaakt van CDA'ers die in de leeftijdscategorie van het CDJA vallen, een deel van deze mensen zijn benaderd om lid te worden. De complete uitwerking van dit idee is verschoven naar 2015.

3.6 Campagne

In 2014 stonden er twee verkiezingen op de agenda. In maart vonden de gemeenteraadsverkiezingen plaats en in mei de Europese Parlementsverkiezingen. Voor de gemeenteraadsverkiezingen heeft het CDJA een grootschalig campagneproject opgezet; generatie2014. Generatie2014 bestond uit 4 fasen: lobby, scholing, campagne en het netwerk. Aan iedere CDA-afdeling is destijds een brief verzonden met de oproep om jongeren op verkiesbare plekken te zetten. Er zijn verschillende trainingen georganiseerd die ingingen op het raadswerk en tijdens de harde campagne zijn jongeren ondersteund met het organiseren van activiteiten. Tijdens de campagneperiode vroegen verschillende kandidaat-raadsleden aandacht voor jeugdwerkloosheid en betaalbare huisvesting.

Het project is niet opgehouden na de gemeenteraadsverkiezingen. Inmiddels blijven raadsleden elkaar zien om ervaringen, successen en leerpunten uit te wisselen. Het eindresultaat: in heel Nederland is 10% van de CDA-raadsleden CDJA'er. In totaal zijn er 147 raadsleden verkozen.

4 Organisatie en scholing

4.1 Activiteiten

Het CDJA heeft een ruim en divers aanbod aan activiteiten, zowel landelijk als lokaal. Vele activiteiten worden goed bezocht. Toppers in 2014 waren de nieuwjaarsborrel, de trainingen Generatie2014 en de congressen (voornamelijk het najaarscongres overtrof alle verwachtingen). Ook de twee jaarlijkse introductieweekenden voor nieuwe leden blijven het goed doen. Gemiddeld nemen er ongeveer 25 nieuwe leden deel aan elk weekend.

De meerwaarde van een dergelijk weekend blijft onbetwist. De meeste deelnemende leden worden daarna lokaal, provinciaal en/of landelijk actief.

In 2014 heeft spijtig genoeg geen studiereis plaatsgevonden. Een tijdelijke commissie heeft samen met de Internationaal Secretaris, de assistent Internationaal Secretaris en het Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing een reis uitgewerkt. Het animo was echter erg laag en de geïnteresseerden betroffen met name dagelijks bestuursleden of oud dagelijks bestuursleden. Hierdoor had het geen meerwaarde om de reis plaats te laten vinden. Het is zeer aannemelijk dat het geringe animo voortkwam uit de drukke campagne-agenda voor de gemeenteraadsverkiezingen.

De landelijke activiteiten en lokale activiteiten in de vereniging worden goed afgestemd. Er wordt sinds twee jaar een activiteitenagenda bijgehouden met alle relevante activiteiten voor het CDJA. Deze wordt eens per maand naar alle afdelingen gezonden. In 2014 is de halfjaar agenda geïntroduceerd voor lokale afdelingen om zo de landelijke activiteiten en lokale activiteiten nog beter op elkaar af te stemmen. Niet alle afdelingen maken hier gebruik van. De afdelingen die er wel gebruik van maken, merken dat ze een betere continuïteit kunnen waarborgen, omdat zowel bestuursleden als niet bestuursleden weten waar ze aan toe zijn.

Samenwerking

In 2014 heeft voor het eerst het PJO parlement plaatsgevonden. Een initiatief van alle Politieke Jongerenorganisaties (PJO's) met uitzondering van Rood. Het betrof een tweedaags event waarbij de Haagsche politiek in een simulatie werd nagebootst, met als afsluiter een plenair debat. Het animo voor het PJO parlement was vanuit het CDJA groot, de deelnemende leden waren na afloop zeer enthousiast. De samenwerking met de andere PJO's verliep zeer goed. Sinds dit event weten de organiserende bestuursleden elkaar te vinden en is de samenwerking aangescherpt.

In samenwerking met het CSJC heeft een debatavond plaatsgevonden over Europa. Het animo hiervoor was vanuit het CDJA beperkt. Dit kwam mede doordat de avond viel op de avond voor Koningsdag.

Tot slot heeft er een debatavond plaatsgevonden over Europa inzake de Europese Verkiezingen. Deze avond was samen georganiseerd met de Politieke Jongerenorganisaties JD, JOVD en JS. Er waren sprekers uit de Europese politiek. De avond was goed bezocht door veel CDJA leden.

Voedselbankactie

Het sociaal (kerst)actieprogramma bestaat nu een aantal jaar. Met het sociaal actieprogramma kunnen afdelingen een actie organiseren die gericht is op een goed doel. Vanuit het Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing is in 2013 contact gezocht met de voedselbank en is een grootschalige actie opgezet, waarbij voedsel ingezameld wordt voor mensen die dit hard nodig hebben. Een actie die erg past bij de kernwaarden van het CDJA. Ook in 2014 heeft het CDJA verspreid door heel Nederland weer voedsel ingezameld ter donatie aan de voedselbank. Deze actie heeft aardige media aandacht gekregen in lokale kranten middels uitgestuurde persberichten. Ook op Social Media is de actie goed naar voren gekomen, onder andere door de Tweets van afdelingen.

Congressen

In 2014 vonden twee congressen plaats. Het voorjaarscongres van mei 2014 werd zoals de traditie inmiddels betaamd gehouden in Hotel Figi in Zeist met als thema 'immigratie'. Sprekers tijdens dit congres waren Ernst Hirsch Ballin en Eddy van Hijum. Het was een redelijk bezocht congres (circa 120 personen). Wel is er veel tijd en energie gestoken in dit voorjaarscongres om het opkomstpercentage op een redelijk niveau te krijgen.

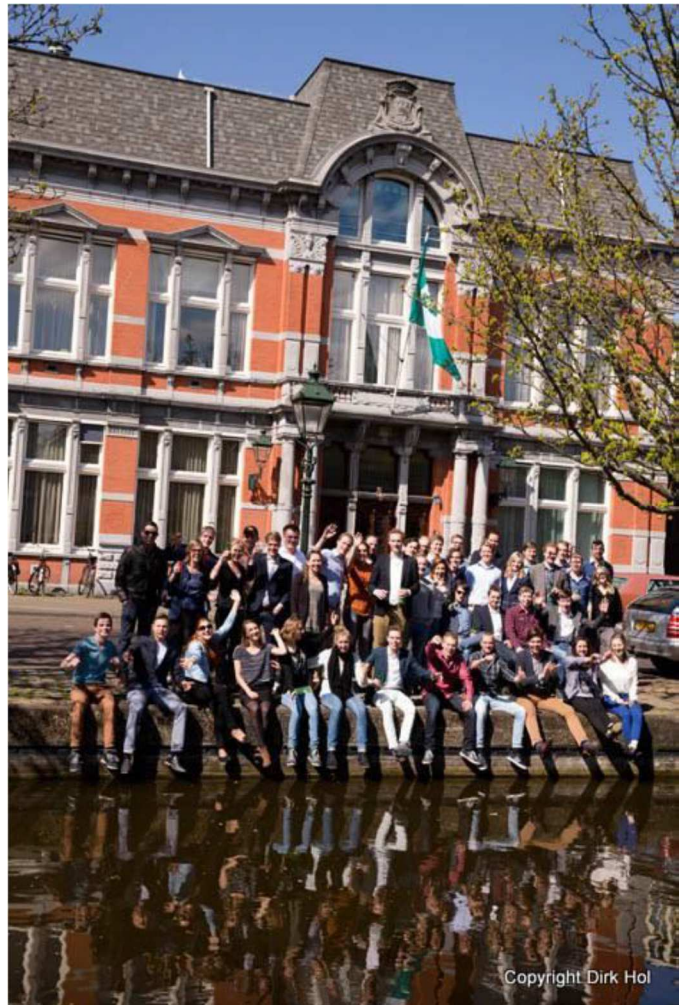
In november 2014 heeft het najaarscongres plaatsgevonden in het Limburgse Venlo. De congreslocatie is gekozen door middel van het zogenaamde congresbid. Enkele maanden voor het najaarscongres is er door het Algemeen Bestuur een keuze gemaakt tussen de locaties. Dit loopt erg goed, afdelingen zijn enthousiast om het congres in 'hun' provincie te laten plaatsvinden. Een viertal afdelingen had een congresbid ingediend.

Het Dagelijks Bestuurslid Organisatie & Scholing heeft samen met een groot aantal Limburgers een mooi congres georganiseerd met als thema 'marktwerking in het openbaar vervoer'. Sprekers tijdens dit congres waren Anne Hettinga, Jos Teeuwen, Ruth Peetoom, Martijn van Helvert, Ger Koopmans, Armin Laschet en Ivo Belet. De dagorde voor het najaarscongres was, afgaande op kritische geluiden binnen de vereniging, anders vormgegeven. De aanmeldingen voor het najaarscongres liepen storm en na afloop waren de deelnemers erg enthousiast.

4.2 Afdelingen

In 2014 stonden de afdelingen weer centraal in het functioneren van het CDJA. In totaal telde het CDJA 33 actieve afdelingen op provinciaal en lokaal niveau. Hiernaast bestaan een achttal 'slapende' afdelingen. In 2014 zijn twee afdelingen slapende geworden: Amersfoort en Urk. Er zijn geen nieuwe, actieve afdelingen bijgekomen. Wel heeft een aantal afdelingen, zoals bijvoorbeeld Brabant en Flevoland, hun afdeling nieuw leven ingeblazen. In Gouda en Hellendoorn is een aantal leden begonnen met onderzoeken of er een afdeling opgericht kan gaan worden/levensvatbaar is.

Een aantal afdelingen loopt zeer goed en er worden mooie activiteiten neergezet. Activiteiten met inhoud, activiteiten waar gezelligheid geborgd is, maar ook activiteiten waar verjonging gebracht wordt binnen het CDA. Zo heeft een groot aantal afdelingen zich in 2014 actief ingezet voor de Gemeenteraadsverkiezingen. Hierdoor werd het jongeren-geluid ter berde gebracht, maar hierbij werd ook de verbinding gezocht met andere generaties. Zo valt te denken aan de Hanny van Leeuwentour langs verzorgingstehuizen.

Het CDJA mag trots zijn op de regionale en lokale verankering van afdelingen. Dit geeft de kans om te investeren in de regionale wortels, hierdoor is politiek niet alleen iets van de Randstad. Maar ook van de provincies en 'buitengebieden'.

In het jaarplan van 2013 is aangegeven dat de verenigingszin verder versterkt moet worden. Bijvoorbeeld door het versterken van de afdelingsverbanden, zowel binnen de afdeling als tussen afdelingen onderling. Bijvoorbeeld door landelijke activiteiten samen met afdelingen te organiseren, zoals met het congresbid. Het animo hiervoor bleek groot, zo bleek uit de ingediende congresbid voor het najaarscongres 2014.

Er is door het Dagelijks Bestuurslid Organisatie en Scholing geregeld contact met de afdelingen en Algemeen Bestuursleden. Er wordt op een aantal momenten per jaar, voorafgaand aan een landelijke activiteit, een korte afdelingssessie gehouden met afdelingsbestuurders. Dit is een succes.

Voor de toekomst ligt nog werk bij de online profilering van afdelingen. De communicatie van activiteiten is wisselend. Er wordt veel via Facebook gecommuniceerd, echter de meeste afdelingspagina's op de website blijven leeg. Dit ondanks de frequente verzoeken en de activerende rol die het Dagelijks Bestuur hierin gespeeld heeft.

4.3 Werven, scholen en netwerk

In 2014 waren zowel de Gemeenteraadsverkiezingen als de Europese verkiezingen. Voor de Gemeenteraadsverkiezingen is project Generatie2014 opgestart. Voor de lobbyfase zijn, samen met lokale CDJA-afdelingen, lokale CDA-afdelingen benaderd en is uitgelegd wat het belang van Generatie2014 is en het belang om jongeren (hoog) op de kieslijst te plaatsen. Het succes hiervan is dat minstens 120 jongeren deel uitmaakten van dit project.

Naast de lobbyfase zijn er trainingsonderdelen georganiseerd en zijn er grote (ludieke) acties geweest om media-aandacht te genereren voor jongerenthema's. Tijdens de campagne zijn jongeren-kandidaten ondersteund, zowel inhoudelijk, als bij de profilering en zichtbaarheid. Het unieke aan Generatie2014 is het netwerk: jongeren die elkaar helpen en van input voorzien.

Het resultaat is dat er veel jongeren verkozen zijn in de gemeenteraad of na de campagne actief zijn geworden als burgerraadslid, commissielid of fractieondersteuner. Een leuk feitje is dat een op de tien raadsleden van het CDA jonger is dan 31 jaar.

Naast de gemeenteraadsverkiezingen was er nog een belangrijk verkiezingsmoment; de Europese verkiezingen. Ook hier stond er een jongere in de top vijf en is er actief ingezet op het plaatsen van meerdere jongeren op kieslijst.

Voor de verkiezingen van 2015, namelijk de Provinciale Statenverkiezingen en de Waterschapsverkiezingen, is in 2014 voorwerk gedaan. Er is een project Generatie2015 opgestart. Er is in de tweede helft van 2014 actief ingezet voor de lobby voor jongeren-kandidaten in de provincies. Er heeft actief contact plaatsgevonden met CDJA leden en CDA afdelingsbesturen/de selectiecommissies. Dit met als doel om ook hier zoveel mogelijk jongeren op de kieslijsten te krijgen, met in ieder geval één jongere in de top 5. Voor de Waterschapsverkiezingen is gelobbyd voor kandidaten die zichzelf gemeld hebben.

4.4 Commissies

Binnen de portefeuille Organisatie & Scholing bestaan de volgende commissies:

- Organisatiecommissie
- HRM Commissie

Beide termijnen van de voorzitters liepen in 2014 niet af.

De Organisatiecommissie heeft een aantal mooie dingen neergezet, zoals de introductie-weekenden en borrels (zoals de openingsborrel en de eindejaarsbarbecue). Daarnaast heeft de Organisatiecommissie een prominente rol bij veel landelijke activiteiten. In 2014 hebben minder werkbezoeken plaatsgevonden dan wenselijk is. Dit had enerzijds met de bemanning van de commissie te maken en anderzijds met drukte omtrent alle verkiezingen.

De rol van de HRM commissie is gekaderd, maar de commissie was in 2014 nog wel zoekende naar hun bijdrage aan de vereniging. Het is een ondersteunende commissie die voornamelijk strategisch van aard is, en advies geeft aan andere commissies en het bestuur. Zo was de HRM commissie adviseur bij de selectieprocedure van bestuursleden voor het Dagelijks Bestuur.

Ontwikkelpunten van de HRM commissie zijn het betrekken en activeren van (nieuwe) leden en het monitoren en inventariseren van kwaliteiten en ontwikkeling binnen het ledenbestand.

4.5 Organisatiestructuur

Een taak voor 2014 was om te onderzoeken of de huidige organisatiestructuur nog voldoet. Er is een memo voorgesteld aan het Algemeen Bestuur voor het instellen van een commissie. Deze commissie, genaamd 'herzieningscommissie', is ingesteld en de commissie heeft de organisatiestructuur onderzocht. Na het verwerven van input bij alle gremia zijn bevindingen op papier gezet met verbetervoorstellen. Op het CDJA congres van het voorjaar 2014 is er tijdens de algemene ledenvergadering gesproken over het rapport. Tijdens deze ledenvergadering is het gepresenteerde rapport teruggetrokken door het Dagelijks Bestuur.

Een evaluatiecommissie heeft vervolgens geconcludeerd dat het gepresenteerde rapport te rigide was, het tijdspad te kort was, de oplossingsrichting niet goed gevalideerd was en er een kennisvoorsprong was bij tegenstanders.

In december 2014 heeft het Algemeen Bestuur besloten om per gremium inzichtelijk te maken welke zaken goed gaan, welke zaken minder goed gaan en welke eventuele verbeterpunten hieruit voort kunnen vloeien. Vervolgens zullen deze verzamelde bevindingen op papier gezet worden en verwerkt worden, zodat een document opgesteld wordt met daarin de belangrijkste conclusies. Dit document zal vervolgens voorgelegd worden aan het Algemeen Bestuur. Met het Algemeen Bestuur zal een algemene, open discussie gevoerd worden inzake de eventuele vervolgstappen.

5 Secretariaat

5.1 Combilidmaatschap

In 2014 is er telefonisch contact opgenomen met alle CDA-leden die jonger zijn dan 27 jaar en geen lid zijn van het CDJA. Het doel van deze actie was het aanbieden van een combilidmaatschap. De afwikkeling van dit project vindt plaats in 2015.

5.2 Stage

Het CDJA was een officieel geregistreerde stageplek voor MBO-studenten. De studenten zijn veelal op zoek naar een stageplek van rond de tien weken voor vier à vijf dagen per week. Dit betekent dat er moet worden samengewerkt met geledingen binnen het CDA om de resterende twee à drie dagen aan te kunnen bieden. In 2014 is dit niet het geval geweest: het CDJA kon geen fulltime stage aanbieden onder andere door het niet meer in dienst hebben van een secretariaatsmedewerker. Ook is het CDJA hierom geen officieel MBO-erkend leerbedrijf meer. Wanneer er binnen de geledingen van het CDJA behoefte is aan een stagiair, zal het stageproces opnieuw worden gestart.

5.3 Vertrouwenspersonen

Sinds 2014 kent het CDJA twee vertrouwenspersonen. Als CDJA-lid kun je contact opnemen met de vertrouwenspersonen bij onder andere integriteitsvraagstukken, ongewenste (pest-) gedragingen en/of andere problemen. De vertrouwenspersonen schakelen indien gewenst commissie van beroep en/of het dagelijks bestuur van het CDJA in. Sanne Schipper en Paul Schenderling zijn in 2014 benoemd tot onze vertrouwenspersonen.

5.4 CDJA-Raad

De CDJA-Raad is het orgaan waar het politieke beleid besproken wordt. De CDJA-Raad wordt geleid door het Raadspresidium, bestaande uit voorzitter Dennis Chafia, vicevoorzitters Roy Meijer, Matthijs Groot en Ruben Bakker en DB-secretaris Anne Zandberg.

In 2014 zijn twee Raadsstukken besproken en aangenomen; op het Voorjaarscongres in Zeist over 'Immigratie' en op het Najaarscongres in Venlo over 'Marktwerving in het openbaar vervoer'.

5.5 Redactiecommissie

In 2014 heeft de redactiecommissie, onder leiding van Johannes ten Hoor, vier edities van het ledenblad 'Interruptie' uitgegeven. Het eerste nummer van 2014 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en het Generatie2014-project. De andere edities hadden de thema's 'Duurzaamheid', 'Participatiesamenleving' en 'Het Gezin'.

De redactiecommissie blijft op zoek naar bijzondere en originele thema's voor de edities van ons ledenblad. In 2014 is er veel aandacht besteed aan hoe de Interruptie meer de rol van een ledenblad kan vervullen. Hiervoor zijn verschillende nieuwe rubrieken geïntroduceerd. De Interruptie blijft een goed visitekaartje van onze vereniging.

In 2014 zijn de mogelijkheden onderzocht om te besparen op de verzendkosten van de Interruptie, door ons ledenblad gezamenlijk met het blad van het CDA te versturen. Uit de onderhandelingen met het CDA bleek echter dat dit gezamenlijk verzenden niet mogelijk zou zijn, dit in verband met andere katernen die het CDA.nl meezendt.

5.6 Interne communicatie

In 2014 zijn 7 digitale nieuwsbrieven verstuurd naar de leden en andere geabonneerden. In de nieuwsbrieven zijn verschillende actuele onderwerpen onder de aandacht gebracht. In totaal ontvangen ruim 1800 mensen onze digitale nieuwsbrief.

